

UNIVERZITA KARLOVA

Právnická fakulta

Tomáš Doleček

Zkrácené přípravné řízení

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Katarína Tejnská, Ph.D.

Katedra trestního práva

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 31. 12. 2022

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracoval samostatně, že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny a že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 169 643 znaků včetně mezer.

V Týništi nad Orlicí dne 31. 12. 2022

.....

Tomáš Doleček

Poděkování

V první řadě bych rád poděkoval vedoucí své diplomové práce, JUDr. Kataríně Tejské, Ph.D., za odborné a vstřícné vedení, podnětné připomínky i cenné rady, které mi při psaní práce poskytla.

Veliké poděkování patří také mým rodičům, a to za veškerou podporu, které se mi od nich v průběhu studia dostalo.

Obsah

Úvod.....	1
1 Předsoudní stádium trestního řízení	3
1.1 Historický exkurz	4
1.1.1 Trestní řád z roku 1961 a jeho další novelizace	4
1.1.2 Vývoj právní úpravy po roce 1989.....	7
1.2 Přípravné řízení de lege lata	9
1.2.1 Pojem, význam a funkce přípravného řízení	9
1.2.2 Uplatňování základních zásad v přípravném řízení	10
1.2.3 Formy přípravného řízení.....	11
2 Zkrácené přípravné řízení.....	13
2.1 Charakteristika zkráceného přípravného řízení	13
2.1.1 Pojem, podstata a význam zkráceného přípravného řízení	13
2.1.2 Záruky spravedlivého procesu ve zkráceném přípravném řízení.....	14
2.1.3 Právní úprava zkráceného přípravného řízení	15
2.2 Podmínky, předpoklady a překážky zkráceného přípravného řízení	15
2.2.1 Obecné podmínky	15
2.2.2 Alternativní předpoklady.....	16
2.2.3 Zákonné překážky	17
2.2.4 Otázka obligatornosti konání zkráceného přípravného řízení.....	18
2.3 Lhůta pro skončení zkráceného přípravného řízení	19
2.3.1 Zákonná úprava lhůty.....	19
2.3.2 Problematika spojená s délkou prověřování.....	21
2.4 Vybrané subjekty zkráceného přípravného řízení	23
2.4.1 Podezřelý a jeho procesní postavení	23
2.4.2 Orgány konající zkrácené přípravné řízení	26
2.4.2.1 Policejní orgán.....	26
2.4.2.2 Státní zástupce.....	26
2.5 Počátek zkráceného přípravného řízení.....	27
2.5.1 Postup před zahájením zkráceného přípravného řízení	27
2.5.2 Sdělení podezření	28
2.6 Průběh zkráceného přípravného řízení	29
2.6.1 Postup policejního orgánu při objasňování a prověřování	29
2.6.2 Dozor státního zástupce nad zachováním zákonnosti	33
2.6.3 Odchyly při konání zkráceného přípravného řízení státním zástupcem.....	35
2.7 Vyřízení věci ve zkráceném přípravném řízení.....	37
2.7.1 Vyřízení věci policejním orgánem	37
2.7.2 Vyřízení věci státním zástupcem.....	38
2.7.2.1 Návrh na potrestání	40
2.7.2.2 Podmíněné odložení podání návrhu na potrestání.....	41
3 Zvláštní řízení před samosoudcem	46
3.1 Charakteristika zvláštního řízení před samosoudcem	46

3.2	Předpoklady pro konání zvláštního řízení před samosoudcem	47
3.3	Počátek zvláštního řízení před samosoudcem	47
3.3.1	Přezkoumání návrhu na potrestání	48
3.3.2	Odmítnutí návrhu na potrestání	49
3.4	Průběh zvláštního řízení před samosoudcem	50
3.4.1	Odlišnosti v procesním režimu	50
3.4.2	Hlavní líčení	51
3.5	Vyřízení věci ve zvláštním řízení před samosoudcem	52
3.5.1	Rozhodnutí v hlavním líčení	52
3.5.2	Trestní příkaz	53
4	Zkrácené přípravné řízení v návrhu nového trestního řádu.....	55
4.1	Nová podoba přípravného řízení a jeho zkrácené formy	55
4.2	Reflexe aktuálních nedostatků v návrhované právní úpravě.....	58
	Závěr.....	61
	Seznam zkratk	64
	Seznam použitých zdrojů.....	66
	Abstrakt v českém jazyce	72
	Abstract in English.....	73

Úvod

Rychlost, s jakou je pachatel trestného činu odhalen a potrestán, představuje v rámci trestního procesu jeden z rozhodujících faktorů, který ovlivňuje, jaký účinek má trestní řízení na jednotlivce i na celou společnost. Její uplatnění v rámci procesu je však poměrně komplikované, a to proto, že může velmi snadno kolidovat s jinými důležitějšími právy jednotlivce, a v důsledku tak narušit právo na spravedlivý proces. Promítnutí zásady rychlosti do úpravy trestního procesu je tak poměrně složité, což se odráží i ve významu institutů, které byly v této souvislosti doposud přijaty. Zvláště pak u těch, které pomáhají urychlit předsoudní stádium trestního procesu, jehož úprava je dlouhodobě kritizována pro svou složitost a časovou náročnost. V tomto ohledu proto na důležitosti obzvláště nabývá institut zkráceného přípravného řízení, o kterém pojednává tato diplomová práce.

Jedná se o téma stále velmi aktuální, a to nejen pro časté užití tohoto institutu, s jehož pomocí je řešeno až 50 % projednávané trestné činnosti¹, ale také pro jeho zákonnou úpravu, která kvůli své specifčnosti dodnes působí problémy v aplikační praxi. Téma je navíc možné považovat za aktuální také vzhledem k plánované rekodifikaci trestního procesu, v jejímž rámci má dojít u tohoto řízení k významným změnám.

Práce jako taková si klade za cíl poskytnout přehledný a ucelený pohled na zkrácené přípravné řízení, a to za použití metody deskriptivní a analytické. Zaměřuje se proto nejen na charakterizování samotného institutu, ale také na popis jeho dalších souvislostí, včetně problémů, které jsou s jeho úpravou spjaty, a návrhů jejich řešení.

Struktura diplomové práce je za tímto účelem uspořádána celkem do 4 kapitol s následným členěním na podkapitoly, oddíly a pododdíly. První kapitola je věnována popisu předsoudního stadia trestního řízení, a to nejprve z hlediska historického, v němž zobrazuje vývoj úpravy v letech 1961 až 2001, a poté z hlediska současného, podle kterého představuje dané stádium jako pojem, zásady s ním spojené a též jeho jednotlivé formy.

Druhá kapitola je věnována samotnému institutu zkráceného přípravného řízení. Uvedena je zde nejprve jeho charakteristika, a to i s ohledem na záruky spravedlivého proces. Následuje popis jednotlivých zákonných podmínek, předpokladů a překážek pro jeho konání, přičemž uvedena je zde také otázka jeho obligatornosti. Dále kapitola důkladněji rozebírá lhůtu pro konání zkráceného přípravného řízení, a to včetně problému spojeného s délkou prověřování. Blíže jsou v této kapitole popsány i subjekty důležité pro řízení a též samotný průběh řízení, v jehož rámci je

¹ Zpráva o činnosti státního zastupitelství za rok 2021– Textová část [4 NZN 501/2022]. *Verejnazaloba.cz* [online]. [cit. 2022-12-16]. Dostupné z: https://verejnazaloba.cz/wp-content/uploads/2022/07/ZoČ_2021-textová_část.pdf.

upozorněno na úskalí provádění znaleckých posudků a ve spojení s tím i na problematiku týkající se řízení motorového vozidla pod vlivem jiné návykové látky než alkoholu. Závěr kapitoly je věnován způsobům vyřízení zkráceného přípravného řízení, a to zvláště těm, které jsou pro řízení charakteristické, jako je návrh na potrestání a jeho podmíněné odložení.

Třetí kapitola se zabývá navazujícím zvláštním řízením před samosoudcem, které se zkráceným přípravným řízením bezprostředně souvisí. Vylíčena je zde jeho charakteristika, předpoklady i průběh, včetně způsobů, kterými může samosoudce rozhodnout.

Poslední čtvrtá kapitola se poté zaměřuje na plánovanou rekonstrukci trestního procesu, jejíž aktuální návrh byl zveřejněn ve stavu k 14. 10. 2022. Popisuje úpravu jak přípravného řízení, tak i jeho zkrácené formy, přičemž blíže uvádí také to, jakými způsoby návrh reaguje na aktuální nedostatky v úpravě.

Diplomová práce je zpracována k právnímu stavu účinnému ke dni 31. 12. 2022.

1 Předsoudní stádium trestního řízení

Trestní právo lze obecně dělit na dvě vzájemně propojená odvětví – trestní právo hmotné a trestní právo procesní, která společnosti slouží k tomu, aby za jejich pomoci ochránila své oprávněné zájmy, jakož i ústavní zřízení České republiky. Trestní právo procesní za tímto účelem upravuje postup orgánů činných v trestním řízení, a to tak, aby mohly být trestné činy náležitě zjištěny a jejich pachatelé následně, dle zákona, i spravedlivě potrestáni. Jinak řečeno, jedná se o „*zákonem upravený postup poznávání, zjišťování a hodnocení skutečností, na kterých bude následně vybudováno meritorní rozhodnutí ve věci.*“²

Při určení, který zákon trestní proces upravuje, lze vycházet přímo z § 12 odst. 10 trestního řádu, podle kterého je trestním řízením proces podle tohoto zákona a zákona o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních³. K tomu je ale nutné doplnit, že zmíněné předpisy nejsou jedinými normativními akty, ve kterých je trestní řízení upraveno. Náš právní řád zahrnuje i další zákonné prameny trestního práva procesního, které obsahují jisté zvláštnosti vztahující se zejména k určitým skupinám osob, jako například ZSVM či ZTOPO. Dané předpisy nicméně slouží jako úprava pouze speciální, a proto lze za základní předpis považovat výlučně trestní řád. Ten poté, jakožto primární pramen úpravy trestního řízení, svou strukturou signalizuje, jakým způsobem má být trestní řízení vedeno, a určuje tak i jeho pravidelný průběh.

Trestní proces je v rámci nauky zjednodušován na tzv. předsoudní a soudní stadia trestního řízení – přípravné řízení, předběžné projednání obžaloby, hlavní líčení, opravné řízení a vykonávací řízení. Pod pojmy předsoudní a soudní stadium si lze představit časové úseky, v jejichž rámci plní orgány činné v trestním řízení určité úkoly. Stadium předsoudní, kterým je pouze přípravné řízení, se, jak název napovídá, odehrává ještě před tím, než se proces přesune před samotný soud. Jeho účelem je především to, aby byla projednávána trestní věc týkající se konkrétního podezřelého či obviněného připravena do té míry, aby „obstála“ v řízení před soudem. To znamená zjistit, zdali je podezření z trestného činu proti určité osobě odůvodněno do té míry, aby mohla být podána obžaloba a věc byla odevzdána soudu, anebo zda je tu důvod pro jiné rozhodnutí, jiný postup.⁴ Teprve poté je přistupováno k hlavnímu líčení, jakožto jádru trestního řízení, ve kterém se plně uplatní zásady spravedlivého procesu, na kterých je naše trestní řízení postaveno. Až tímto okamžikem tedy dochází k posouzení dané věci soudem, jehož úkolem je, aby po získání potřebných poznatků ukončil řízení konečným (meritorním) rozhodnutím, případně aby dané rozhodnutí posléze vykonal.

² Nález Ústavního soudu ze dne 26. října 2015, sp. zn. I. ÚS 2878/14.

³ Zákon č. 104/2013 Sb., o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních, ve znění pozdějších předpisů.

⁴ JELÍNEK, J. a kol. *Trestní právo procesní*. 5. vydání. Praha: Leges, 2018, s. 483.

I přes takto nastíněná východiska však není vztah těchto stádií v rámci kontinentální Evropy jednotný. Ten se totiž v zásadě liší podle toho, jak konkrétně právní řád přípravné řízení upravuje. Právní teorie proto přišla s určitým zjednodušením, v jehož rámci vytvořila dva základní typy (teoretické modely), pomocí kterých tento vztah charakterizuje. Prvním z nich je tzv. slabé přípravné řízení s navazujícím silným hlavním líčením. V tomto typu přípravného řízení je rozsah dokazování velmi omezen a slouží skutečně pouze k tomu, aby mohla být osoba postavena před soud. Jeho úloha je tak pouze pomocná. Naopak v druhém typu, tzv. silném přípravném řízení, jde o jakousi generální zkoušku na hlavní líčení, jejímž účelem je co nejširší a nejúplnější objasnění věci. Rozsah dokazování je zde velmi široký, zpravidla identický s tím, který je stanoven pro hlavní líčení. Dá se tak říci, že při tomto pojetí přípravné řízení navazující hlavní líčení přímo ovlivňuje.⁵⁶

Právě určení, jaký z výše uvedených vztahů je v trestním procesu daného právního řádu dominantní, pak formuje, jakým způsobem trestní řízení probíhá. Tím je myšleno nejen to, v jakém stadiu se nachází těžiště dokazování, ale vychází z toho také úroveň ochrany základních práv, jež náleží osobě, vůči které se řízení vede. Na tento vztah měl v průběhu našich dějin vliv právě vývoj přípravného řízení, který ho do značné míry determinoval. Z toho důvodu považuji za důležité v následující podkapitole přiblížit, jakým směrem se právní úprava v naší moderní historii přípravného řízení vyvíjela.

1.1 Historický exkurz

Byť je možné datovat historické základy předsoudního stadia trestního řízení až k tzv. Velké francouzské revoluci v letech 1789-1799, považuji za příhodnější se v dalším výkladu věnovat úpravě trestního procesu počínající trestním řádem z roku 1961. Jedná se totiž o období, kdy docházelo k významným změnám v pojetí přípravného řízení formujícím současnou právní úpravu, jakož i období, ve kterém lze spatřovat výraznější snahu o jeho zrychlení.

1.1.1 Trestní řád z roku 1961 a jeho další novelizace

Prvním impulzem směřujícím k nahrazení stávajícího trestního řádu z roku 1956 byl jedenáctý sjezd Komunistické strany Československa v polovině roku 1958, na němž bylo deklarováno tzv. dovršení socialistické výstavby v zemi, společně s nímž vyvstala potřeba nové ústavy, která by tyto změny také dostatečně manifestovala. V roce 1960 proto došlo k přijetí

⁵ JELÍNEK, J. a kol. *Trestní právo procesní*. 5. vydání. Praha: Leges, 2018, s. 493-494.

⁶ V této souvislosti srov. základní koncepcce podle Šámala, který uvádí ještě třetí typ vzájemného vztahu, a to tzv. relativně silné přípravné řízení. U něj je sice deklarováno, že se jedná pouze o pomocnou fázi, ve skutečnosti jde ovšem o přípravné řízení silné (ŠÁMAL, P., MUSIL, J. a KUČTA, J. *Trestní právo procesní*. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 456).

nového ústavního zákona, s čímž byla spojena i změna názvu státu na Československou socialistickou republiku.⁷

Důsledkem ústavních změn bylo i přijetí dvou zcela nových trestních kodexů – trestního zákoníku a trestního řádu, které měly reagovat na změnu společenských podmínek a částečné uvolnění ve společnosti. Tento nový trestní řád (publikovaný pod č. 141/1961 Sb.), jenž je platný a účinný až dodnes, v podstatě převzal systematiku trestního řádu z roku 1956. Nově se ovšem pokoušel o formulování zásady spolupráce se společenskými organizacemi v boji proti kriminalitě a zdůraznil předcházení zločinnosti a výchovu občanů. Úprava navíc utvořila celek s dalšími dosud účinnými předpisy, a to se zákonem o místních lidových soudech, který zapojil do rozhodování o méně závažných deliktech (proviněních) nově vzniklé orgány součinné s veřejností, a zákonem o úlohách národních výborů při zabezpečování veřejného pořádku, který přesunul některé dřívější trestné činy do oblasti přestupků a zjednodušil řízení o nich.⁸

Co se týče předsoudního stadia, trestní řád vycházel z myšlenky, že se dosavadní procesní úprava v praxi osvědčila, a stanovil tak (po jejím vzoru) pouze jedinou formu přípravného řízení – vyšetřování. Zákonnou definici přípravného řízení sice trestní řád neobsahoval, obecně však bylo vnímáno jako prvotní stadium trestního řízení, které mělo vést k co nejrychlejšímu a nejúplnějšímu objasnění skutkových okolností potřebných k posouzení případu a okolností s tím souvisejících (tj. např. nárok poškozeného na náhradu škody).⁹ Skončit následně mohlo dvěma způsoby, a to upuštěním od trestního stíhání, anebo obžalobou, k jejímuž podání bylo nutné objasnit věc ve stejném rozsahu, v jakém ji bylo třeba objasnit v hlavním líčení. Bylo tedy nezbytné dát soudu ucelený a všestranný přehled okolností významných pro rozhodnutí ve věci samé i o nároku poškozeného na náhradu škody a přehled potřebných důkazů.¹⁰ Přípravné řízení mělo klíčový význam pro výsledek dokazování v hlavním líčení, a tudíž na něm záviselo často celé trestní řízení. Bezpochyby se tak jednalo o silný typ přípravného řízení.¹¹

Trestní úprava ale v této podobě nevydržela příliš dlouho. Hned vzápětí po její účinnosti se totiž začalo ukazovat, že vize o urychlené likvidaci kriminality byla příliš optimistická a věcně málo podložená, a nebyla jako taková v souladu s realitou. Dle poznatků z praxe bylo zapotřebí zvýšit autoritu postihu i za některé přestupky a provinění doposud projednávané místními lidovými

⁷ FRYŠTÁK, M. *Dokazování v přípravném řízení*. 2. vydání. Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2015, s. 48-49.

⁸ SCHELLE, K. *Vývoj trestního řízení*. Ostrava: Key Publishing, 2012, s. 66.

⁹ FRYŠTÁK, M. *Dokazování v přípravném řízení*. 2. vydání. Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2015, s. 49-50.

¹⁰ RŮŽEK, A. *Československé trestní řízení*. 1. vydání. Praha: Panorama, 1982, s. 200-201.

¹¹ FRYŠTÁK, M. *Dokazování v přípravném řízení*. 2. vydání. Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2015, s. 50.

soudy tím, že uvedené případy převezmou pravidelné soudy a že se řízení současně také urychlí. Zabezpečení těchto cílů přitom zákonodárce nemohl ignorovat, a byl tak nucen právní úpravu novelizovat.¹²

První změna, provedená zákonem č. 57/1965 Sb., proto přišla hned záhy, přičemž se výrazně dotkla stávající úpravy přípravného řízení. Novela se totiž vrátila ke koncepci, která byla na našem území platná až do přijetí trestního řádu z roku 1956 a která obsahovala dvě formy přípravného řízení – vyšetřování a vyhledávání, které představovalo v porovnání s vyšetřováním zjednodušenou formu řízení určenou pro zjišťování a dokazování méně závažné trestné činnosti. U vyhledávání byly navíc patrné i snahy o zrychlení řízení, čehož mělo být docíleno např. tím, že vyhledávací orgán nevydával usnesení o zahájení trestního řízení, ale obvinění pouze neformálně oznámil obviněnému nejpozději na počátku jeho prvního výslechu. Zkrácena u něj pak byla i lhůta pro skončení věci, a to na jeden měsíc oproti dvouměsíční lhůtě v případě vyšetřování.¹³

Krátce potom následovala další novela trestního řádu (č. 149/1969 Sb.), kterou politická garnitura reagovala na občanské protesty, které vznikaly v souvislosti s invazí vojsk Varšavské smlouvy a počínajícím procesem tzv. normalizace.¹⁴ Spolu s ní byla do trestního řádu přijata zákonná definice přípravného řízení, jímž měl být úsek od zahájení trestního stíhání do podání obžaloby, postoupení věci, přerušení nebo zastavení trestního stíhání.

To však nebyla jediná změna, ke které bylo přistoupeno. Tendence ke zjednodušování a zrychlování procesu pokračovaly i nadále, což vedlo k úpravě zcela nového institutu s názvem objasňování přečinů, který byl sice součástí trestního řízení, nikoliv ale řízení přípravného, což zapříčinilo, že nad ním prokurátor nevykonával dozor.¹⁵ Jeho účelem přitom nebylo provádění důkazů, ale urychlené zjištění, že byl spáchán přečin, zjištění osoby podezřelé ze spáchání tohoto přečinu, shromáždění důkazních prostředků, které toto podezření odůvodňují, a zajištění toho, aby byl takovýto občan co nejrychleji postaven před soud.¹⁶ Kromě jednodušší zákoné úpravy pro něj navíc bylo charakteristické, že se v jeho průběhu nevydávalo rozhodnutí o zahájení trestního stíhání. To totiž bylo spojeno až s doručením návrhu na potrestání soudu. Z hlediska současné právní úpravy lze proto spatřovat jistou podobnost zejména v institutu zkráceného přípravného řízení.

¹² SCHELLE, K. *Vývoj trestního řízení*. Ostrava: Key Publishing, 2012, s. 69.

¹³ Tamtéž, s. 69.

¹⁴ Tamtéž, s. 69-70.

¹⁵ FRYŠTÁK, M. *Dokazování v přípravném řízení*. 2. vydání. Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2015, s. 53.

¹⁶ RŮŽEK, A. a kol. *Trestní řád. Komentář*. Praha: Orbis, 1975, s. 428-429.

1.1.2 Vývoj právní úpravy po roce 1989

Legislativní činnost v oblasti trestního řízení začala být intenzivnější znovu po Sametové revoluci v roce 1989, která vedla k pádu komunistického režimu a přeměně politického zřízení na pluralitní demokracii. Bylo tak pochopitelně nutné zapracovat do trestního řádu změny, jež nastaly ve společenském životě a vedly k posílení práv subjektů účastnících se řízení a s tím souvisejících záruk zákonného procesu.¹⁷

První z polistopadových novel trestního řádu byla zveřejněna pod č. 178/1990 Sb. V jejím důsledku došlo ke zrušení institutu objasňování přečinů, který především kvůli absenci dozoru prokurátora nenaplnoval demokratické principy trestního procesu. Vyhledávání se navíc mělo nově konat pouze u trestných činů se sazbou odnětí svobody nepřevyšující jeden rok. Na významu proto nabylo vyšetřování, které začalo nešťastně dominovat také u věcí skutkově poměrně jednoduchých.

Na potřebu navýšit záruky spravedlivého procesu vzápětí navazovala další novela č. 558/1991 Sb., která přenesla oprávnění rozhodovat o nejdůležitějších základních lidských právech a svobodách v případech jejich omezení z prokurátora na soud [příkladem lze uvést omezení osobní svobody (vazba), nedotknutelnost obydlí (domovní prohlídka) či tajemství zpráv (odposlech a záznam telekomunikačního provozu)].¹⁸ Koncepce přípravného řízení však žádné změny nedoznala.

Ta přišla až s další novelizací, provedenou zák. č. 292/1993 Sb., která byla doprovázena i jinými legislativními změnami (např. novým zákonem o státním zastupitelství) a jejímž primárním cílem bylo další zjednodušení, účelné odformalizování a zrychlení trestního řízení. Úprava si kladla za cíl zmírnit v minulosti evidentně přeceněný význam přípravného řízení a zároveň přenést těžiště dokazování do hlavního líčení.¹⁹ Došlo proto ke zrušení vyhledávání a přípravné řízení se jako jeden celek začalo rozlišovat na dvě navazující fáze – prověřování podnětu k zahájení trestního stíhání a vyšetřování. Převážná náplň činnosti policejního orgánu se přitom přesunula do stadia před zahájením trestního stíhání, čímž došlo ke změně jeho role v přípravném řízení. Zaměřit se tak nově mohl na zjišťování trestné činnosti a zajišťování důkazních prostředků, což mu umožnilo lépe plnit jeho hlavní úkol, tzv. práci v terénu.²⁰

¹⁷ SCHELLE, K. *Vývoj trestního řízení*. Ostrava: Key Publishing, 2012, s. 70.

¹⁸ RŮŽIČKA, M. *Přípravné řízení a stádium projednání trestní věci v řízení před soudem: (velká novela a připravovaná rekodifikace trestního řádu)*. 1. vydání. Praha: LexisNexis CZ, 2005, s. 84-86.

¹⁹ NEČADA, V. Přehled novel trestních kodexů v období od listopadu 1989 do konce roku 1999. *Ok.cz* [online]. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2000, s. 100 [cit. 2022-03-17]. Dostupné z: <http://www.ok.cz/iksp/docs/251.pdf>.

²⁰ Srov. KRÁL, V., SOVÁK Z. *Trestní zákony*. Praha: C. H. Beck: Statistické a evidenční vydavatelství tiskopisů, 1994, s. 31-32.

V praxi se nicméně novela neosvědčila podle očekávání, a to zejména kvůli nedůslednému aplikování kontradiktorních prvků, které provedly jen dílčí změny, jež nemohly přinést zásadní přelom v pojetí trestního řízení.²¹ V důsledku změn tak akorát vznikaly spory o rozsah dokazování v předsoudním a soudním stadiu trestního řízení, které spolu vedli vyšetřovatelé, státní zástupci a soudy. Hlavní záměr této úpravy, kterým bylo posílení významu řízení před soudem, tak zůstal nenaplněn.²²

Do konce desetiletí proběhly ještě dvě významné novely přípravného řízení, provedené zákony č. 152/1995 Sb. a č. 166/1998 Sb. První z nich upravila řadu nových institutů jako např. možnost dočasného odložení trestního stíhání (§ 159b TrŘ) či narovnání jako nový druh odklonu (§ 309 TrŘ).²³ Druhá pak posílila postavení státního zástupce tím způsobem, že zpřesnila jeho oprávnění ukládat vyšetřovateli a policejnímu orgánu pokyny k provedení určitých úkonů (§ 157 odst. 2 TrŘ).²⁴ Ani jedna z nich si však nekladla za cíl měnit předsoudní stadium trestního řízení jako takové. Stále opakované dílčí změny navíc učinily trestní řád nesourodý, což přineslo následné výkladové i aplikační potíže.

Zákonodárce se proto uchýlil k zásahu mnohem významnějšímu a přijal novelu č. 265/2001 Sb. (s účinností od 1.1.2002), která je vzhledem ke svému rozsahu označována odbornou veřejností jako tzv. velká novela trestního řádu. Ta přinesla nejen velké množství jednotlivých změn [příkladem lze uvést zánik samostatného procesního subjektu vyšetřovatele (jeho úkoly převzal policejní orgán), posílení postavení státního zástupce v průběhu celého přípravného řízení či rozšíření katalogu výslovně upravených důkazních prostředků (o konfrontaci, rekognici, vyšetřovací pokus, rekonstrukci, prověrku na místě)], ale také zcela zásadní koncepční změnu přípravného řízení, která měla těžiště dokazování přenést do hlavního líčení. Dosud jednotné přípravné řízení tak bylo nově rozděleno na 3 formy (blíže popsané v oddíle 1.2.3. této kapitoly), a to na základě závažnosti trestného činu, o němž se trestní řízení vede.²⁵ Jednou z těchto přijatých forem byl i zcela nový institut zkráceného přípravného řízení, který se stal (spolu s navazujícím zjednodušeným řízením) jakýmsi vrcholem dosavadních snah o zjednodušení a zrychlení trestního, resp. přípravného řízení a kterému bude jakožto stěžejnímu tématu této diplomové práce věnována celá další kapitola.

²¹ ŠÁMAL P., *Základní zásady trestního řízení v demokratickém procesu*. 1. vydání. Praha: Codex Bohemia, 1999, s. 73-74.

²² RŮŽIČKA, M. *Přípravné řízení a stadium projednání trestní věci v řízení před soudem: (velká novela a připravovaná rekonstrukce trestního řádu)*. 1. vydání. Praha: LexisNexis CZ, 2005, s. 93-94.

²³ ŠÁMAL, P., MUSIL, J. a KUČTA, J. *Trestní právo procesní*. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 23.

²⁴ FRYŠTÁK, M. *Dokazování v přípravném řízení*. 2. vydání. Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2015, s. 57.

²⁵ SCHELLE, K. *Vývoj trestního řízení*. Ostrava: Key Publishing, 2012, s. 73-79.

I přes řadu dalších novel zůstala právní úprava přípravného řízení v této podobě až dodnes, a nabízí se proto otázka, zdali se zákonodárci skutečně podařilo dosáhnout změny ve vztahu předsoudního a soudního stadia trestního řízení. Je patrné, že k jistému posunu od koncepce silného typu přípravného řízení v naší právní úpravě došlo, a to zejména ve zkráceném přípravném řízení, kde se rozsah dokazování omezil na minimum. U dalších dvou forem již ale takto výrazné změny nenastaly. V případě prověřování byl rozsah úkonů, jejichž výsledek je procesně použitelný v řízení před soudem jako důkaz, navíc zjevně posílen. Na základě uvedeného lze proto velkou novelu trestního řádu považovat spíše jen za určité nakročení směrem ke koncepci slabého typu přípravného řízení, který tak zůstává otevřeným tématem pro budoucí rekodifikaci trestního řádu.²⁶

1.2 Přípravné řízení *de lege lata*

V předchozí podkapitole jsem se zabýval vývojem přípravného řízení jako jediného předsoudního stadia, jehož formování v průběhu let vedlo až k přijetí zkráceného přípravného řízení jako jedné z jeho forem. Ještě před tím, než se začnu zabývat samotným institutem zkráceného přípravného řízení, považuji proto za vhodné blíže rozebrat obecný pojem přípravné řízení, resp. jeho význam a funkce, které lze považovat za teoretické východisko, na němž jsou jednotlivé formy postaveny.

1.2.1 Pojem, význam a funkce přípravného řízení

Přípravné řízení jako první procesně relevantní stadium je v současné právní úpravě trestního řádu definováno v § 12 odst. 10 jako *„úsek řízení podle tohoto zákona od sepsání záznamu o zahájení úkonů trestního řízení nebo provedení neodkladných a neopakovatelných úkonů, které mu bezprostředně předcházejí, a nebyly-li tyto úkony provedeny, od zahájení trestního stíhání do podání obžaloby, návrhu na schválení dohody o vině a trestu, postoupení věci jinému orgánu, zastavení trestního stíhání, nebo do rozhodnutí či vzniku jiné skutečnosti, jež mají účinky zastavení trestního stíhání před podáním obžaloby, anebo do jiného rozhodnutí ukončujícího přípravné řízení, zahrnující objasňování a prověřování skutečností nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin, a vyšetřování.“*

Hned na první pohled se jedná o definici velice složitou, která ale poskytuje, oproti dřívějším právním úpravám, přesné vymezení rozsahu daného stadia. Zákonodárce se tím snaží docílit co nejvyšší právní jistoty, což lze vzhledem k možným zásahům do základních práv

²⁶ RŮŽIČKA, M. *Přípravné řízení a stadium projednání trestní věci v řízení před soudem: (velká novela a připravovaná rekodifikace trestního řádu)*. 1. vydání. Praha: LexisNexis CZ, 2005, s. 130-133.

a svobod jednotlivce pokládat za jistě žádoucí. Pro potřeby této práce však postačí definice jednodušší, která spíše, než detailně podchytí rozsah stadia, přiblíží jeho základní smysl. Přípravné řízení lze tak popsat jako úsek trestního řízení, ve kterém orgány činné v trestním řízení zjišťují, zda existuje důvodné podezření z trestného činu proti určité osobě, a to pouze v rozsahu potřebném pro postoupení věci do dalšího stadia trestního řízení. Jinak řečeno, zjišťují, zdali má být podána obžaloba a věci se má zabývat soud, či zda má být od dalšího řízení upuštěno.

Takto uvedenou základní funkci přípravného řízení označuje Jelínek jako funkci rozhodovací²⁷, k níž poté přiřazuje i další funkce, které společně přípravné řízení charakterizují. První z nich je funkce vyhledávací (zjišťovací), která ukládá orgánům činným v trestním řízení vyhledávat skryté informace o spáchaných trestných činech. Důvodem je přitom skutečnost, že soud je často místům a dějům obsahujících takové skryté informace pro trestní řízení vzdálen, což by mohlo vést k tomu, že taková informace bude v trestním řízení opomenuta. Další je funkce zajišťovací (fixační), díky níž je možné podchytit pomíjivé důkazy pro nadcházející soudní řízení a zabránit tak jejich možné ztrátě či poškození. Speciálně u ní je nutné přistupovat s určitou obezřetností, když musí být vždy vykonávána v souladu s funkcí rozhodovací. Poslední je potom funkce odklonná, vyjadřující možnost vyhnout se obvyklému projednání věci před soudem, a následně ho i nahradit jednodušším procesním postupem, jenž je v nauce označován pojmem odklon.²⁸

1.2.2 Uplatňování základních zásad v přípravném řízení

To, že má přípravné řízení předběžný charakter, se odráží také na základních zásadách trestního řízení. Ty se sice v přípravném řízení uplatňují také, avšak s určitými zvláštnostmi a výjimkami, které odpovídají jeho povaze.

Jedna z takových výjimek přitom dopadá na zásadu veřejnosti, která se v rámci přípravného řízení neuplatní vůbec. K tomu jsou naukou předkládány hned dva argumenty, které danou odlišnost odůvodňují. Za prvé se uvádí, že by předčasné zveřejnění výsledků přípravného řízení mohlo mařit a ztěžovat jeho další provádění, a to např. tím, že by pachatel, případně další osoby na trestném činu zúčastněné mohli využít daných informací k maření dokazování. Za druhé se pak počítá s tím, že ne vždy přípravné řízení povede k postoupení věci do dalšího stadia. Proto je zde kladen důraz i na zvýšenou ochranu pověsti a dobrého jména obviněného, které by mohly být předčasným zveřejněním poškozeny.²⁹

²⁷ Srov. dělení funkcí dle Musila, který uvádí na místo funkce rozhodovací funkci verifikační (ŠÁMAL, P., MUSIL, J. a KUČHTA, J. *Trestní právo procesní*. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 470).

²⁸ JELÍNEK, J. a kol. *Trestní právo procesní*. 5. vydání. Praha: Leges, 2018, s. 489-490.

²⁹ ŠÁMAL, P., MUSIL, J. a KUČHTA, J. *Trestní právo procesní*. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 471-472.

Neuplatňuje se ani zásada obžalovací. Přípravné řízení totiž není koncipováno jako řízení sporné, kontradiktorní, ale je pro něj naopak typický dvoustranný procesní vztah, který probíhá mezi orgánem konajícím řízení a obviněným, a to zpravidla bez účasti soudce jako třetího nezávislého subjektu.³⁰ Cílem orgánů činných v tomto stadiu trestního řízení (policejního orgánu a státního zástupce) není prosazovat a hájit svůj zájem na stíhání konkrétního obviněného, ale shromáždit nezbytné množství informací pro podání obžaloby. Přípravné řízení je proto možné označit ze své povahy spíše jako řízení inkviziční.³¹

Ne všechny zásady jsou ale v přípravném řízení zeslabovány. Existují totiž i takové, jejichž význam je v rámci tohoto stadia naopak zdůrazněn. Jedná se především o zásadu legality, oficiality a s nimi spojenou zásadu rychlosti řízení. Právě z nich totiž vyplývá povinnost policejního orgánu, resp. státního zástupce, stíhat všechny trestné činy, o nichž se dozví, a organizovat svou následnou činnost tím způsobem, aby účinně přispívali k včasnosti a důvodnosti trestního stíhání (§ 157 odst. 1 TrŘ). To je jim navíc, při zachování zásady řádného zákonného procesu, umožněno konat v případě některých procesních úkonů jednodušším a formálně méně náročným způsobem, než by tomu bylo v řízení před soudem.³²

1.2.3 Formy přípravného řízení

Jak jsem již uvedl v oddíle 1.1.2, současná úprava přípravného řízení vychází z tzv. velké novely trestního řádu z roku 2001, která zavedla zcela nový způsob pojetí předsoudního stadia trestního řízení. To je od té doby rozděleno na tři formy – standardní přípravné řízení, rozšířené přípravné řízení a zkrácené přípravné řízení, které se mezi sebou liší v mnoha ohledech, a to například podmínkami, za kterých je lze konat, rozsahem dokazování a způsobem, jakým dochází k jejich zakončení. Za základní hledisko, podle něhož jsou jednotlivé formy odlišovány, je nicméně považována především tzv. typová závažnost trestného činu, která se zjišťuje z jednotlivých skutkových podstat upravených ve zvláštní části trestního zákoníku a která reflektuje, za jak závažný je trestný čin ve společnosti považován.³³

V první formě, tzv. standardním přípravném řízení, jde ve své podstatě o obecnou právní úpravu přípravného řízení, jejíž některá ustanovení se použijí, byť třeba jen přiměřeně, i ve dvou dalších formách, která jsou vůči ní speciální. Za splnění podmínek se totiž konají přednostně. Pro samotný průběh standardního přípravného řízení je pak velice důležité jeho členění do dvou na

³⁰ JELÍNEK, J. a kol. *Trestní právo procesní*. 5. vydání. Praha: Leges, 2018, s. 492-493.

³¹ MULÁK, J. Zásada kontradiktornosti v trestním řízení – evropské souvislosti a česká reflexe. *Bulletin advokacie.cz* [online]. 20.3.2019 [cit. 2022-06-20]. Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/zasada-kontradiktornosti-v-trestnim-rizeni-evropske-souvislosti-a-ceska-reflexe>.

³² ŠÁMAL, P., MUSIL, J. a KUČHTA, J. *Trestní právo procesní*. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 471-472.

³³ JELÍNEK, J. a kol. *Trestní právo procesní*. 5. vydání. Praha: Leges, 2018, s. 495.

sebe navazujících časových úseků, které vyplývají přímo z trestního řádu, jenž využívá usnesení o zahájení trestního stíhání jakožto dělicího prvku. Jedná se o postup před zahájením trestního stíhání (označovaný též jako prověřování), zahrnující objasnění a prověření skutečností důvodně nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin (§ 158 až 159d TrŘ), a vyšetřování, zahrnující úsek od zahájení trestního stíhání do podání obžaloby či jiného ukončení, které trestní řád upravuje (§ 160 až 179 TrŘ).³⁴

Na uvedené členění pak svým způsobem navazuje další forma, která je naukou nazývána jako tzv. rozšířené přípravné řízení a která upravuje právě a pouze časový úsek spadající pod vyšetřování (úsek před zahájením trestního stíhání se přitom nijak neliší od standardního přípravného řízení). Terminologie přijatá naukou je odlišná od té, kterou používá trestní řád. Řízení proto v zákoně nalezeneme pod názvem Zvláštní ustanovení o vyšetřování některých trestných činů, podle kterého je řízení určeno výlučně k vyšetřování trestných činů, o nichž koná řízení v prvním stupni krajský soud. Jedná se o trestné činy, u kterých zákon stanoví trest odnětí svobody s dolní hranicí trestní sazby nejméně pět let, u kterých lze uložit výjimečný trest anebo o trestné činy zvláště vyjmenované v ustanovení § 17 trestního řádu. Větší náročnost při objasňování závažnější kriminality je pak důvodem, proč je zde umožněno, aby orgán konající řízení prováděl více důkazů, k čemuž mu má pomoci i delší lhůta určená ke skončení vyšetřování.

Třetí a poslední formou je zkrácené přípravné řízení, které se uplatňuje v těch případech, při nichž dochází k projednání té nejméně závažné (tzv. bagatelní) trestné činnosti. Jak již bylo zmíněno v první podkapitole, jedná se o řízení, u něhož je patrná snaha o maximální zjednodušení procesu, čehož zákonodárce dociluje zejména tím, že probíhá celé ještě před zahájením trestního stíhání (§314b odst. 1 TrŘ). Díky tomu je potom možné vyhnout se časově náročnému vyšetřování, a významně tak i urychlit průběh trestního řízení.

³⁴ JELÍNEK, J. a kol. *Trestní právo procesní*. 5. vydání. Praha: Leges, 2018, s. 491.

2 Zkrácené přípravné řízení

V této kapitole se budu již zkrácenému přípravného řízení, jakožto hlavnímu tématu diplomové práce, věnovat podrobněji. V následujících podkapitolách, oddílech a pododdílech se zaměřím na popsání jeho podstatných znaků, podmínek pro jeho konání, jakož i samotného průběhu. Aktuální problematika spojená s institutem, jakož i rozbor podstatné judikatury přitom budou z důvodu přehlednosti textu umístěny v příslušných pasážích.

2.1 Charakteristika zkráceného přípravného řízení

2.1.1 Pojem, podstata a význam zkráceného přípravného řízení

Zkrácené přípravné řízení bývá v literatuře, kvůli svému názvu, charakterizováno nejčastěji jako jedna z výše popsaných forem přípravného řízení. Objevují se nicméně i takové názory, že jde, spíše nežli o formu přípravného řízení, o zvláštní způsob postupu před zahájením trestního stíhání.³⁵ Dle mého názoru se přitom jedná o popis příhodnější, jenž reflektuje již zmíněnou absenci zahájení trestního stíhání v průběhu zkráceného přípravného řízení. Pojem lze proto lépe charakterizovat právě tímto způsobem, z něhož ve své definici vychází i Souček, který uvádí, že se jedná o postup před zahájením trestního stíhání *sui generis*, který je veden proti určité osobě – podezřelému.³⁶

Pro určení podstaty zkráceného přípravného řízení je dále nezbytné vyjít z důvodů, které zákonodárce vedly k přijetí tohoto institutu, a to především z potřeby zrychlit trestní řízení tak, aby byla zvýšena účinnost jak samotného procesu, tak i následného trestu. Vyplývá to přímo z důvodové zprávy k velké novele trestního řádu, která uvádí, že podstatou zkráceného přípravného řízení je „*rychlé a neformální objasnění skutku, ve kterém je spatřován trestný čin, zjištění osoby důvodně podezřelé z jeho spáchání a vyhledání (nikoliv provedení) důkazů.*“³⁷

Rychlé a neformální objasnění skutku nicméně není možné v každém případě, avšak pouze tehdy, dochází-li k projednávání těch nejjednodušších trestných činů. Nejedná se ovšem pouze o již zmíněné trestné činy bagatelní, neboť ty samy o sobě nezaručují, že bude možné skutek projednat urychleně. Současně proto musí jít o trestné činy jednoduché také skutkově, resp. důkazně.³⁸ Až poté je tedy možné naplnit význam zkráceného přípravného řízení v jeho

³⁵ RŮŽIČKA, M. *Veřejná žaloba a orgány konající přípravné řízení v ČR*. Praha: C. H. Beck, 2005, s. 453.

³⁶ NOVOTNÝ, F. a kol. *Trestní právo procesní*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2017, s. 347.

³⁷ Důvodová zpráva k zákonu č. 265/2001 Sb., zvláštní první část, k bodu 129 (§ 157 až 179f). *Psp.cz* [online]. [cit. 2022-05-19]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?o=3&ct=785&ct1=0>.

³⁸ Baxa v této souvislosti hovoří např. o tzv. *flagrantních deliktech*, které spočívají v tom, že je pachatel přistižen přímo při činu anebo bezprostředně poté. Právě v těchto případech totiž důkazní situace často umožňuje urychlené projednání věci (BAXA, J. *Reforma trestního řízení – geneze jejího vzniku a její cíle*. Bulletin advokacie. Praha: Česká advokátní komora, 2001, roč. 8, č. 11-12, s. 17).

plném slova smyslu, a umožnit tak, aby byla obviněná osoba co nejefektivněji a nejrychleji postavena před soud a tím i bylo dosaženo spravedlivého rozhodnutí v co nejkratší možné lhůtě.³⁹

2.1.2 Záruky spravedlivého procesu ve zkráceném přípravném řízení

V souvislosti se zjednodušeným procesem, který je pro zkrácené přípravné řízení charakteristický, byla v minulosti vyslovována obava ze zvýšeného rizika oslabení práv osoby, vůči níž se řízení vede, a s tím i ustoupení z práva na spravedlivý proces. Za stěžejní argument v této věci byl přitom uváděn názor, že čím je procesní systém komplikovanější, tím méně skýtá prostoru ke svévoli, a tím i nepřímo pro nespravedlivé rozhodnutí.⁴⁰

Odbornou veřejností však takto obecně formulované tvrzení přijato nebylo, jelikož nelze tvrdit, že komplikovanost trestního řízení sama od sebe přináší jistotu spravedlivého procesu. Řádný, zákonný a spravedlivý proces totiž není zajišťován svou komplikovaností, ale spíše konkrétními zárukami provedenými v celkové právní úpravě trestního řízení.⁴¹

Těmito zárukami jsou myšleny i základní zásady trestního řízení, které nalézají své uplatnění v rámci celého procesu, tedy včetně zkráceného přípravného řízení. I přes jeho zvláštní povahu se zde uplatní zásada skutkových zjištění bez důvodných pochybností. Při vyhledávání důkazů se aplikuje dále i vyhledávací zásada, a to včetně povinnosti, aby orgány činné v trestním řízení objasňovaly okolnosti ve prospěch i neprospěch osoby, proti níž se řízení vede. To vše shodně jako ve standardním trestním řízení. Platí i obžalovací zásada, když přechod řízení před soud je možný výlučně na základě návrhu na potrestání. Zásada rychlosti a hospodárnosti je zde více než očividná, když vyjadřuje smysl zkráceného přípravného řízení. Respektována je konečně také zásada zajištění práva na obhajobu, a to především díky ustanovení § 179b odst. 2 trestního řádu, které ji výslovně deklaruje.⁴²

Zkrácené přípravné řízení proto nelze vnímat jako řízení, v němž jsou jednotlivé aspekty práva na spravedlivý proces uplatňovány jen v omezené formě. I když jde ze své povahy o řízení jednodušší, je zákonodárcem stále koncipováno tak, aby i přes jeho neformální a rychlý průběh nebyla osoba, proti které se řízení vede, zkrácena na svých procesních právech.

³⁹ FENYK, J., CÍSAŘOVÁ, D., GŘIVNA, T. a kol. *Trestní právo procesní*. 7. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019, s. 506.

⁴⁰ JEŽEK, V. *Zkrácené přípravné řízení a zjednodušené řízení před soudem*. Bulletin advokacie. Praha: Česká advokátní komora, 2001, roč. 8, č. 11-12, s. 79.

⁴¹ ŠÁMAL, P. *Zkrácené přípravné řízení*. Trestněprávní revue. Praha: C. H. Beck, 2002, roč. 1, č. 1, s. 5.

⁴² ŠÁMAL, P., NOVOTNÝ, F., RŮŽIČKA, M., VONDRUŠKA, F. a NOVOTNÁ J. *Přípravné řízení trestní*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2003, s. 758-759.

2.1.3 Právní úprava zkráceného přípravného řízení

Vlastní právní úpravu zkráceného přípravného řízení nalezneme v části druhé, hlavě desáté, v samostatném oddíle osmém trestního řádu (§ 179a až 179h). Jedná se o úpravu samostatnou, speciální, která se obecně neodvolává na subsidiární platnost úpravy přípravného řízení, a to ani v případě postupu před zahájením trestního stíhání. V tomto směru využívá úprava pouze normy odkazovací, v podobě ustanovení § 179b odst. 1 TrŘ, které se odvolává v případě procesních úkonů na hlavu devátou a ohledně neodkladných a neopakovatelných úkonů na hlavu čtvrtou.⁴³ Použití hlavy desáté (upravující vyšetřování) je nicméně i přesto možné, a to v rámci analogie.⁴⁴⁴⁵

Ve zvláštních právních předpisech (ZSVM či ZTOPO) potom již další, navazující úpravu zkráceného přípravného řízení nenajdeme. Uplatní se zde proto subsidiarita obecného právního předpisu – trestního řádu, která je vyjádřena v § 1 odst. 3 ZSVM a v § 1 odst. 2 ZTOPO. Zkrácené přípravné řízení se tedy uplatní jak v případě mladistvých, tak i právnických osob. U právnických osob ovšem s tou výjimkou, že bude již z podstaty vyloučeno užití ustanovení o zadrženém podezřelém.⁴⁶

2.2 Podmínky, předpoklady a překážky zkráceného přípravného řízení

Z výše popsané charakteristiky zkráceného přípravného řízení plyne, že může být konáno pouze při splnění určitých, zákonem vymezených kritérií, kterými jsou typová závažnost trestného činu a současně i náročnost a složitost dokazování v konkrétní věci.

2.2.1 Obecné podmínky

Typová závažnost, jakožto základní hledisko pro odlišování jednotlivých forem přípravného řízení, je zákonem přesně vymezena, a musí být proto, jako obecná podmínka, naplněna vždy. Její úpravu nalezneme v § 179a odst. 1 TrŘ, resp. v jeho návěti, kde je stanoveno, že se musí jednat o trestné činy, které náleží do příslušnosti okresního soudu a zároveň o trestné činy, u kterých stanoví trestní zákoník trest odnětí svobody, jehož horní hranice nepřevyšuje pět let. Zjednodušeně lze tedy říci, že se musí jednat o přečiny, a to s výjimkou nedbalostních trestných činů se sazbou trestu odnětí svobody nad pět let a těch trestných činů, k jejichž projednání je v prvním stupni příslušný krajský soud.

⁴³ ŠÁMAL, P., MUSIL, J. a KUČTA, J. *Trestní právo procesní*. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 548.

⁴⁴ Jako příklad lze uvést užití § 174 odst. 2 písm. c) či e) TrŘ.

⁴⁵ ŠÁMAL, P., NOVOTNÝ, F., RŮŽIČKA, M., VONDRUŠKA, F. a NOVOTNÁ J. *Přípravné řízení trestní*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2003, s. 757-758.

⁴⁶ ŠÁMAL, P. a kol.: *Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 2334-2335.

Právě vyloučení trestných činů, které dle § 17 TrŘ koná krajský soud, je přitom z hlediska smyslu zkráceného přípravného řízení zvláště důležité. Spadají sem totiž i takové trestné činy (jako například zneužívání informace v obchodním styku anebo ohrožení utajované informace), které lze vzhledem k jejich nižší sazbě trestu odnětí svobody řadit mezi přečiny, avšak obecně lze u nich předpokládat vyšší skutkovou složitost, a tudíž i náročnější dokazování. Jejich objasnění by proto v urychleném zkráceném přípravném řízení nebylo dobře možné.

2.2.2 Alternativní předpoklady

Splnění uvedených obecných podmínek zakládá však pouze možnost, nikoliv nutnost konání zkráceného přípravného řízení. K tomu, aby se mohlo konat, musí přistoupit ještě některý z dalších předpokladů, ze kterého bude vyplývat, že jde o věc skutkově a důkazně jednoduchou. Jinak řečeno, bude se jednat o takové případy, u nichž lze důvodně očekávat, že předmětné řízení bude v zákonem stanovené lhůtě ukončeno a podezřelý bude moci být postaven před soud. Tyto předpoklady nalezneme upravené pod jednotlivými písmeny v § 179a TrŘ, přičemž může být naplněn jeden samostatně, nebo také oba najednou. Pokud ke splnění ani jednoho z předpokladů nedojde (např. proto, že nebyly zjištěny skutečnosti odůvodňující závěr o tom, že je zde důvodně podezřelá osoba ze spáchání trestného činu), konání zkráceného přípravného řízení nebude přicházet v úvahu.

Jako první předpoklad zákon uvádí situaci, kdy byl podezřelý přistižen při činu nebo bezprostředně poté. Přistižením při činu se přitom rozumí dopadení podezřelého na místě činu při jeho páchání, což je z hlediska vývojových stádií trestného činu až do dokonání, resp. dokončení trestného činu. Pachatel může být přistižen buď orgánem činným v trestním řízení, zpravidla policejním orgánem, anebo i kýmkoliv dalším (např. poškozeným), což lze vyvodit z obdobné formulace v § 76 odst. 2 TrŘ.⁴⁷ Půjde tak např. o přistižení při krádeži v supermarketu či při ničení cizího majetku. Přistižením bezprostředně po spáchání činu má potom zákonodárce na mysli zastížení či dostížení takové osoby zpravidla po jejím pronásledování z místa činu (ať už po vizuálním kontaktu, či díky stopování pachatele) anebo její přistižení za okolností nasvědčujících, že se trestného činu účastnila (zejména s věcmi, kterými čin osoba spáchala nebo které z něho pocházejí).⁴⁸

⁴⁷ Srov. odlišný názor vyjádřený Ježkem, dle kterého se jedná o výklad příliš široký. Jako argument k tomu uvádí, že jde o kritérium procesní, které má být k dispozici bezprostředně. Nemělo by proto být získáváno až později v rámci procesu dokazování (JEŽEK, V. *Zkrácené přípravné řízení a zjednodušené řízení před soudem*. Bulletin advokacie. Praha: Česká advokátní komora, 2001, roč. 8, č. 11-12, s. 82).

⁴⁸ ŠÁMAL, P. a kol.: *Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 2340.

Posouzení, zdali došlo k naplnění prvního předpokladu, bude vždy jednodušší, a to zejména proto, že se jedná o očividné skutečnosti, známé již z počátku řízení. Závěr bude orgán činný v trestním řízení vyvozovat ze zjevných, daných a objektivně prokazatelných skutečností, přičemž půjde již od počátku o určitou a již známou osobu podezřelého.

Druhým alternativním předpokladem je zjištění skutečností jinak odůvodňujících zahájení trestního stíhání, lze-li očekávat, že podezřelého bude možné ve lhůtě určené pro skončení zkráceného přípravného řízení postavit před soud. Jedná se o předpoklad složitější, který je postaven na kvalitě zjištěných skutečností, z nichž je vyvozováno očekávání, že bude možné postavit podezřelého před soud do dvou týdnů od sdělení podezření (k němu blíže v oddíle 2.5.2.). Takové očekávání lze opřít např. o evidentní skutkovou jednoduchost a minimální množství běžných důkazních prostředků.⁴⁹

K tomu je ovšem důležité doplnit, že je nezbytné, aby byla u zmíněné lhůty brána v potaz pouze její „řádná“ délka, která činí dva týdny. Nelze přitom kalkulovat s výjimkou upravenou v § 179f odst 2. písm. a) TrŘ, která lhůtu umožňuje prodloužit.⁵⁰ Důvodem je zejména to, že jde o opatření v pravomoci státního zástupce (a nikoliv policejního orgánu) umožňující urychleně provést další potřebné úkony k doplnění již probíhajícího zkráceného přípravného řízení a směřující k objasnění věci v kýženém rozsahu.⁵¹

2.2.3 Zákonné překážky

Při posuzování, zdali je na místě řízení provést, však nelze vycházet pouze z pozitivních podmínek a předpokladů, ale zvažovány musí být také konkrétní okolnosti, které mohou konání zkráceného přípravného řízení vyloučit. V této souvislosti se hovoří o tzv. překážkách, které konání, případně pokračování zkráceného přípravného řízení znemožňují, a to i když jsou jinak zákonné podmínky a předpoklady splněny.

Zákonnou úpravu prvních dvou překážek nalezneme v ustanovení § 179f odst. 1 TrŘ, které jako první příčinu vylučující konání zkráceného přípravného řízení uvádí případy, kdy je dán důvod vazby a zároveň nejsou splněny podmínky pro předání zadrženého podezřelého spolu s návrhem na potrestání soudu. V tento moment je státní zástupce povinen zahájit trestní stíhání a nejpozději do 48 hodin předložit soudu návrh na vzetí obviněného do vazby. Druhou překážkou je poté situace, při níž jsou dány důvody pro konání společného řízení o dvou nebo více trestných

⁴⁹ ŠÁMAL, P., MUSIL, J. a KUČHTA, J. *Trestní právo procesní*. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 549-550.

⁵⁰ Srov. čl. 79 odst. 2 větu druhou POP č. 9/2019.

⁵¹ ŠÁMAL, P. a kol.: *Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 2341.

činech a alespoň o jednom z nich je třeba konat vyšetřování. I zde proto bude zapotřebí zahájit trestní stíhání.

Třetí překážka, vyplývající ze znění § 179c odst. 3 TrŘ, poté souvisí (na rozdíl od těch předchozích) s právním posouzením daného skutku. Zjistí-li se totiž dodatečně, že je zapotřebí změnit právní kvalifikaci na závažnější trestný čin, za který hrozí v daném případě trest odnětí svobody pět let a více, případně náleží-li věc do příslušnosti krajského soudu, ve zkráceném přípravném řízení pokračovat nelze. I v tomto případě bude proto nutné nadále postupovat v rámci vyšetřování. Navíc, nastane-li nutnost takové změny v momentě, ve kterém již byla státnímu zástupci předložena policejním orgánem zpráva o výsledku zkráceného přípravného řízení, bude nezbytné postupovat přímo na základě § 179c odst. 3 TrŘ.⁵²

Kromě v zákoně výslovně uvedených překážek je poté možné upozornit i na překážky další, vyplývající z judikatury Nejvyššího soudu, a to konkrétně z usnesení vydaného dne 1. října 2014 pod sp. zn. 8 Tdo 1007/2014. Jedná se o překážky související s právem na nutnou obhajobu, resp. s jeho důvody upravenými v ustanovení § 36 TrŘ. Blíže o nich bude tedy pojednáno až v rámci oddílu 2.4.1.

2.2.4 Otázka obligatornosti konání zkráceného přípravného řízení

Z výše uvedeného je zřejmé, že zkrácené přípravné řízení může být konáno pouze za splnění stanovených podmínek a předpokladů a také při absenci zákonných překážek. Povinnost konat toto řízení však z trestního řádu již tak jednoznačně nevyplývá. Nabízí se proto otázka, zdali lze z pohledu policejního orgánu považovat zkrácené přípravné řízení za obligatorní, či zda je ponecháno na jeho zvážení, jestli upřednostní standardní formu přípravného řízení.

V minulosti se touto problematikou zabývala důkladněji Špundová, dle které je zkrácené přípravné řízení zásadně obligatorní. K problematice nejprve uvádí, že o povinnosti konat řízení podle prvního předpokladu nejsou vzhledem k jeho znění („*podezřelý byl přistižen přímo při činu nebo bezprostředně poté*“) žádné pochybnosti, a zaměřuje se ve své argumentaci proto spíše na předpoklad druhý. U něj totiž zákonodárce použil formulaci „*lze očekávat*“, která dává policejnímu orgánu (potažmo státnímu zástupci) určitý prostor pro vlastní uvážení, zdali bude možné (za podmínky zjištění skutečností odůvodňujících zahájení trestního stíhání) podezřelého postavit ve stanovené lhůtě před soud. Dle Špundové je přitom nutné vycházet zejména ze znění návětí

⁵² Zde je zapotřebí upozornit na nesprávné znění § 179c odst. 3 TrŘ, který by měl správně odkazovat na odst. 2, neboť až v něm jsou uvedena rozhodnutí, která může učinit státní zástupce.

k oběma zákonným předpokladům, kde zákonodárce využívá slov „koná se“, a nikoliv „lze konat“, což spíše nasvědčuje povinnému konání zkráceného přípravného řízení.⁵³

Tyto závěry byly posléze podrobeny kritice ze strany Růžičky, který má naopak za to, že jde o řízení ze své podstaty fakultativní. Svá tvrzení přitom opírá o zákonnou formulaci, především pak o již zmíněné vlastní uvážení, které de facto nechává konání zkráceného přípravného řízení výlučně na orgánech činných v trestním řízení.⁵⁴

Dle mého názoru však takové tvrzení odporuje úmyslu zákonodárce, který institut zavedl proto, aby byl v mezích právní úpravy využíván v maximální možné míře.⁵⁵ To lze přitom vyvodit nejen z předmětného ustanovení, ale vyplývá to taktéž z navazujícího vnitřního předpisu policejního prezidenta, a to konkrétně z čl. 76 odst. 3 ZPPP č. 103/2013, dle kterého jsou povinni dbát o maximální využívání zkráceného přípravného řízení také vedoucí pracovníci služebně zařazení u příslušného policejního orgánu.

Vezmu-li poté v potaz i judikaturu Ústavního soudu, konkrétně pak náleze ze dne 31. srpna 2004, sp. zn. II. ÚS 317/04, který uvádí: „*Pakliže povaha věci umožňuje postupovat podle ustanovení o zkráceném přípravném řízení, jsou orgány činné v trestním řízení povinny tuto speciální úpravu řízení vedoucí k meritornímu rozhodnutí aplikovat. Orgány činné v trestním řízení nemají na výběr, neboť speciální úprava tohoto typu řízení má vždy přednost před úpravou obecnou.*“, nelze z mého pohledu jinak než souhlasit s názorem Špundové, že jde (i přes určitý prostor policejního orgánu k uvážení) o řízení po formálně stránce obligatorní, a to v případě obou uvedených předpokladů. Tento závěr nicméně nelze vnímat tak, že by bylo konání standardního přípravného řízení při splnění podmínek pro jeho zkrácenou formu nezákonné. Z konkrétní důkazní situace může být totiž velmi často nejasné, zdali je možné zkrácené přípravné řízení konat. Danou obligatornost je proto z mého pohledu nutné vnímat především jako apel na orgány činné v trestním řízení, aby u každého jednotlivého případu důkladně zvažovaly, zda je možné zkrácené přípravné řízení konat, a přispěly tak i k jeho maximálnímu využití.

2.3 Lhůta pro skončení zkráceného přípravného řízení

2.3.1 Zákonná úprava lhůty

Typová závažnost a skutková jednoduchost však samy o sobě pro projednání věci ve zkráceném přípravném řízení nestačí. Jak totiž napovídá druhý předpoklad, v potaz je zapotřebí brát i ustanovení § 179b odst. 4 TrŘ, které upravuje zákonnou čtrnáctidenní lhůtu, v jejímž rámci

⁵³ ŠPUNDOVÁ, J. *Diferenciace přípravného řízení pohledem právní úpravy podmínek konání zkráceného přípravného řízení*. Trestní právo. Praha: LexisNexis CZ, 2004, č. 1, s. 19.

⁵⁴ RŮŽIČKA, M. *Veřejná žaloba a orgány konající přípravné řízení v ČR*. Praha: C. H. Beck, 2005, s. 451-452.

⁵⁵ ŠÁMAL, P., MUSIL, J. a KUČHTA, J. *Trestní právo procesní*. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 550.

je nutné celé zkrácené přípravné řízení ukončit, a to včetně vyřízení věci v něm (tedy i s podáním návrhu státního zástupce na potrestání nebo návrhu na schválení dohody o vině a trestu).⁵⁶ Záchování lhůty je tedy nezbytné vnímat jako povinnost, jejíž nedodržení znemožňuje ve zkráceném přípravném řízení pokračovat, a nutně tak vede k zahájení standardního vyšetřování.⁵⁷

Počátek této lhůty byl původně (při zavedení zkráceného přípravného řízení v roce 2002) vázán na obdržení trestního oznámení nebo jiného podnětu k trestnímu stíhání, což v praxi přinášelo obtíže zejména v situacích, kdy se nedařilo zjistit pachatele ihned po spáchání trestného činu.⁵⁸ V důsledku krátké lhůty totiž poměrně často docházelo k tomu, že i když měl policejní orgán shromážděn dostatečný počet důkazů, aby mohl pachatele postavit před soud v řádově hodinách či dnech, byl nucen konat značně nákladné a mnohdy zdlouhavé vyšetřování.⁵⁹ To navíc ve svém důsledku vedlo i k menšímu využití zkráceného přípravného řízení, neboť v něm byla dle statistik nejvyššího státního zastupitelství vyřizována maximálně třetina projednávaných případů.⁶⁰ Zejména tyto důvody tak vedly zákonodárce k pozdější novelizaci provedené zákonem č. 274/2008 Sb., která pozměnila zákonnou úpravu do dnešní podoby spojující počátek lhůty až s okamžikem sdělení podezření.

Charakterickým rysem lhůty je potom její rigorózní povaha, která může v jistých situacích zmařit konání zkráceného přípravného řízení i přesto, že by bylo jinak vhodné v něm pokračovat. Právě z toho důvodu zakotvuje trestní řád možnost, aby státní zástupce v konkrétním případě sám vyhodnotil, zdali není (namísto zahájení trestního stíhání) raději vhodné lhůtu prodloužit [§ 179f odst. 2 písm. a) TrŘ].⁶¹ Učinit tak přitom může nejvýše o deset dnů, v případě sjednávání dohody o vině a trestu dokonce až o třicet dnů. Zůstává však na státním zástupci, zdali uzná za vhodné lhůtu prodloužit o maximální možnou délku, anebo využije lhůtu kratší (prodlouženou kupříkladu pouze o 5 dní). Samotné rozhodnutí, kterým lhůtu prodlužuje, činí státní zástupce pouze opatřením, a to na základě vlastního uvážení, případně na základě odůvodněné žádosti policejního orgánu, kterou je dle vnitřních předpisů nutné předložit nejpozději tři dny před skončením dvoutýdenní lhůty, není-li dohodnuto jinak.⁶²

⁵⁶ VONDRUŠKA, F. *K počítání lhůt ve zkráceném přípravném řízení*. Trestněprávní revue. Praha: C. H. Beck, 2002, roč. 1, č. 2, s. 50-53.

⁵⁷ ŠÁMAL, P., MUSIL, J. a KUČHTA, J. *Trestní právo procesní*. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 556.

⁵⁸ Srov. Stanovisko poř. č. 3/2002.

⁵⁹ Důvodová zpráva k zákonu č. 274/2008 Sb., zvláštní dvacátá třetí část, k bodu 18 (§179b odst. 4). *Psp.cz* [online]. [cit. 2022-05-29]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=5&CT=440&CT1=0>.

⁶⁰ Zpráva o činnosti státního zastupitelství za rok 2008 – Tabulková část [7 NZN 602/2009]. *Verejnazaloba.cz* [online]. [cit. 2022-07-12]. Dostupné z: https://verejnazaloba.cz/wp-content/uploads/2020/03/Zpráva-o-činnosti_2008_tabulky.pdf.

⁶¹ ŠÁMAL, P., MUSIL, J. a KUČHTA, J. *Trestní právo procesní*. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 556.

⁶² Čl. 77 odst. 2 ZPPP č. 103/2013.

Takto prodlouženou lhůtu následně již znovu prodloužit nelze. Nedojde-li tedy k ukončení řízení ani v dodatečné lhůtě, bude státní zástupce zpravidla postupovat tak, že nařídí policejnímu orgánu, který dosud řízení konal, aby zahájil trestní stíhání⁶³, nebo vydal pokyn k předání věci policejnímu orgánu příslušnému k vyšetřování [§ 179f odst. 2 písm. b) nebo c) TrŘ].

2.3.2 Problematika spojená s délkou prověřování

S ohledem na statistiky Nejvyššího státního zastupitelství, dle kterých se hned v roce 2009 zvýšil počet případů vyřešených v rámci zkráceného přípravného řízení na necelých 50 % projednávané trestné činnosti⁶⁴, by se dalo konstatovat, že výše zmíněná novela z roku 2008 naplnila záměr zákonodárce, a výrazně tak ulehčila policejním orgánům, jež byly přehlceny mnohdy zbytečnou administrativou spojenou s vyšetřováním. Změna, kterou novelizace přinesla, a sice stanovení počátku běhu lhůty ke sdělení podezření, nicméně neměla účinky pouze pozitivní. V průběhu dalších let se totiž objevila v odborných kruzích také kritika. Ta směřovala vůči policejním orgánům, které měly začít nově stanoveného počátku lhůty zneužívat a zkrácené přípravné řízení zahajovaly až ve chvíli, kdy měly všechny potřebné podklady připraveny předem. Institut byl tak často aplikován i ve skutkově složitějších věcech, tedy proti zamýšlenému smyslu právní úpravy.⁶⁵

Důsledkem toho byla nejednotnost v rozhodování soudů nižšího stupně, neboť některé z nich odmítaly přijmout převažující praxi, podle které soudy akceptovaly sdělování podezření též za situace, kdy předešlé prověřování trvalo řádově i několik měsíců. Argumentovaly přitom zejména tím, že by se zkrácené přípravné řízení mělo konat v typově, skutkově a důkazně jednoduchých věcech, a tomu by měla odpovídat i délka prověřování. K tomu navíc uváděly, že tímto postupem dochází také ke krácení práv podezřelého oproti právům, jaké by podezřelý měl, kdyby byl v postavení obviněného.⁶⁶

S těmito názory ale nesouhlasil nejvyšší státní zástupce, který se tak rozhodl obrátit na Nejvyšší soud, jehož trestní kolegium následně vydalo ve věci dne 25. září 2014 sjednocující stanovisko pod sp. zn. Tpjn 303/2014. Nejvyšší soud v této věci vyjádřil názor, že účelu a smyslu zkráceného přípravného řízení odpovídá, aby mezi dobou uplynuvší od počátku prověřování do sdělení podezření a lhůtou pro skončení zkráceného přípravného řízení byla zachována přiměřená

⁶³ Státní zástupce zde může svým opatřením založit příslušnost konat vyšetřování policejnímu orgánu, který k tomu jinak příslušný není (srov. znění § 161 odst. 2 TrŘ, konkr. slova „*Nestanoví-li zákon jinak*“).

⁶⁴ Zpráva o činnosti státního zastupitelství za rok 2009 – Textová část [7 NZN 601/2010]. *Verejnazaloba.cz* [online]. [cit. 2022-07-12]. Dostupné z: https://verejnazaloba.cz/wp-content/uploads/2020/03/Zpráva-o-činnosti_2009.pdf.

⁶⁵ Srov. TUZAR, V. *Jak krátké je zkrácené přípravné řízení?* Trestní právo. Praha: Novatrix, 2011, roč. 15, č. 4, s. 13-14. či FRYŠTÁK, M. *Smysl a význam zkráceného přípravného řízení z hlediska jeho rychlosti*. Trestněprávní revue. Praha: C. H. Beck, 2012, roč. 11, č. 10, s. 235-238.

⁶⁶ Stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 25. září 2014, sp. zn. Tpjn 303/2014.

proporce. Ohledně krácení práv podezřelého navíc uvedl, že nejsou-li splněny podmínky pro konání zkráceného přípravného řízení, mělo by dojít k zahájení trestního stíhání, a to se všemi garancemi práv obviněného, včetně obhajoby, již se mu během delší dobu probíhajícího prověřování (tedy jen jako podezřelému) nemůže dostat. Své stanovisko poté uzavřel právní větou v následujícím znění:

*„Zkrácené přípravné řízení se koná ve skutkově, právně a důkazně jednoduchých věcech. Tomu by měla odpovídat i délka prověřování předcházejícího zkrácenému přípravnému řízení. Podmínky uvedené v ustanovení § 179a odst. 1 písm. b) tr. ř., tzn. prověřováním trestního oznámení nebo jiného podnětu k trestnímu stíhání zjištěné skutečnosti, jinak odůvodňující zahájení trestního stíhání, včetně samostatně posuzované doby prověřování a očekávání, že podezřelého bude možné ve lhůtě uvedené v § 179b odst. 4 tr. ř. postavit před soud, **zpravidla nebudou splněny, uplynula-li od počátku prověřování do sdělení podezření podle § 179b odst. 3 tr. ř. doba podstatně převyšující dva týdny.** V takovém případě samosoudce podle § 314c odst. 1 písm. c) tr. ř. návrh na potrestání odmítne.“⁶⁷*

V této souvislosti je důležité upozornit především na slovo „zpravidla“, které odkazuje na výjimku uvedenou ve stanovisku, dle které ani dlouhotrvající prověřování nemusí za všech okolností bránit konání zkráceného přípravného řízení. Jednat se bude o případy, kdy delší doba nebude zapříčiněna samotnou povahou věci nebo nekoncepčním postupem policejního orgánu, popř. státního zástupce, ale bude způsobena objektivními překážkami v postupu policejního orgánu nebo překážkami na straně osoby, proti níž se řízení vede (příkladem mohou být příčiny související se zdravotním stavem, hospitalizací či pobytem v zahraničí). Při posuzování, zdali je doba prověřování ještě přiměřená, či nikoliv, tak bude často záležet na určitých okolnostech řešené trestní věci. To lze ostatně vyvodit i z navazující judikatury Nejvyššího soudu, podle které není v jistých případech příliš dlouhé ani prověřování trvající 41 dnů.⁶⁸

Jde-li poté o samotné dopady předmětného stanoviska v praxi, ze Zprávy o činnosti státního zastupitelství za rok 2019 vyplývá, že od jeho přijetí dochází ze strany státních zástupců k důkladnějšímu zvažování splnění podmínek pro konání zkráceného přípravného řízení, a to s ohledem na dobu, která uplynula od spáchání trestného činu, popř. od zahájení trestního řízení. Krajské státní zastupitelství v Praze k věci navíc konstatuje, že se zkrácené přípravné řízení ustálilo na tom, že dopadá na typově omezený okruh věcí, což odpovídá záměru předmětného

⁶⁷ Stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 25. září 2014, sp. zn. Tpjn 303/2014.

⁶⁸ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. prosince 2014, sp. zn. 5 Tdo 1542/2014.

stanoviska. Za jistě pozitivní lze považovat i ustálení soudní praxe, pokud jde o přijatelnou délku prověřování. Krajská státní zastupitelství v Praze a Českých Budějovicích uvádějí, že je obvykle akceptována doba okolo jednoho měsíce, pouze ojediněle dosahuje doba prověřování měsíců dvou. Obdobné závěry pak vyplývají i z činnosti Krajského státního zastupitelství v Ústí nad Labem, kde rovněž počítají s prověřováním trvajícím maximálně dva měsíce.⁶⁹

Na základě uvedeného se tak domnívám, že dané stanovisko Nejvyššího soudu naplnilo v praxi svůj účel. Orgány konající zkrácené přípravné se zaměřily především na smysl zkráceného přípravného řízení, a přestaly ho tak využívat v případech, pro které nebylo určeno. Ku prospěchu právní jistoty se navíc ustálila i soudní praxe. Ta začala v souladu se stanoviskem akceptovat dobu prověřování v trvání jednoho až (výjimečně) dvou měsíců, což pokládám s ohledem na znění stanoviska za adekvátní. Mám totiž za to, že by se nemělo přistupovat k vymezení doby nepřiměřené (jako doby podstatně převyšující dva týdny) příliš formalisticky. Doby apriori nepřiměřenou je spíše zapotřebí vnímat jako dobu trvajících vícero měsíců (tedy více jak dva), nikoliv dobu prodlouženou pouze o několik málo týdnů. Pouze tak lze totiž dosáhnout stavu, kdy bude zkrácené přípravné řízení využíváno ve všech případech, pro které je určeno.

V této podobě by poté bylo možné zvážit úpravu uvedené lhůty i přímo v právní úpravě, a to proto, že jde o podstatný aspekt bezprostředně ovlivňující, zdali je možné předmětné řízení konat, anebo nikoliv. Navíc lze považovat za jistou disproporci v zákonné úpravě, že je lhůta pro prověřování upravena pouze u dvou ze tří forem přípravného řízení.

2.4 Vybrané subjekty zkráceného přípravného řízení

2.4.1 Podezřelý a jeho procesní postavení

V rámci dalšího výkladu je důležité přiblížit též pojem podezřelý. Ten je sice obecně používán pro označení osoby, proti které se konají úkony před zahájením trestního stíhání, v rámci trestního řádu je však spojován pouze s konkrétními instituty, mezi které lze (vedle zadržení podezřelého podle § 76 TrŘ) zařadit právě zkrácené přípravné řízení.⁷⁰

V něm se osoba stává podezřelou okamžikem zahájení zkráceného přípravného řízení, které nastává, jak bude rozebráno níže, spolu se sdělením podezření ze strany policejního orgánu. To je z pohledu podezřelého důležité zejména proto, že se až zpravidla v tento moment dozvídá, pro jaký skutek je trestní řízení vedeno. Tímto okamžikem se navíc dostává do podobné pozice

⁶⁹ Zpráva o činnosti státního zastupitelství za rok 2019 – Textová část [4 NZN 501/2020]. *Verejnazaloba.cz* [online]. [cit. 2022-07-13]. Dostupné z: <https://verejnazaloba.cz/wp-content/uploads/2020/06/Zprava-o-cinnosti-SZ-za-rok-2019-textova-cast.pdf>.

⁷⁰ FRYŠTÁK, M., PROVAZNÍK, J., SEDLÁČKOVÁ, J. a BRUCKNEROVÁ, E. *Trestní právo procesní*. 1. vydání. Ostrava: Key Publishing, 2015, s. 30.

jako obviněný v rámci klasického vyšetřování, což je zákonodárcem reflektováno v ustanovení § 179b odst. 2 TrŘ, kde stanoví, že podezřelému náleží ve zkráceném přípravném řízení stejná práva jako obviněnému (§ 33 odst. 1, 2 TrŘ), o nichž musí být ještě před výslechem poučen. Podezřelý se tak může vyjádřit ke všem skutečnostem, které se mu kladou za vinu, jakož i důkazům o nich, dále má právo nevyprávět, uvádět okolnosti a důkazy na svou obhajobu nebo také činit návrhy a podávat žádosti. Náleží mu i právo na opravné prostředky, jehož využití je ale v tomto řízení omezené. V úvahu totiž přichází pouze žádost o přezkoumání postupu policejního orgánu nebo státního zástupce dle § 157a TrŘ.⁷¹

Podezřelý si může zvolit také obhájce a radit se s ním během provádění jednotlivých úkonů, přičemž tak může činit za jistých okolností i bezplatně. Zákon navíc zdůrazňuje právo na obhajobu též u zadrženého podezřelého, který se může radit se svým obhájcem již v průběhu zadržení, a to bez účasti třetí osoby. Faktická účast obhájce však obecně bývá v tomto řízení spíše omezená, neboť se často vztahuje pouze na výsledky podezřelého, po němž následuje již jen předložení zprávy o výsledku zkráceného přípravného řízení státnímu zástupci.⁷²

Co se týče práva na obhajobu, je dále důležité poukázat také na problematiku spojenou s institutem nutné obhajoby, vycházející ze znění § 36 TrŘ. Zákonodárce zde totiž výslovně hovoří o obviněném, z čehož lze vyvodit, že se uvedené důvody vztahují pouze k úseku po zahájení trestního stíhání. Na zkrácené přípravné řízení je tudíž ani nelze aplikovat.⁷³ V souvislosti s tím ovšem vyvstává otázka, zdali lze při těchto důvodech zkrácené přípravné řízení vůbec konat. Odpověď lze nalézt v judikatuře Nejvyššího soudu, a to konkrétně v rámci usnesení, přijatého pod sp. zn. 8 Tdo 1007/2014, ve kterém se soud zabýval tím, zda je konání daného řízení možné i tehdy, je-li podezřelý omezen na svobodě. Dospěl přitom k následujícímu závěru:

„Provedení zkráceného přípravného řízení ve smyslu § 179f odst. 1 písm. a) tr. ř. per analogiam zásadně brání, je-li obviněný ve výkonu trestu odnětí svobody v jiné trestní věci a nemá obhájce. Výkon trestu odnětí svobody omezuje práva obviněného na obhajobu, zejména při jeho výslechu jako podezřelého podle § 179b odst. 3 tr. ř. po sdělení podezření, obdobně jako jeho vzetí do vazby. Bylo-li přesto zkrácené přípravné řízení konáno a byl-li podán návrh na potrestání, samosoudce jej podle

⁷¹ FRYŠTÁK, M. *Dokazování v přípravném řízení*. 2. vydání. Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2015, s. 335.

⁷² Tamtéž, s. 336.

⁷³ Zde je zapotřebí zdůraznit, že se daný závěr netýká všech důvodů nutné obhajoby, ale pouze těch, které jsou uvedeny v předmětném ustanovení. Důvod nutné obhajoby týkající se mladistvých se tedy uplatní i ve zkráceném přípravném řízení, neboť je spojen s provedením prvního úkonu trestního řízení [srov. § 42a odst. 1 písm. a) ZSVM].

*§ 314c odst. 1 písm. c) tr. ř. z důvodu § 179f odst. 1 písm. a) tr. ř. per analogiam odmítne.*⁷⁴

Nejvyšší soud zde tak de facto konstatoval, že je nezbytné zvažovat důvody nutné obhajoby (uvedené v ustanovení § 36 TrŘ) i ve zkráceném přípravném řízení.⁷⁵ Dnes to ostatně potvrzuje i Nejvyšší státní zástupce ve svém POP č. 9/2019, ve kterém jasně stanoví, že je nutné zahájit trestní stíhání, vyskytne-li se některý z důvodů nutné obhajoby obsažený v § 36 TrŘ, nejedná-li se o případ uvedený v § 179e větě před středníkem TrŘ [čl. 79 odst. 3 písm. e) TrŘ]. V podstatě tak došlo k vytvoření další překážky konání zkráceného přípravného řízení, a to vedle těch zákonných, popsáných výše (v rámci oddílu 2.2.3). Dle mého názoru ovšem nejde o zcela ideální řešení. Takto stanovená překážka totiž zcela zbytečně vylučuje konání zkráceného přípravného řízení i v těch případech, u kterých by to jinak bylo, vzhledem ke složitosti projednávané věci, vhodné. Do budoucna bych proto navrhl upravit přímo znění § 36 TrŘ, a to tak, aby se vztahoval i na konkrétního podezřelého ve zkráceném přípravném řízení. Zajištěna by tím totiž byla jak možnost věc urychleně projednat, tak i právo na obhajobu ve stejné míře jako u obviněného.

Konečně pak pokládám za důležité upozornit též na právo zadrženého podezřelého být nejpozději ve lhůtě 48 hodin propuštěn na svobodu (čl. 8 odst. 3 LZPS). Právě v souvislosti s ním totiž zákonodárce umožňuje odsoudit zadrženou osobu, aniž by bylo rozhodnuto o její vazbě. Možné je to na základě tzv. superrychlého zkráceného přípravného řízení, které spočívá v zadržení podezřelé osoby přímo při činu, případně bezprostředně poté, a v jejím následném předání soudu spolu s návrhem na potrestání ve výše uvedené lhůtě (§179e TrŘ). Na základě toho totiž může soudce v navazujícím řízení využít další 24hodinovou lhůtu, v níž musí obviněného vyslechnout (§ 314b odst. 2 TrŘ). Doručit mu však může rovnou také předvolání k hlavnímu líčení, které lze s jeho souhlasem konat ihned po provedení výslechu. Celý proces je tak možné stihnout v rámci pouze tří dnů. Nutno ovšem podotknout, že se tento způsob vedení řízení prozatím příliš neujal. V praxi je využíván jen ojediněle, a to například u osob bez stálého bydliště, které se často přemísťují, anebo u cizinců, u nichž je reálné riziko, že opustí zemi.⁷⁶⁷⁷

⁷⁴ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 1. října 2014, sp. zn. 8 Tdo 1007/2014.

⁷⁵ Podobným způsobem rozhodl Nejvyšší soud i později, a to v rámci rozsudku ze dne 20. července 2016, sp. zn. 8 Tz 44/2016.

⁷⁶ *Zkrácené přípravné řízení a zjednodušené řízení před soudem* [online]. [cit. 2022-07-19]. Dostupné z: <http://www.trestni-rizeni.com/dokumenty/zkracene-pripravne-rizeni-a-zjednodusene-rizeni-pred-soudem>.

⁷⁷ SVATOŠ, R. *Je možné zneužívat novelizovaný institut zkráceného přípravného řízení*. Státní zastupitelství. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012, roč. 10, č. 2. s. 55.

2.4.2 Orgány konající zkrácené přípravné řízení

Z hlediska orgánů, které zkrácené přípravné řízení konají, tu poté již není oproti standardnímu přípravnému řízení příliš odlišností. Průběh řízení totiž i zde spočívá především v činnosti policejního orgánu, který samostatně vykonává jednotlivé procesní úkony, a státního zástupce, jenž přitom jakožto pán přípravného řízení⁷⁸ vykonává dozor nad zachováním zákonnosti (k jejich činnosti blíže v podkapitole 2.6.).

2.4.2.1 Policejní orgán

Upřesnění, které policejní orgány zkrácené přípravné řízení konají, je v zákoně, obdobně jako u vyšetřovacích orgánů, upraveno zvlášť. Zákonodárce však v tomto případě pouze odkazuje na ustanovení § 12 odst. 2 TrŘ (§179a odst. 2 TrŘ), které obecně vymezuje všechny policejní orgány, které mohou zkrácené přípravné řízení konat v souladu se svou příslušností. Ne všechny z těchto orgánů jsou ovšem ke konání daného řízení oprávněny, a to z důvodu speciálně upravené obligatorní věcné příslušnosti státního zástupce, upravené v ustanovení § 179a odst 3 TrŘ. V důsledku toho může být zkrácené přípravné řízení konáno pouze útvary Policie České republiky, Generální inspekcí bezpečnostních sborů, pověřenými orgány Vězeňské služby České republiky, pověřenými celními orgány a pověřenými orgány Vojenské policie. Zbylé policejní orgány se mohou účastnit pouze prověřování, které zkrácenému přípravnému řízení předchází. K tomu nicméně příliš často nedochází, a prověřování je tak zpravidla konáno tím samým orgánem, který je oprávněn i k provedení samotného řízení.⁷⁹

V praxi je pak zkrácené přípravné řízení nejčastěji konáno útvary Policie ČR, a to těmi, které působí v rámci územních odborů krajských ředitelství a obvodních a městských ředitelství – obvodní (místní) oddělení policie, dopravní inspektoráty, oddělení (odbory) obecné kriminality a oddělení (odbory) hospodářské kriminality (čl. 4 ZPPP č. 103/2013). Vyloučena ovšem není příslušnost ani útvarů s celostátní působností, popř. Policejního prezidia. Jejich uplatnění u takto bagatelní kriminality je však spíše ojedinělé.⁸⁰

2.4.2.2 Státní zástupce

Dále může být zkrácené přípravné řízení konáno také přímo státním zástupcem, a to tehdy, bude-li dána jeho, již výše zmíněná, obligatorní věcná příslušnost (§ 179a odst. 3 TrŘ), která je upravena obdobným způsobem jako u vyšetřování (srov. § 161 odst. 4 TrŘ). I zde tak bude záležet

⁷⁸ FENYK, J. *Veřejná žaloba. Díl první, historie, současnost a možný vývoj veřejné žaloby*. Praha: Institut Ministerstva spravedlnosti České republiky pro další vzdělávání soudců a státních zástupců, 2001, s. 194.

⁷⁹ ŠÁMAL, P. a kol.: *Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář*. 7. vydání. Praha: C.H. Beck, 2013, s. 2339.

⁸⁰ Tamtéž, s. 2342.

na tom, zdali bude řízení vedeno o trestných činech příslušníků Generální inspekce bezpečnostních sborů, příslušníků Bezpečnostní informační služby, příslušníků Úřadu pro zahraniční styky a informace a příslušníků Vojenského zpravodajství anebo Vojenské policie nebo o trestných činech zaměstnanců České republiky, zařazených k výkonu práce v Generální inspekci bezpečnostních sborů. Státním zástupcem bude ovšem i v tomto případě konáno pouze samotné řízení a nikoliv již prověřování, které bude náležet policejním orgánům uvedeným v ustanovení § 12 odst. 2 TrŘ.⁸¹

Důležité je pak v tomto případě upozornit také na speciální ustanovení § 10 JŘStZast, na jehož základě dané (obligatorní) řízení vykonává výlučně státní zástupce příslušného krajského státního zastupitelství. Příslušnost je tu tak odlišná od situace, kdy je řízení konáno státním zástupcem pouze fakultativně, na základě § 174 odst. 2 písm. c) TrŘ per analogiam, kdy se uplatní obecná pravidla upravená v § 12 a § 14 až § 16 té samé vyhlášky.

2.5 Počátek zkráceného přípravného řízení

2.5.1 Postup před zahájením zkráceného přípravného řízení

Počátku zkráceného přípravného řízení předchází stejně jako u jiných forem již zmíněný úsek prověřování, jenž může začít dvěma způsoby – sepsáním záznamu o zahájení úkonů trestního řízení, anebo provedením neopakovatelného či neodkladného úkonu (zpravidla se bude jednat o zadržení podezřelého podle § 76 TrŘ). Tento úsek trestního řízení slouží policejnímu orgánu především ke shromáždění poznatků, které zjišťuje za pomoci postupů uvedených v ustanovení § 158 odst. 3 TrŘ a na jejichž základě následně rozhoduje o dalším pokračování řízení. V jeho rámci tak dochází též ke zvažování toho, zdali nedošlo k naplnění podmínek a předpokladů stanovených pro zahájení zkráceného přípravného řízení.

Teprve poté tedy nastává rozhodnutí policejního orgánu o tom, že bude zkrácené přípravné řízení skutečně konáno. S tím také souvisí i navazující povinnost policejního orgánu uvést tuto skutečnost do záznamu o zahájení úkonů trestního řízení, přičemž tak může být učiněno ihned po jeho sepsání, anebo později, na základě provedeného prověřování. V každém případě je to ovšem nezbytné ihned oznámit státnímu zástupci, a to například i telefonicky.⁸² Tento okamžik nicméně nelze spojovat se zahájením zkráceného přípravného řízení, neboť je nejprve zapotřebí zjistit, zda byl skutečně spáchán trestný čin a zda byl spáchán konkrétní osobou. Závěr o této skutečnosti musí být (podobně jako v případě zahájení trestního stíhání) spojen alespoň s vyšším stupněm pravděpodobnosti, který musí být dostatečně odůvodněn. Až poté může být zkrácené přípravné

⁸¹ ŠÁMAL, P. a kol.: *Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář*. 7. vydání. Praha: C.H. Beck, 2013, s. 2101.

⁸² Čl. 76 odst. 4 ZPPP č. 103/2013.

řízení zahájeno, a to způsobem, který nepřímo vyplývá z § 179b odst. 4 TrŘ. Jedná se okamžik, který je současně spojován s počátkem běhu lhůty pro skončení zkráceného přípravného řízení, a to tzv. sdělení podezření. Samotné zahájení zkráceného přípravného řízení je proto nezbytné spojovat až s ním.⁸³

2.5.2 Sdělení podezření

Sdělení podezření je následně upravené v ustanovení § 179b odst. 3 TrŘ, které stanoví, že nejpozději na počátku prvního výslechu je zapotřebí sdělit podezřelému, ze spáchání jakého skutku je podezřelý a jaký trestný čin je v tomto skutku spatřován. Ve své podstatě se přitom jedná o procesní úkon podobný usnesení o zahájení trestního stíhání, jenž má umožnit podezřelému realizovat své právo na obhajobu zakotvené v čl. 6 odst. 3 písm. a) EÚLP. Právě v jeho očích jde tak o velmi důležitou procesní záruku, díky níž ví, jaký skutek se mu klade za vinu včetně související trestněprávní kvalifikace. To potom podezřelému dává možnost uvádět skutečnosti důležité pro svou obhajobu, příkladat důkazy k jejich prokázání a připravovat svou obhajobu pro navazující řízení před soudem.⁸⁴

Z výše uvedených důvodů se tak i zde uplatní totožnost skutku, což znamená, že dojde-li později ke zjištění podezření v jiné věci, je nezbytné sdělit podezření nové. V takových situacích je poté na místě zvážit konání tzv. společného řízení, u něhož je ovšem nutné počítat s dvoutýdenní lhůtou pro skončení zkráceného přípravného řízení, která běží již od prvního sdělení podezření, přičemž další na ni nemají vliv. Zvláště v takových situacích je proto příhodné uvažovat o použití § 179f odst. 2 písm. a) TrŘ, které upravuje možnost prodloužení lhůty. Při jejím nedodržení by totiž vyvstala potřeba zahájení trestního stíhání pro všechny projednávané skutky.⁸⁵

Právní kvalifikaci je naopak možné měnit i následně po sdělení podezření. Avšak za podmínky, že na to bude podezřelý v souladu s právem na obhajobu náležitě upozorněn (§ 160 odst. 6 TrŘ per analogiam). Přitom je samozřejmě nutné sledovat, zdali jsou i po změně právní kvalifikace stále naplněny obecné podmínky pro konání zkráceného přípravného řízení (zejména pak výše trestní sazby).⁸⁶

Z hlediska formální stránky již zákonodárce sdělení podezření blíže nespecifikuje, z čehož lze (za pomoci § 119 odst. 2 TrŘ) dovodit, že se jedná o opatření, u něhož lze jako opravný prostředek využít pouze žádost podle § 157a odst. 1 TrŘ. V návaznosti na sdělení podezření je

⁸³ To ostatně potvrdil i Nejvyšší soud, který tento závěr konstatoval ve svém stanovisku ze dne 25. září 2014, sp. zn. Tpjn 303/2014.

⁸⁴ ŠÁMAL, P., MUSIL, J. a KUČHTA, J. *Trestní právo procesní*. 4. vydání. Praha: C.H. Beck, 2013, s. 551.

⁸⁵ Tamtéž, s. 551.

⁸⁶ Tamtéž, s. 551.

policejní orgán povinen učinit záznam do protokolu, což ale bývá v praxi poměrně často nahrazováno samostatným formulářem obsahujícím výrok, místo a den sdělení podezření a označení orgánu, který podezření sdělil. Ten je podezřelému předáván ještě před započítáním výslechu s tím, aby stvrdil jeho převzetí podpisem, přičemž odmítne-li tak učinit, považuje se písemnost za doručenou dnem přijetí (§ 64a odst. 2 TrŘ).⁸⁷

Konečně pak musí být opis záznamu o sdělení podezření doručen podezřelému, případně i jeho obhájci (pokud si ho zvolí). Je-li řízení konáno policejním orgánem, doručuje se opis záznamu navíc také státnímu zástupci, kterému musí být odeslán (nikoliv doručen) nejpozději do 48 hodin. Ten má následně povinnost záznam přezkoumat s ohledem na jeho zákonnost a odůvodněnost, přičemž může při zjištění nedostatků opatření policejního orgánu zrušit a věc mu vrátit i s pokyny k dalšímu postupu.⁸⁸

2.6 Průběh zkráceného přípravného řízení

2.6.1 Postup policejního orgánu při objasňování a prověřování

Co se týče průběhu zkráceného přípravného řízení, vychází zákonodárce z jeho předmětu, kterým mají být pouze věci skutkově a právně jednoduché. Proto lze v úpravě trestního řádu spatřovat snahu o to, aby byl maximálně zjednodušen i samotný způsob vedení řízení, což je patrné zejména u dokazování, které je minimalizováno na nejnutnější možnou míru zpravidla spojenou pouze s nezbytnými procesními úkony.

Z nich je v první řadě zapotřebí věnovat pozornost obligatorně konanému výslechu dle § 179b odst. 3 TrŘ, k němuž by mělo dle zákonné dikce docházet ihned po sdělení podezření. Jedná se o procesní úkon, který má značný význam především pro osobu podezřelého, neboť ten má díky přiměřenému použití ustanovení o výslechu obviněného (§ 91 až 95 TrŘ) možnost, aby zde naplno uplatnil svá práva spojená s obhajobou (blíže popsána v oddíle 2.4.1.), a to včetně práva na účast zvoleného obhájce. V důsledku toho navíc nabývá na důležitosti i protokol, ve kterém je průběh výslechu zaznamenáván. Právě ten lze totiž následně využít za podmínek § 207 odst. 2 TrŘ také jako důkaz v navazujícím řízení před soudem.⁸⁹

Kromě zvláště popsaného výslechu již trestní řád další procesní úkony užívané ve zkráceném přípravném řízení blíže nespécifikuje, ale pouze odkazuje na hlavu devátou (§ 179b odst. 1 TrŘ), která upravuje všechny úkony, jenž se uplatní v rámci postupu před zahájením trestního stíhání. Mířeno je pak především na ty, které jsou obsaženy v demonstrativním

⁸⁷ FRYŠTÁK, M. *Dokazování v přípravném řízení*. 2. vydání. Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2015, s. 336-337.

⁸⁸ ŠÁMAL, P. a kol.: *Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 2351-2352.

⁸⁹ Tamtéž, s. 2611.

výčtu ustanovení § 158 odst. 3 TrŘ, jejichž účelem je pomoci policejnímu orgánu k tomu, aby mohl opatřit potřebné podklady a nezbytná vysvětlení, případně i zajišťovat stopy trestné činnosti.

Policejní orgán je tak oprávněn zejména:

- a) „vyžadovat vysvětlení od fyzických a právnických osob a státních orgánů,
- b) vyžadovat odborná vyjádření od příslušných orgánů, a je-li toho pro posouzení věci třeba, též znalecké posudky,
- c) obstarávat potřebné podklady, zejména spisy a jiné materiály,
- d) provádět ohledání věci a místa činu,
- e) vyžadovat za podmínek uvedených v § 114 provedení zkoušky krve nebo jiného podobného úkonu, včetně odběru potřebného biologického materiálu,
- f) pořizovat zvukové a obrazové záznamy osob, za podmínek stanovených v § 114 snímat daktyloskopické otisky, provádět osobou téhož pohlaví nebo lékařem prohlídku těla a jeho zevní měření, jestliže je to nutné ke zjištění totožnosti osoby, nebo ke zjištění a zachycení stop nebo následků činu,
- g) za podmínek stanovených v § 76 zadržet podezřelou osobu,
- h) za podmínek stanovených v § 78 až 81 činit rozhodnutí a opatření v těchto ustanoveních naznačená,
- i) způsobem uvedeným v hlavě čtvrté provádět neodkladné a neopakovatelné úkony, pokud podle tohoto zákona jejich provedení nepatří do výlučné pravomoci jiného orgánu činného v trestním řízení.“⁹⁰

Za patrně nejčastěji používaný nástroj nejen ve zkráceném přípravném řízení lze označit hned z prvu uvedené podání vysvětlení, které slouží k získání výpovědi osob v postavení tzv. potenciálních svědků. O nich je ze zákona nutné vyhotovit úřední záznam (§ 158 odst. 6 TrŘ), jenž následně slouží ke zvážení, zdali je vhodné takovou osobu později vyslechnout před soudem jako svědka. Eventuálně jej lze číst i v navazujícím řízení před soudem, ale to pouze při souhlasu obou stran trestního řízení (§ 211 odst. 6 TrŘ). Zvláštní situace jsou pak upraveny v ustanovení § 158 odst. 9 TrŘ, které odkazuje v případě neodkladné či neopakovatelné výpovědi na § 158a TrŘ a které též samo upravuje určité situace umožňující výslech svědka (například, jde-li o osobu mladší 18 let). K tomu je ovšem vhodné doplnit, že postup dle tohoto ustanovení bude vzhledem k požadované rychlosti zkráceného přípravného řízení a náročnosti takových úkonů zpravidla vyloučen.⁹¹

⁹⁰ § 158 odst. 3 TrŘ.

⁹¹ ŠÁMAL, P., MUSIL, J. a KUČHTA, J. *Trestní právo procesní*. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 555.

Délka tohoto řízení má poté vliv i na další úkony, a to typicky tehdy, vyskytne-li se během jeho průběhu skutečnost, kterou je třeba odborně posoudit. V takových případech se totiž budou orgány konající zkrácené přípravní řízení zpravidla opírat o odborná vyjádření (§ 105 odst. 1 věta první TrŘ), jejichž provedení není tak časově náročné. Znalecké posudky se budou naopak v tomto řízení, vzhledem k náročnosti jejich přípravy a zpracování, objevovat jen zřídka. Zpravidla tehdy, bude-li jejich vypracování nevyhnutelné.⁹²

Jako problematické se to v posledních letech ukázalo především u trestné činnosti v dopravě, konkrétně u trestného činu ohrožení pod vlivem návykové látky (upraveného v § 274 TrZ), jenž je ve zkrácené formě přípravního řízení projednáván až v 87 % případů.⁹³ Jedná se o trestný čin, u něhož je k trestní odpovědnosti zapotřebí nejen zjištění návykové látky v těle podezřelého, ale také to, zdali u něj došlo jejím vlivem k vyloučení způsobilosti. Právě to bylo až donedávna nutné zjišťovat vždy s pomocí znaleckých posudků z oboru zdravotnictví, odvětví psychiatrie, jejichž vyhotovení vyžadoval Nejvyšší soud ve své ustálené judikatuře⁹⁴ u všech návykových látek vyjma alkoholu.⁹⁵ Význam daných posudků však začal být v praxi postupem času zpochybňován, což se promítlo i v přístupu orgánů činných v trestním řízení. Různit se začal především postup soudů v jednotlivých regionech, a to často nešťastně i ve velmi podobných případech. Lišil se například způsob vyšetření, u kterého některé soudy trvaly na osobní účasti pachatele. Obdobně panovaly neshody také ohledně výslechu znalce psychiatra v hlavním líčení. V důsledku toho potom často docházelo k významnému prodlužování přípravního řízení, a tudíž i k vyloučení jeho zkrácené formy.⁹⁶

Nejvyšší státní zástupce se uvedený problém pokusil řešit nejprve za pomoci přijetí POP č. 5/2019, v němž stanovil u vybraných návykových látek hodnoty, s jejichž dosažením či překročením spojil objektivní vyloučení způsobilosti. Jednalo se však pouze o vnitřní předpis, který soudy nijak nezavazoval, a ty tak byly nuceny stále rozhodovat v souladu s ustálenou judikaturou. Názory, že by bylo vhodné, aby se soudní praxe ustálila na určitých hodnotách,

⁹² ŠÁMAL, P., MUSIL, J. a KUČHTA, J. *Trestní právo procesní*. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 555.

⁹³ Zpráva o činnosti státního zastupitelství za rok 2021 – Tabulková část I [4 NZN 501/2022]. *Verejnazaloba.cz* [online]. [cit. 2022-08-27]. Dostupné z: https://verejnazaloba.cz/wp-content/uploads/2022/07/ZoC_2021_tabulkova_cast_I.pdf.

⁹⁴ Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12. května 2010, sp. zn. 8 Tdo 449/2010.

⁹⁵ Pouze u alkoholu byla totiž již dříve stanovena jeho minimální hladina v krvi (ve výši jednoho promile), se kterou lze vyloučení způsobilosti spojovat bez dalšího (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. srpna 2007, sp. zn. 5 Tdo 874/2007).

⁹⁶ Zpráva o činnosti státního zastupitelství za rok 2017 – Textová část [4 NZN 601/2018]. *Verejnazaloba.cz* [online]. [cit. 2022-08-10]. Dostupné z: https://verejnazaloba.cz/wp-content/uploads/2020/03/Zprava_o_cinnosti_za_rok_2017.pdf.

nicméně v justici přetrvávaly nadále.⁹⁷ I proto nakonec Nejvyšší soud od svého dosavadního postoje ustoupil. Učinil tak v rámci sjednocujícího stanoviska týkajícího se trestní odpovědnosti řidiče motorového vozidla pod vlivem jiné návykové látky než alkoholu, které bylo vydáno dne 21. října 2020 pod sp. zn. Tpjn 300/2020. Nejvyšší soud v něm navázal na již dříve přijatý vnitřní předpis nejvyššího státního zástupce, přičemž zde potvrdil, že k trestní odpovědnosti postačí skutečně jen dosažení určité minimální hranice, určené u každé návykové látky zvlášť. Pořízení psychiatrických posudků přitom omezil již pouze na určité, nestandardní případy, u nichž to lze stále považovat za žádoucí. Některé z nich navíc Nejvyšší soud uvedl i přímo v rámci stanoviska, a to ve formě demonstrativního výčtu.

Význam uvedeného stanoviska lze pak spatřovat nejen v tom, že vedlo ke sjednocení náhledu na danou problematiku, a tudíž i k posílení právní jistoty, ale též v tom, že výrazně ulehčilo konání právě zkráceného přípravného řízení. Nově totiž umožnilo projednat předmětnou, mnohdy skutkově jednoduchou trestnou činnost i bez nutnosti vypracování časově náročného psychiatrického posudku. Potřeba jeho vyhotovení je nicméně dána v určitých případech i nadále, a to i tehdy, bude-li zjištěná koncentrace návykové látky v krvi nižší, než je stanovená hodnota. Za takové situace lze ovšem nad potřebou daného posudku uvažovat také, a to zvláště, je-li návyková látka zjištěna u řidiče motorového vozidla. Vycházet lze přitom např. z ústavního znaleckého posudku Psychiatrické léčebny Bohnice ze dne 8. 8. 2019, vypracovaného ve věci vedené u městského soudu v Brně pod sp. zn. 6 T 15/2019, ve kterém je uvedeno, že psychiatrický znalecký posudek může sloužit ke zjištění duševní poruchy, nikoli ovšem ke zjištění, v jakém stupni ovlivnění návykovou látkou byl posuzovaný pachatel (řidič) někdy v minulosti. Vždy tak bude záležet především na porovnání naměřené hladiny návykové látky v krvi s vnějšími projevy konkrétní osoby, k čemuž odbornost znalce psychiatra není zapotřebí. Osobně se proto přikláním k názoru, jenž byl k dané problematice vyjádřen Střížem a Horkou, a tedy, že by bylo možné i v těchto případech potřebu daného posudku vypustit.⁹⁸

Co se poté týče dalších úkonů, spíše ojedinele se po zahájení zkráceného přípravného řízení uplatní i operativně pátrací prostředky (§ 158b a násl. TrŘ). Jak totiž vyplývá z čl. 82 věty první POP č. 9/2019, lze je tu provést pouze jako neodkladné či neopakovatelné úkony (blíže specifikované v ustanovení § 160 odst. 4 TrŘ).

⁹⁷ Srov. usnesení krajského soudu v Praze ze dne 19.11.2019, č. j. 10 To 358/2019-53 anebo usnesení krajského soudu v Plzni ze dne 15.10.2019, č. j. 7 To 371/2019-52.

⁹⁸ STŘÍŽ, I., HORKÁ, K. *Problematika řízení motorového vozidla pod vlivem jiné návykové látky než alkoholu*. Státní zastupitelství, Praha: Wolters Kluwer ČR, 2021, roč. 19, č. 3, s. 18-27.

Obdobně se zákonodárce staví také k úkonům tzv. zajišťovacím, upraveným v hlavě čtvrté trestního řádu. I ty lze ve zkráceném přípravním řízení provést výlučně jako úkony neodkladné či neopakovatelné (§ 179b odst. 1 věta druhá TrŘ), přičemž je možné využít úkony týkající se jak zajištění věcí, tak i osob. U věcí se bude jednat převážně o jejich zajištění pro důkazní účely (§ 78 až 79 TrŘ), případně pak také o zajištění nástrojů trestné činnosti a výnosů z trestné činnosti (§ 79a TrŘ). V případě osob potom půjde o zadržení osoby podezřelé ze spáchání trestného činu a o převzetí osoby, jejíž osobní svoboda byla omezena policejním orgánem (§ 76 odst. 1, 2 TrŘ).

Ve zkráceném přípravném řízení nabývá na významu především zadržení podezřelého, se kterým se zde počítá jako s pravidelným úkonem, a to proto, že je provázán s předpokladem upraveným v § 179a odst. 1 písm. a) TrŘ.⁹⁹ I zde je přitom nezbytné vycházet ze znění § 76 TrŘ, který výslovně odkazuje pouze na vazební důvody (§ 67 TrŘ). Předpoklady stanovené v § 68 TrŘ se tak ani v tomto případě neuplatní, což potvrdil Nejvyšší soud ve svém usnesení ze dne 28. května 2002, sp. zn. 4 Tz 21/2002. V něm se přiklonil k závěrům již dříve vyjádřeným ve Stanovisku poř. č. 4/2002, přičemž konstatoval, že zadržení osoby podezřelé ve zkrácené formě přípravného řízení není v rozporu s čl. 5 odst. 1 písm. c) EÚLP, neboť slouží k zde předvídanému účelu předvedení této osoby před soudní orgán pro důvodné podezření ze spáchání trestného činu. Orgány konající zkrácené přípravné řízení tudíž nemají v dané situaci povinnost zkoumat, zda jsou dány předpoklady pro vzetí zadržené osoby do vazby. K tomu dochází skutečně až tehdy, jedná-li se o zadržení pro účely vazby (například postupuje-li státní zástupce podle § 179e věty za středníkem TrŘ¹⁰⁰).

2.6.2 Dozor státního zástupce nad zachováním zákonnosti

Z hlediska průběhu zkráceného přípravného řízení je dále podstatné i to, že odpovědnost za jeho průběh i výsledek nese stále (stejně jako u standardní formy přípravného řízení) státní zástupce. Z toho důvodu je i v tomto případě zachováno jeho dominantní postavení, ze kterého následně pramení určité kompetence, pomocí nichž může státní zástupce systematicky ovlivňovat činnost policejního orgánu, a vykonávat tak dozor nad zachováním zákonnosti. To ovšem s jistými zvláštnostmi charakteristickými pouze pro zkrácené přípravné řízení, které vyplývají nejen z úpravy obsažené v trestním řádu (§ 157 a 157a TrŘ), ale také z navazujícího POP č. 9/2019.

Jako první ze specifíků dozoru ve zkráceném přípravném řízení lze uvést oprávnění státního zástupce vydat (v souladu s § 157 odst. 2 větou první TrŘ) pokyn, aby policejní orgán řízení

⁹⁹ ŠÁMAL, P., MUSIL, J. a KUČHTA, J. *Trestní právo procesní*. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 554.

¹⁰⁰ ŠÁMAL, P. a kol.: *Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 2369.

zahájil, či naopak, aby ho vůbec nezahajoval.¹⁰¹ Obdobný pokyn vylučující konání zkráceného přípravného řízení lze navíc vydat i v jeho průběhu, a to tehdy, není-li v něm již možné pokračovat. Konkrétně se jedná o případy blíže vymezené v demonstrativním výčtu v čl. 79 odst. 3 POP č. 9/2019 (příkladem lze uvést již výše popsané zákonné překážky anebo potřebu změnit právní kvalifikaci skutku). Státní zástupce je za těchto okolností povinen uložit policejnímu orgánu negativní pokyn [dle § 179f odst. 2 písm. b) nebo c) TrŘ per analogiam], na jehož základě dochází k zahájení trestního stíhání. Sdělení podezření se přitom ruší pouze tehdy, bylo-li státním zástupcem při výkonu dozoru shledáno jako nezákonné či neodůvodněné.

Dále je v průběhu tohoto řízení zcela vyloučeno použití § 157 odst. 3 TrŘ, který upravuje přibrání konzultanta [čl. 79 odst. 5 písm. a) POP č. 9/2019]. Je tomu tak z toho důvodu, že ustanovení míří výhradně na případy závažné a skutkově složité, což se vylučuje se zjednodušenou povahou zkráceného přípravného řízení.¹⁰²

Líší se i postup při dávání pokynů policejnímu orgánu. Závazný pokyn státního zástupce totiž musí počítat s omezeným časovým intervalem pro trvání zkráceného přípravného řízení. Za tím účelem bývá policejnímu orgánu stanovována lhůta k provedení pokynu, jejíž délka je přizpůsobena tomu, aby došlo k předložení zprávy o výsledku zkráceného přípravného řízení (blíže popsané v další podkapitole) v určitém předstihu před uplynutím zákonné lhůty pro jeho skončení, a to i s přihlédnutím k pracovnímu vytížení a časovým možnostem. Není-li však taková lhůta vymezena, je na státním zástupci, aby si v dostatečném předstihu opatřil informace o stavu řízení, a případně i policejní orgán urgoval [čl. 79 odst. 5 písm. d) POP č. 9/2019].

Z časových důvodů jsou poměrně omezené také prostředky a metody, s jejichž pomocí dozoruje státní zástupce nad stavem řízení. Větší důraz je zde kladen na neformálnost v kontaktu mezi orgány, které zkrácené přípravné řízení konají. Státní zástupce zde zjišťuje stav řízení především informacemi vyžadovanými od policejního orgánu za pomoci § 157 odst. 2 písm. a) TrŘ.¹⁰³ Vyloučeny přitom samozřejmě nejsou ani konzultace ohledně stavu řízení. Prověrky spisového materiálu jsou prováděny spíše výjimečně a jen ve chvílích, kdy je to nutné k zajištění skončení věci v zákonné lhůtě, vzbuzuje-li sdělení podezření závažné pochybnosti anebo pokud státní zástupce přezkoumává postup policejního orgánu v souladu s § 157a TrŘ.

¹⁰¹ ŠÁMAL, P., NOVOTNÝ, F., RŮŽIČKA, M., VONDRUŠKA, F. a NOVOTNÁ J. *Přípravné řízení trestní*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2003, s. 764-765.

¹⁰² RŮŽIČKA, M. *Veřejná žaloba a orgány konající přípravné řízení v ČR*. Praha: C. H. Beck, 2005, s. 584.

¹⁰³ Čl. 79 odst. 5 písm. c) POP č. 9/2019.

Přímá účast státního zástupce je poté v řízení vedeném policejním orgánem spíše výjimečná, neboť k ní dochází pouze tehdy, hrozí-li, že nebude dodržena zákonná lhůta.¹⁰⁴

Zvláštní úpravu jednoho z dozorových oprávnění lze pak nalézt také přímo v ustanovení § 179c odst. 2 písm. j) TrŘ, kde je zakotveno oprávnění vrátit policejnímu orgánu věc k doplnění. To je oproti postupu při vyšetřování [§ 174 odst. 2 písm. d) TrŘ] charakteristické pro svou menší formální náročnost, což opět souvisí s urychleným průběhem řízení. Vracet věc policejnímu orgánu je přitom možné i opakovaně. Vždy však musí být pamatováno na to, aby bylo řízení ukončeno včas. Nebude-li to totiž možné, bude na místě postup v souladu s § 179f odst. 2 písm. b) či c) TrŘ.

Konečně lze jistě upozornit také na ustanovení § 174 odst. 2 písm. e) TrŘ, které se aplikuje obecně na přípravné řízení, a tudíž ho lze subsumovat i pod jeho zkrácenou formu.¹⁰⁵ Zákodárce tu umožňuje rušit nezákonná anebo neodůvodněná rozhodnutí a opatření policejního orgánu, případně je i nahrazovat. To samozřejmě opět při respektování daných lhůt, jejichž nedodržení vede ke stejnému postupu, jenž je popsán v předchozím odstavci. Ne vždy však musí být rozhodnutí zrušeno v rámci dozoru, státní zástupce tak může učinit rovněž na základě opravného prostředku ve formě stížnosti podané osobou (poškozeným) vůči rozhodnutí policejního orgánu o odložení věci podle § 159a odst. 7 TrŘ (srov. také § 141 odst. 2 větu první TrŘ). V takovém případě se uplatní postup v souladu s pravidly upravujícími řízení o stížnosti dle § 141 a násl TrŘ.¹⁰⁶

2.6.3 Odchytky při konání zkráceného přípravného řízení státním zástupcem

Průběh zkráceného přípravného řízení se nicméně může také lišit, a to v závislosti na tom, zdali jsou naplněny podmínky podle § 179a odst. 3 TrŘ (blíže popsané v oddíle 2.4.2.). V takovém případě je totiž řízení (na místo policejního orgánu) konáno přímo státním zástupcem, a to za přiměřeného použití § 161 odst. 4 a 5 TrŘ. Právě z toho poté plynou i určité rozdíly, blíže specifikované v navazujícím POP č. 9/2019.

První významnou odlišností u takového řízení je skutečnost, že zde není vykonáván dozor nad zachováním zákonnosti. Jeho vyloučení vyplývá jak přímo z čl. 103 písm. a) uvedeného vnitřního předpisu, tak i odvozeně ze znění § 175 odst. 2 TrŘ, kde se výslovně hovoří pouze

¹⁰⁴ ŠÁMAL, P., NOVOTNÝ, F., RŮŽIČKA, M., VONDRUŠKA, F. a NOVOTNÁ J. *Přípravné řízení trestní*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2003, s. 766.

¹⁰⁵ Objevují se ovšem i opačné názory. Růžička například v této souvislosti uvádí, že se jedná o použití analogie, neboť ustanovení § 174 i § 175 TrŘ není možno použít přímo, pokud se § 174 TrŘ výslovně zmiňuje pouze o „přípravném řízení“ (RŮŽIČKA, M. *Veřejná žaloba a orgány konající přípravné řízení v ČR*. Praha: C. H. Beck, 2005, s. 587).

¹⁰⁶ RŮŽIČKA, M. *Veřejná žaloba a orgány konající přípravné řízení v ČR*. Praha: C.H. Beck, 2005, s. 585-588.

o vyšetřování. Na základě stejného článku se zde navíc neuplatní ani ustanovení týkající se žádosti o odstranění průtahů v řízení nebo závad v jeho postupu (§ 157a odst. 2 TrŘ). Nicméně v úvahu bude stále přicházet dohled nad postupem státního zástupce upravený jak v StZast (§ 12c, § 12d a § 12e), tak i JŘStZast (§ 1 a § 2).¹⁰⁷

Dále je specifické i provádění jednotlivých úkonů. To v tomto případě přísluší státnímu zástupci, který je však oprávněn kdykoliv požádat policejní orgán o součinnost, a to v rozsahu odpovídajícím § 161 odst. 4 větě třetí a čtvrté TrŘ.¹⁰⁸ Může se jednat o opatření jednotlivých důkazů či provedení jednotlivých úkonů, součinnost při opatřování či provádění úkonů, předvedení osoby nebo za podmínek podle § 62 odst. 1 TrŘ o doručení písemnosti.¹⁰⁹ Dožádaný policejní orgán má přitom povinnost plnit takové pokyny urychleně (§ 161 odst. 4 poslední věta TrŘ).

Jde-li potom o průběh zkráceného přípravného řízení, jeho počátku v tomto případě předchází povinnost státního zástupce ověřit, zda jsou splněny veškeré zákonné podmínky pro jeho konání [čl. 103 písm. b) POP č. 9/2019]. Zjistí-li přitom, že ke konání není příslušný, nepostupuje dle § 162 odst. 2 TrŘ, nýbrž je povinen věc zaslat zpět policejnímu orgánu, který mu ji předal, a to společně s adekvátním zdůvodněním. Spolu s tím zpravidla policejnímu orgánu také uloží, jak má nadále ve věci postupovat (aplikovat lze například § 179c odst. 3 TrŘ).¹¹⁰

Rozhodne-li se po předání věci řízení přeci jen konat, je povinen ve spisu o zkráceném přípravném řízení zadokumentovat úkony provedené při prověřování [čl. 103 písm. c) POP č. 9/2019]. Dále je potom i sám příslušný ke sdělení podezření (a to na rozdíl od záznamu o zahájení úkonů trestního řízení, ke kterému bude i zde příslušný policejní orgán konající prověřování). V něm musí státní zástupce uvést skutečnosti, které skutek dostatečně popisují, aby nemohl být zaměněn s jiným, a jimiž je odůvodněna i jeho právní kvalifikace. Sdělení podezření se státnímu zástupci nejbližší vyššího státního zastupitelství následně již nedoručuje [čl. 103 písm. d) POP č. 9/2019].

Jisté odlišnosti jsou spojené také se závěrem zkráceného přípravného řízení. Není tu totiž povinnost vypracovat a ani předložit zprávu o jeho výsledku, a to z toho důvodu, že zde není nikdo, kdo by ji v rámci dozoru kontroloval. Předložení zprávy sobě samému by pak ani nedávalo smysl. Státní zástupce tak rovnou přistupuje buď k podání návrhu na potrestání, anebo k vydání jiného

¹⁰⁷ ŠÁMAL, P., NOVOTNÝ, F., RŮŽIČKA, M., VONDRUŠKA, F. a NOVOTNÁ J. *Přípravné řízení trestní*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2003, s. 788.

¹⁰⁸ Srov. čl. 25 odst. 3 ZPPP č. 103/2013.

¹⁰⁹ ŠÁMAL, P. a kol.: *Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář*. 7. vydání. Praha: C.H. Beck, 2013, s. 2343-2344.

¹¹⁰ ŠÁMAL, P., NOVOTNÝ, F., RŮŽIČKA, M., VONDRUŠKA, F. a NOVOTNÁ J. *Přípravné řízení trestní*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2003, s. 789.

opatření či rozhodnutí, která jsou vyjmenována v ustanovení § 179c odst. 2 TrŘ [ovšem s výjimkou písm. j)]. Přitom je samozřejmě stále vázán zákonnou čtrnáctidenní lhůtou, kterou je případně oprávněn i sám prodloužit.¹¹¹

2.7 Vyřízení věci ve zkráceném přípravném řízení

2.7.1 Vyřízení věci policejním orgánem

Vyřízení věci v rámci zkráceného přípravného řízení je řešeno poněkud specifickým způsobem, a to zčásti odkazem na postup před zahájením trestního stíhání a zčásti samostatně v ustanovení § 179c odst. 2 TrŘ. Je tomu tak proto, že k vyřízení věci je zde oprávněn nejen státní zástupce, ale také policejní orgán. Ten má pravomoc věc usnesením odložit, a to přednostně, naskytne-li se některý z důvodů obsažených v § 159a odst. 1, 2, 3 anebo 5 TrŘ (§ 179c odst. 1 TrŘ). Konkrétně tak bude moci postupovat:

- a) nepůjde-li o podezření z trestného činu, přičemž nebude na místě vyřídit věc jinak,
- b) bude-li trestní stíhání nepřijatelné podle § 11 TrŘ,
- c) bude-li trestní stíhání neúčelné vzhledem k okolnostem uvedeným v § 172 odst. 2 písm. a) nebo b) TrŘ a konečně
- d) též tehdy, pokud se nepodaří zjistit skutečnosti opravňující zahájení trestního stíhání dle § 160 TrŘ.

Stejně jako ve standardním přípravném řízení bude potom i zde vyloučeno, aby policejní orgán rozhodoval na základě důvodu v odst. 4., jenž odkazuje na jednu z výjimek ze zásady legality – tzv. procesní korektiv trestního bezpráví. Toho totiž může i ve zkráceném přípravném řízení využít výlučně státní zástupce.¹¹²

Další možnosti policejního orgánu trestní řád pak již výslovně neuvádí. Vystává tu proto otázka, zdali může policejní orgán i v tomto případě využít stejné pravomoci, které má k dispozici v průběhu standardního prověřování, a to možnost odevzdat věc příslušnému orgánu k projednání přestupku anebo ji odevzdat jinému orgánu ke kázeňskému či kárnému projednání [§ 159a odst. 1 písm. a) a b) TrŘ]. Dle zákonného znění by měl policejní orgán za těchto okolností postupovat patrně tak, že uvedený postup navrhne státnímu zástupci, který pak sám rozhodne na základě § 179c odst. 2 písm. d) či e) TrŘ. Jelikož se ale jedná o opatření, které je ve standardním přípravném řízení policejním orgánem běžně využíváno, nedávalo by smysl, aby bylo v tomto případě svěřeno výhradně státnímu zástupci. O to spíše, že je zkrácené přípravné řízení určeno

¹¹¹ RŮŽIČKA, M. *Veřejná žaloba a orgány konající přípravné řízení v ČR*. Praha: C. H. Beck, 2005, s. 590-591.

¹¹² JELÍNEK, J. a kol. *Trestní právo procesní*. 5. vydání. Praha: Leges, 2018, s. 138-139.

k projednávání méně závažné trestné činnosti. Přikláním se proto spíše k názoru uváděným Šámal, a sice, že se jedná pouze o legislativní chybu. Příпустné by proto mělo být, aby policejní orgán postupoval samostatně i v tomto řízení, a to za použití analogie.¹¹³ Do budoucna by pak ideálně mělo v tomto směru dojít ke změně zákonné úpravy.

Dále lze upozornit také na zvlášť upravenou povinnost spojenou s vyrozuměním, která je vedle státního zástupce dána také policejnímu orgánu, rozhoduje-li o odložení věci (§179c odst. 4 TrŘ). Vyrozumět je nezbytné poškozeného, je-li znám, a také oznamovatele, pokud o to dle § 158 odst. 2 TrŘ zažádal. Zejména pro poškozeného je to pak důležité s ohledem na již výše popsanou možnost uplatnit v dané věci stížnost, ke které je oprávněn na základě § 159a odst. 7 TrŘ.

K odložení, případně pak odevzdání věci však vůbec dojít nemusí. V takovém případě bude na místě, aby policejní orgán nadále postupoval v souladu s § 179c odst. 1 TrŘ, a to bez toho, aniž by musel upozorňovat podezřelého na možnost prostudovat spis a učinit návrhy na jeho doplnění. Jeho povinností za takové situace je pouze vypracovat stručnou zprávu o výsledku zkráceného přípravného řízení, která musí obsahovat osobní údaje podezřelého (případně údaj o zadržení), popis skutku včetně jeho právní kvalifikace a seznam důkazů nebo jejich nositelů.¹¹⁴ Je k ní navíc nezbytné připojit také všechny písemnosti a věci shromážděné v průběhu zkráceného přípravného řízení, jež jsou obsaženy ve spise, anebo jsou k němu připojené jako přílohy.¹¹⁵ Až takto vypracovaná zpráva je následně zaslána státnímu zástupci s tím, aby se na jejím základě rozhodl, jak bude v řízení dále postupovat.

2.7.2 Vyřízení věci státním zástupcem

Po doručení zprávy policejního orgánu (popřípadě poté, co státní zástupce řízení sám provedl) následuje postup upravený v § 179c odst. 2 TrŘ. V tomto ustanovení je obsažen výčet jednotlivých procesních úkonů, které může státní zástupce využít, a to bez ohledu na obsah výše popsané zprávy o výsledku zkráceného přípravného řízení. Bude tak záležet pouze na jeho úvaze, zda:

- a) *„podá soudu návrh na potrestání, shledá-li, že výsledky zkráceného přípravného řízení odůvodňují postavení podezřelého před soud,*
- b) *podá soudu návrh na schválení dohody o vině a trestu, přičemž použije obdobně ustanovení § 175b,*
- c) *věc odloží, nejde-li ve věci o podezření z trestného činu,*

¹¹³ ŠÁMAL, P., MUSIL, J. a KUČHTA, J. *Trestní právo procesní*. 4.vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 558.

¹¹⁴ Čl. 78 odst. 1 a 2 ZPPP č. 103/2013.

¹¹⁵ ŠÁMAL, P. a kol.: *Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 2356-2357.

- d) *odevzdá věc příslušnému orgánu k projednání přestupku,*
- e) *odevzdá věc jinému orgánu ke kázeňskému nebo kárnému projednání,*
- f) *věc odloží, jestliže je trestní stíhání nepřipustné podle § 11,*
- g) *věc odloží, rozhodl-li o schválení narovnání, přičemž použije ustanovení § 309 a násl.,*
- h) *věc podmíněně odloží podle § 179g,*
- i) *věc může odložit též, jestliže je trestní stíhání neúčelné vzhledem k okolnostem uvedeným v § 172 odst. 2, nebo*
- j) *opatřením vrátí věc policejnímu orgánu, je-li v rámci zkráceného přípravného řízení třeba provést další úkon.*¹¹⁶

Nezvolí-li ovšem státní zástupce žádnou z výše popsaných možností, bude na místě, aby se nadále pokračovalo v rámci vyšetřování. Věc může být předána policejnímu orgánu uvedenému v § 161 odst. 2 TrŘ k zahájení trestního stíhání s poukazem na to, že má být předmětný skutek posouzen podle jiného zákonného ustanovení, než tomu tak bylo doposud (§ 179c odst. 3 TrŘ). Vyloučeno ovšem není předání ani jinému orgánu, uvedenému v odst. 3, jakkoli to zákon výslovně nezmiňuje.¹¹⁷ Možné je navíc i to, aby ve vyšetřování pokračoval ten samý policejní orgán, který zkrácené přípravné řízení vedl doposud. V praxi je to zpravidla využíváno buď jako ponaučení, promeškal-li například policejní orgán lhůtu pro skončení zkráceného přípravného řízení, anebo z praktických důvodů, jedná-li se o skutkově jednoduchou věc, u níž by předání jinému policejnímu orgánu trestní řízení jen zbytečně natahovalo.¹¹⁸

Po formální stránce pak bude záležet na tom, k jakému z uvedených procesních úkonů se státní zástupce uchýlí. V případě, že bude chtít věc odložit, bude tak činit za pomoci usnesení. Rozhodne-li se ovšem, že věc vrátí policejnímu orgánu, odevzdá příslušnému orgánu k projednání přestupku či jinému kázeňskému nebo kárnému postihu anebo věc předá k zahájení vyšetřování, bude se jednat pouze o opatření. U zbývajících úkonů, tedy návrhu na potrestání a návrhu na schválení dohody o vině a trestu, potom půjde o tzv. rozhodnutí svého druhu (*sui generis*).

V případě usnesení bude i nadále možné využít opravného prostředku v podobě stížnosti, avšak oproti policejnímu orgánu s tím rozdílem, že nebude obecně přípustná (§ 141 odst. 2 věta druhá TrŘ). Použít ji bude možné již pouze tehdy, stanoví-li to zvlášť zákon. Ten tak přitom výslovně činí pouze u podmíněného odložení podání návrhu na potrestání (§ 179g odst. 7 TrŘ), u odložení věci za současného schválení narovnání (§ 309 odst. 2 TrŘ) a také

¹¹⁶ § 179c odst. 2 TrŘ.

¹¹⁷ ŠÁMAL, P. a kol.: *Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 2363.

¹¹⁸ Za poskytnutí informace děkuji vedoucí své práce, JUDr. Kataríně Tejnské, Ph.D.

u odložení věci podle § 179c odst. 2 písm. c), f) a i) TrŘ, kde se na základě argumentu per analogiam uplatní ustanovení § 159a odst. 7 TrŘ.¹¹⁹ U jiných rozhodnutí nebude možné stížnosti využít, což lze zdůvodnit zejména požadavkem na rychlost, neformálnost a jednoduchost zkráceného přípravného řízení ve spojení s tím, že zde odpadá potřeba dalšího přezkumu.¹²⁰

2.7.2.1 Návrh na potrestání

Jde-li následně o popis jednotlivých úkonů, jež má státní zástupce k dispozici, je na místě věnovat bližší pozornost zvláště těm, které se uplatní výhradně v rámci zkráceného přípravného řízení.

Prvním takovým úkonem, využívaným v tomto řízení zdaleka nejčastěji (až v 95 % projednávaných případů¹²¹), je návrh na potrestání. Jedná se o rozhodnutí, jež lze charakterizovat jako určitou obdobu standardně užívané obžaloby, od níž se odlišuje tím, že je podáván ještě před zahájením trestního stíhání (§ 314b odst. 1 TrŘ). Jinak jde však o institut ve své podstatě velmi podobný, sloužící ke stejnému účelu, kterým je postavení určité osoby před soud, lze-li dle dosavadních výsledků řízení považovat za odůvodněné.

U návrhu na potrestání se navíc uplatní obdobně i ta samá zákonná úprava jako v případě obžaloby, obsažená v ustanovení § 176 a násl. TrŘ (čl. 85 odst. 1 POP č. 9/2019). Jedinou, byť podstatnou odlišností je zde pouze absence odůvodnění, které v návrhu na potrestání být obsaženo nemusí (§179d odst. 1 TrŘ). Obligatorně se v něm tak uvádí jen označení státního zástupce, den sepsání návrhu, identifikace osoby podezřelého, žalobní návrh (petit) a návrh trestu (§ 177 TrŘ). V návrhové části je poté možné uvést jména svědků, na jejichž osobním výslechu před soudem bude státní zástupce trvat, odpovídajícím číslem spisu je možné označit důležité důkazy, jejichž provedení je vyžadováno též před soudem, a uvedeny mohou být i skutečnosti, které jsou státním zástupcem považovány za nesporné (čl. 85 odst. 1 POP č. 9/2019). Vyloučeno není ani to, aby byl součástí také návrh na uložení ochranného opatření, budou-li pro to splněny zákonné podmínky (§ 178 TrŘ). K návrhu na potrestání je pak vždy připojován i spis vedený ve zkráceném přípravném řízení, který obsahuje všechny písemnosti a další přílohy mající význam pro soudní řízení a rozhodnutí (např. doličné předměty, podstatné pro provedení důkazů v hlavním líčení).¹²²

S návrhem na potrestání pak mohou být eventuálně spojeny i další povinnosti, a to v závislosti na konkrétních okolnostech případu. Příkladem lze uvést ustanovení § 179e věty před

¹¹⁹ Čl. 87 odst. 1 věta druhá POP č. 9/2019.

¹²⁰ ŠÁMAL, P. a kol.: *Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 2357-2358.

¹²¹ Zpráva o činnosti státního zastupitelství za rok 2021 – Tabulková část I [4 NZN 501/2022]. *Verejnazaloba.cz* [online]. [cit. 2022-08-27]. Dostupné z: https://verejnazaloba.cz/wp-content/uploads/2022/07/ZoC_2021_tabulkova_cast_I.pdf.

¹²² ŠÁMAL, P. a kol.: *Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 2364-2367.

středníkem TrŘ, kdy je soudu zároveň předáván zadržený podezřelý, což musí být státním zástupcem do návrhu na potrestání doplněno. Další povinnost může souviset také s tím, zda bude předmětem řízení jeden z trestných činů uvedených v § 163 odst. 1 TrŘ. V takovém případě bude nezbytné, aby byl souhlas poškozeného s trestním stíháním připojen již k návrhu na potrestání (čl. 85 odst. 3 POP č. 9/2019). Podstatné je i to, vůči komu návrh směřuje. Speciálně u advokátů bude totiž zapotřebí, aby o něm byl bezodkladně vyrozuměn jak ministr spravedlnosti, tak i předseda České advokátní komory (§ 179d odst. 3 TrŘ).

V případě podaného návrhu na potrestání je možné i jeho pozdější zpětvzetí. Státní zástupce je k tomu stejně jako u obžaloby oprávněn až do chvíle, než se soud odebere k závěrečné poradě (§ 182 TrŘ per analogiam). V úvahu to bude přicházet například tehdy, vyjdou-li najevo nové skutečnosti, které povedou k jinému z výše uvedených rozhodnutí, anebo také tehdy, pokud dojde ke zjištění dalšího dílčího útoku tvořícího součást jednoho a téhož pokračujícího trestného činu.¹²³

2.7.2.2 Podmíněné odložení podání návrhu na potrestání

Druhým úkonem, uplatňujícím se výhradně v tomto řízení, je poté odklon spočívající v podmíněném odložení podání návrhu na potrestání, jenž byl do trestního řádu zařazen na základě novely č. 283/2004 Sb. jako určitá obdoba podmíněného zastavení trestního stíhání (§ 307 TrŘ), přizpůsobená zvláštním rysům zkráceného přípravného řízení. I zde se tak jedná o institut, který je spojen pouze s dočasným, mezitimním rozhodnutím, které má vůči podezřelému sloužit jako jistá forma varování. V tomto případě k němu však dochází ještě před zahájením trestního stíhání, neboť to nastává až po skončení zkráceného přípravného řízení, spolu s okamžikem, kdy je návrh na potrestání doručen soudu (§ 314b odst. 1 TrŘ). Z toho důvodu je podmíněnost vztažena právě k tomuto úkonu.¹²⁴

Svou zákonnou úpravou se pak již daný odklon od podmíněného zastavení trestního stíhání neliší, a to i přesto, že jde o úpravu samostatnou, systematicky zařazenou ke zkrácenému přípravnému řízení (§ 179g a násl. TrŘ). Uplatní se zde dokonce i stejné podmínky, jejichž naplnění u jednoho odklonu může dle názoru Nejvyššího soudu znamenat automatické splnění i pro ten druhý.¹²⁵ Vedle podmínek stanovených pro konání zkráceného přípravného řízení (blíže popsanych v podkapitole 2.2) tak bude zapotřebí i v tomto případě, aby:

¹²³ ŠÁMAL, P. a kol.: *Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 2358.

¹²⁴ ŠČERBA, F. K odklonům uplatňovaným ve zkráceném přípravném řízení. *Bulletin advokacie*. Praha: Česká advokátní komora, 2006, roč. 13, č. 5, str. 22-24.

¹²⁵ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 5. září 2012, sp. zn. 5 Tdo 859/2012.

- a) se podezřelý k trestnému činu doznal, a to při výslechu dle § 179b odst. 3 TrŘ, přičemž tak musí učinit ve vztahu k celému skutku, vůči kterému bylo vznešeno podezření a který je zaznamenán do protokolu o výslechu,
- b) nahradil způsobenou újmu¹²⁶ či vydal bezdůvodné obohacení, případně uzavřel dohodu, či učinil jiná opatření k náhradě nebo vydání, a aby
- c) s podmíněným odložením podání návrhu na potrestání vyslovil souhlas, o němž nesmí panovat žádné pochybnosti.

To vše za předpokladu, lze-li takové rozhodnutí považovat za dostačující, a to s přihlédnutím k osobě podezřelého, jeho dosavadnímu životu i okolnostem případu (§ 179g odst. 1 TrŘ).

Tímto ovšem možnosti, kterými lze předmětný odklon podmínit, nekončí. Podmíněné odložení podání návrhu na potrestání může být za shora uvedených podmínek spojeno i s dalšími, alternativními podmínkami, upravenými ve druhém odstavci, ke kterým je možné přistoupit tehdy, bude-li to odůvodněno povahou a závažností spáchaného trestného činu, okolnostmi jeho spáchání anebo poměry podezřelého. Jako podmínku je pak možné podezřelému uložit, aby se zavázal, že se během zkušební doby zdrží určité činnosti, v souvislosti s níž se trestného činu dopustil (a to včetně nové možnosti započtení i doby předchozí dle odst. 4), anebo aby složil peněžitou částku určenou na pomoc obětem trestné činnosti ve výši, která nesmí být zřejmě nepřiměřená závažnosti spáchaného trestného činu. U této druhé podmínky je pak důležité zdůraznit, že zákon výslovně hovoří o tom, že podezřelý určitou částku „složí“. Vycházet je proto nezbytné z předpokladu, že lze peněžitou částku složit i poté, co dojde k vydání rozhodnutí o podmíněném odložení podání návrhu na potrestání, ve kterém bude konkrétní částka stanovena.¹²⁷

Jelikož je předmětný odklon pouze dočasným institutem, je dále nezbytné i to, aby byla stanovena zkušební doba, která začíná běžet právní mocí rozhodnutí. Délka jejího trvání může být určena v rozmezí od šesti měsíců do dvou let, u podmínek dle odst. 2 může trvat dokonce až pět let. Vyloučeno přitom není, aby byla zkušební doba delší než doba, po kterou se podezřelý zavázal zdržet určité činnosti. Od přijetí již uvedené novely č. 220/2021 Sb. je to výslovně upraveno v § 179g odst. 3 TrŘ.¹²⁸ V souvislosti s tím byl novelizován i § 102 zákona č. 361/2000 Sb., o silničním provozu, ve znění pozdějších předpisů, ve kterém byla doplněna možnost vrátit řídičské oprávnění podezřelému po uplynutí doby závazku zdržet se řízení motorových vozidel. Důvodem této změny byl problém vyplývající z předešlého znění daného ustanovení, ve kterém

¹²⁶ Zákon zde nesprávně hovoří pouze o škodě, neboť vzniknout může také újma nemajetková.

¹²⁷ Srov. Stanovisko poř. č. 1/2022.

¹²⁸ Vyplývalo to však již dříve z ustálené judikatury Nejvyššího soudu. Srov. např. usnesení ze dne 13. srpna 2014, sp. zn. 7 Tdo 906/2014 či usnesení ze dne 29. dubna 2015, sp. zn. 5 Tdo 106/2015.

bylo vrácení řidičských oprávnění vázáno pouze na rozhodnutí, zdali se daná osoba ve zkušební době osvědčila, anebo nikoliv. Přijetí závazku na dobu kratší, než je doba zkušební doby, tak nedávalo až do přijetí předmětny novely žádný faktický smysl.¹²⁹

Ve spojitosti se zákazem řízení motorových vozidel lze upozornit také na § 179g odst. 5 TrŘ, podle kterého je zapotřebí podezřelého vždy řádně poučit o jeho povinnosti odevzdat řidičský průkaz podle zvláštního právního předpisu¹³⁰ a také o tom, že právní mocí rozhodnutí o podmíněném odložení podání návrhu na potrestání pozbude řidičského oprávnění. Důležité je to z hlediska osvědčení ve zkušební době, případně pro pokračování v trestním řízení. Význam to může mít navíc i z hlediska navazující trestní odpovědnosti, související s výkonem zakázané činnosti během zkušební doby. Je však otázkou, zdali ta je v tomto případě na místě. V rámci usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. srpna 2016, sp. zn. 4 Tdo 1093/2016, bylo dovozeno, že trestní odpovědnost v takovém jednání spatřovat lze, a to proto, že podmínka představuje zákaz činnosti.¹³¹ Z usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. října 2017, sp. zn. 7 Tdo 1221/2017, ovšem naopak plyne, že je daný závazek skutečně jen podmínkou vedoucí k rozhodnutí, zda se podezřelý osvědčil, či nikoliv, a tudíž nemá vést k další trestní odpovědnosti. Rozhodovací praxe se zde tedy zřejmě neshodne. V aktuální judikatuře lze nicméně spatřovat trend blížící se závěru druhého z uvedených rozhodnutí.¹³² V současnosti je proto na místě přiklonit se právě k tomuto výkladu.

Dále je v § 179g odst. 6 TrŘ státnímu zástupci umožněno i to, aby podle svého uvážení stanovil podezřelému přiměřená omezení a povinnosti směřující k tomu, aby vedl řádný život. V úvahu může přicházet například zákaz požívání alkoholu nebo drog, zákaz navštěvování určitých prostor a podniků, příkaz řádně plnit vyživovací povinnost, podrobit se potřebnému léčení a mnohé další. Vždy se ovšem musí jednat o omezení přiměřená trestnému činu, kterého se zkrácené přípravné řízení týká (nelze tak ukládat například takové omezení, které by se spácháním činem vůbec nesouviselo, anebo takové, které by neodpovídalo škodlivosti daného trestného činu).¹³³ V souvislosti s touto pravomocí je umožněno stanovit také dohled, prováděný Probační a mediační službou, a to za přiměřeného použití ustanovení § 49 až 51 trestního zákoníku.

¹²⁹ NOVOPACKÝ, D. K novele, která dá od 1.1.2022 konečně smysl přijetí závazku podezřelého/obviněného, že se zdrží řízení motorových vozidel na kratší dobu, než je stanovená zkušební doba. *Epravo.cz* [online]. 16.12.2021 [cit. 2022-08-16]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/k-novele-ktera-da-od-1-1-2022-konecne-smysl-prijeti-zavazku-podezrelehoobvineneho-ze-se-zdrzi-rizeni-motorovych-vozidel-na-kratsi-dobu-nez-je-stanovena-zkusebni-doba-113969.html?mail>.

¹³⁰ § 94a odst. 1 zákona č. 361/2000 Sb., o silničním provozu, ve znění pozdějších předpisů.

¹³¹ Konkrétně se jedná o znaky trestného činu maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 1 písm. a) TrZ.

¹³² Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. května 2022, sp. zn. 4 Tdo 1196/2021.

¹³³ ŠÁMAL, P. a kol.: *Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář*. 7. vydání. Praha: C.H.Beck, 2013, s. 2387.

U podezřelého ve věku blízkém věku mladistvých je navíc možné využít i některých výchovných opatření upravených v ZSVM.

O tom, zdali se podezřelý v průběhu zkušební doby osvědčil, následně rozhoduje státní zástupce, a to na základě toho, zdali došlo k naplnění kumulativních předpokladů uvedených v ustanovení § 179h odst. 1 TrŘ. Jedná se o:

- a) povinnost vést v průběhu zkušební doby řádný život (čímž je myšleno vedle bezúhonného života plnit také všechny své občanské, rodinné a pracovní povinnosti),
- b) splnění povinnosti nahradit způsobenou škodu nebo vydat bezdůvodné obohacení,
- c) splnění jiné povinnosti, k níž se podezřelý zavázal, a
- d) eventuální vyhovění dalším uloženým omezením.

Pokud by nedošlo k naplnění byť jen jednoho z vyjmenovaných předpokladů, bylo by na místě rozhodnout o tom, že se podezřelý neosvědčil. Dojít by k tomu mohlo jak na konci zkušební doby, tak i v jejím průběhu. V návaznosti na to by muselo být postupováno opět v souladu s § 179c až 179f TrŘ, a to s přihlédnutím ke stavu řízení v době, kdy státní zástupce o neosvědčení rozhodl. Pouze výjimečně lze ponechat předmětný odklon v platnosti i přesto, že podezřelý stanovené podmínky nesplnil. Umožněno je to v těch případech, kdy to lze pokládat za vhodné vzhledem k okolnostem případu a osobě podezřelého. Státní zástupce tak činí za současného prodloužení zkušební doby až o jeden rok, přičemž musí stále pamatovat na omezení maximálního trvání zkušební doby v délce pěti let.¹³⁴ Uložené povinnosti poté trvají i nadále v rámci prodloužené zkušební doby.

K tomu, aby se podezřelý osvědčil, ovšem nemusí nutně dojít jen na základě rozhodnutí. Trestní řád to umožňuje také na základě zákonné fikce upravené v § 179h odst. 2 TrŘ, k jejímuž naplnění musí uplynout celá zkušební doba a doba dalšího jednoho roku. Během tohoto časového úseku nesmí být vydáno rozhodnutí státního zástupce podle § 179h odst. 1 TrŘ, a nebylo-li vydáno, podezřelý na tom nesmí nést vinu (typickým příkladem toho je situace, kdy podezřelý zavíní během zkušební doby další trestný čin, kvůli čemuž bude státní zástupce nucen počkat až do té chvíle, než o něm bude pravomocně rozhodnuto).

Konečné důsledky spojené s osvědčením budou následně stejné jako v případě podmíněného zastavení trestního stíhání, a to bez ohledu na to, zdali k osvědčení dojde na základě

¹³⁴ To lze učinit dokonce i po uplynutí zkušební doby, nejzpoději ale do jednoho roku (srov. stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 5. února 2004, sp. zn. Tpjn 300/2003).

právní moci rozhodnutí, anebo marným uplynutím lhůty jednoho roku od uplynutí zkušební doby. V obou těchto případech se uplatní ustanovení § 11a odst. 1 písm. b) TrŘ, na jehož základě vznikne překážka věci pravomocně rozhodnuté, kvůli níž bude další trestní stíhání pro tentýž skutek a proti té samé osobě již do budoucna vyloučeno.

3 Zvláštní řízení před samosoudcem

Z hlediska zjednodušení a zrychlení trestního procesu je následně významné také zvláštní řízení před samosoudcem, které na zkrácené přípravné řízení navazuje. Vytváří s ním totiž určitý celek, samostatný druh (zkráceného) trestního řízení trvajícím od jeho zahájení až po pravomocné rozhodnutí ve věci samé.¹³⁵ Z toho důvodu tedy považují za vhodné věnovat další kapitolu této práce právě tomuto zvláštnímu typu soudního řízení.

3.1 Charakteristika zvláštního řízení před samosoudcem

Předmětné zvláštní řízení před samosoudcem bylo do zákonné úpravy zařazeno spolu se zkráceným přípravným řízením na základě velké novely trestního řádu s tím účelem, aby dané řízení doplnilo, a umožnilo tak plné naplnění jeho smyslu. Obdobně proto bylo i koncipováno jako řízení maximálně jednoduché a neformální, umožňující rychlejší průběh a odsouzení obviněného, což se odrazilo i v jeho označení, kdy bylo v zákoně upraveno jako tzv. „zjednodušené řízení“. Uvedené řízení obsahovalo původně řadu prvků, které umožňovaly jeho urychlený průběh, jako například možnost stanovení nesporných skutečností. Ty však byly vlivem postupných novelizací zavedeny též ve standardním soudním řízení, díky čemuž se postup do značné míry sjednotil. Ze strany zákonodárce proto bylo nakonec od označení řízení jako zjednodušeného v poměrně nedávné době, spolu s novelou č. 333/2020 Sb., upuštěno.¹³⁶

Zvláštní řízení před samosoudcem nicméně i tak zůstává procesem do určité míry specifickým. Vyplývá to z jeho zákonné úpravy, která je obsažena v oddílu pátém hlavy dvacáté trestního řádu, upravující řízení před samosoudcem. V rámci tohoto oddílu je předmětné zvláštní řízení včleněno mezi obecná ustanovení, a to aniž by tvořilo určitou, ucelenou část. I přesto ho však lze považovat za relativně samostatný typ řízení před samosoudcem, a to především pro jeho úzkou souvislost se zkráceným přípravným řízením. Dovedit to lze zejména z odlišného způsobu zahájení, které je v tomto případě vázáno výhradně na návrh na potrestání, zatímco v ostatních věcech jedná samosoudce na základě obžaloby.¹³⁷ Úprava tohoto typu řízení ovšem není komplexní, což je důvodem, proč se zde podpůrně uplatní obecná ustanovení o řízení před samosoudcem (§ 314b až § 314g TrŘ), popř. obecná ustanovení platná pro řízení před senátem (§ 180 a násl. TrŘ).¹³⁸

¹³⁵ ZEMAN, P. *Právní úprava zkráceného řízení z perspektivy rekonstrukce trestního procesu*. Trestněprávní revue. Praha: C. H. Beck, 2008, roč. 7, č. 10, s. 293.

¹³⁶ Důvodová zpráva k sněmovnímu tisku č. 466/0, předloženému v 8. volebním období sněmovny, zvláštní druhá část, k bodům 4, 22, 25 a 27 [§ 36 odst. 4 písm. a), § 314b odst. 1, § 314c odst. 1 písm. c) a § 314e odst. 1]. *Psp.cz* [online]. [cit. 2022-09-29]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=161038>.

¹³⁷ ŠÁMAL, P., SOLOTÁŘ, A. *Zjednodušené řízení*. Trestněprávní revue. Praha: C. H. Beck, 2002, roč. 1, č. 3, s. 65.

¹³⁸ ŠÁMAL, P., MUSIL, J. a KUČTA, J. *Trestní právo procesní*. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 631.

3.2 Předpoklady pro konání zvláštního řízení před samosoudcem

Při určení předpokladů pro konání tohoto zvláštního řízení před samosoudcem je nezbytné vycházet nejenom z § 314a odst. 1 TrŘ, ale také přímo z ustanovení upravujícího obecné podmínky pro konání zkráceného přípravného řízení (§ 179a odst. 1 TrŘ). V tomto případě tak bude zapotřebí nejen to, aby se řízení konalo o trestném činu s horní hranicí trestu odnětí svobody nepřevyšující pět let, ale současně (kumulativně) zde bude muset dojít ke splnění i dalších předpokladů:

- a) Jedná se o trestný čin, o němž přísluší konat řízení v prvním stupni okresnímu soudu¹³⁹,
- b) ve věci bylo konáno zkrácené přípravné řízení,
- c) v průběhu prověřování trestního oznámení nebo jiného podnětu k trestnímu stíhání byly zjištěny skutečnosti jinak odůvodňující zahájení trestního stíhání,
- d) podezřelý byl postaven před soud podáním návrhu na potrestání buď ve lhůtě dvou týdnů ode dne, kdy policejní orgán sdělil podezřelému, že spáchání jakého skutku je podezřelý a jaký trestný čin je v tomto skutku spatřován, anebo ve lhůtě maximálně dvaceti čtyř dnů od uvedeného dne, prodloužil-li státní zástupce původní dvoutýdenní lhůtu o dalších (nejvýše) deset dnů.

Zákonodárce zde vychází z toho, že uvedené zvláštní řízení by mělo být konáno ve většině případů, v nichž proběhlo zkrácené přípravné řízení. Neplatí to však bez výjimky, neboť se i zde uplatní zákonné překážky upravené v ustanovení § 179f odst. 1 TrŘ (blíže popsané v oddíle 2.2.3). Za těchto okolností je možné postavit podezřelého před soud pouze na základě obžaloby podle § 176 TrŘ. Totéž poté platí i pro případy, kdy je státním zástupcem až v průběhu vyšetřování zjištěno, že jde o trestný čin, který by bylo možné projednat v rámci zkráceného přípravného řízení. Probíhalo-li totiž ve věci vyšetřování, byť jen z toho důvodu, že bylo jednání nesprávně kvalifikováno, nelze již poté návrhu na potrestání ani navazujícího zvláštního řízení využít. Konáno tak bude pouze standardní řízení před samosoudcem.¹⁴⁰

3.3 Počátek zvláštního řízení před samosoudcem

Zvláštní řízení před samosoudcem počíná doručením návrhu na potrestání soudu, což je také okamžik, kterým dochází k zahájení trestního stíhání (§ 314b odst. 1 TrŘ). Podezřelý se tak až v tuto chvíli dostává do procesního postavení obviněného. Účinky spojené se zahájením

¹³⁹ Judikaturou bylo navíc dovozeno, že samosoudce může rozhodovat pouze u okresních soudů bez ohledu na to, zdali jde o zjednodušené řízení, či nikoliv (viz rozhodnutí Vrchního soudu v Praze ze dne 8. ledna 1998, sp. zn. 9 To 152/97).

¹⁴⁰ ŠÁMAL, P., SOLOTÁŘ, A. *Zjednodušené řízení*. Trestněprávní revue. Praha: C. H. Beck, 2002, roč. 1, č. 3, s. 65.

trestního stíhání však vůči němu nastávají teprve tehdy, je-li mu návrh na potrestání doručen do vlastních rukou.¹⁴¹ Takové účinky ovšem mohou později i samy pominout, a to tehdy, využije-li státní zástupce již výše zmíněné možnosti vzít návrh na potrestání zpět.

3.3.1 Přezkoumání návrhu na potrestání

Samotný postup na počátku předmětného řízení se poté řídí obecnými pravidly pro řízení před samosoudcem, přičemž se zde aplikuje § 314c odst. 1 TrŘ, blíže upravující přezkum doručeného návrhu na potrestání. Podle něho se ani v tomto řízení návrh na potrestání předběžně neprojednává. Samosoudce ho pouze přezkoumává z hledisek uvedených v § 181 odst. 1 a § 186 TrŘ, a to ve stejném rozsahu jako senát při přezkumu obžaloby. I zde se tak zabývá především tím, zdali doručený návrh poskytuje spolehlivý podklad pro další průběh řízení, zda bylo předcházející zkrácené přípravné řízení provedeno podle zákona a zda byly splněny podmínky pro jeho konání. Na základě výsledků přezkoumání je samosoudce následně oprávněn:

- a) učinit některé z rozhodnutí uvedených v § 188 odst. 1 písm. a) až f) TrŘ,
- b) zastavit trestní stíhání, jsou-li tu okolnosti uvedené v § 172 odst. 2 TrŘ,
- c) nejsou-li splněny podmínky uvedené v § 179a odst. 1 TrŘ pro konání zkráceného přípravného řízení, návrh na potrestání odmítnout, anebo
- d) stanovit státnímu zástupci přiměřenou lhůtu k podání návrhu na schválení dohody o vině a trestu, má-li za to, že vzhledem k okolnostem případu by ji bylo vhodné sjednat, zejména navrhl-li takový postup státní zástupce nebo obviněný; přitom se přiměřeně postupuje podle § 187 odst. 4 TrŘ.

Důležité je v této souvislosti i to, že samosoudce zásadně nekoná neveřejné zasedání, což platí také pro přezkum návrhu na potrestání (§ 314a odst. 4 TrŘ). Rozhodnutí zde učiněná jsou proto vydávána tzv. bez jednání. Jedinou výjimkou z toho je rozhodnutí o schválení narovnání, u kterého je možnost veřejného zasedání dána i tak, a to z důvodu potřeby vyslechnout vedle obviněného i osobu poškozenou (§ 314c odst. 3 věta druhá TrŘ).¹⁴²

U rozhodnutí, která jsou všechna činěna formou usnesení, je poté možné využít i stížnosti, která má, vyjma přerušování řízení, odkladný účinek (§ 314c odst. 5 TrŘ). Podat ji může podobně jako ve standardním řízení jak státní zástupce, tak i obviněný. V případě podmíněného zastavení trestního stíhání či schválení narovnání je navíc reflektována i speciální úprava (§ 307 odst. 7 a § 309 odst. 2 TrŘ), na jejímž základě je ke stížnosti oprávněn vedle obviněného i poškozený.

¹⁴¹ Srov. rozsudek krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 3. dubna 2002, sp. zn. 14 To 49/2002.

¹⁴² ŠÁMAL, P., SOLOTÁŘ, A. *Zjednodušené řízení*. Trestněprávní revue. Praha: C. H. Beck, 2002, roč. 1, č. 3, s. 65.

3.3.2 Odmítnutí návrhu na potrestání

Z výše uvedených úkonů, které může samosoudce na základě přezkumu učinit, je vhodné věnovat zvláštní pozornost rozhodnutí, kterým lze návrh na potrestání odmítnout, není-li dána některá z podmínek pro konání zkráceného přípravného řízení obsažená v ustanovení § 179a odst. 1 TrŘ [§ 314c odst. 1 písm. c) TrŘ]. Jedná se úkon, jenž se uplatňuje výhradně ve zvláštním řízení před samosoudcem, a to jako určité doplnění k možnosti vrátit věc státnímu zástupci k došetření. Právě odmítnutí návrhu je ovšem v tomto řízení využíváno daleko častěji. Důvodem pro to je poměrně krátká lhůta pro skončení zkráceného přípravného řízení, kvůli které je došetření většinou vyloučeno. V takových případech je poté na místě spíše návrh odmítnout, což způsobuje, že se věc vrací zpět do přípravného řízení, spolu s čímž automaticky zanikají i účinky zahájení trestního stíhání. V přípravném řízení tak musí dojít také k novému zahájení trestního stíhání, k němuž přistupuje policejní orgán na základě pokynu státního zástupce (§ 314c odst. 6 TrŘ).

U odmítnutí návrhu na potrestání je pak důležité zdůraznit i to, že může být (stejně jako ostatní rozhodnutí uvedená v § 314c odst. 1 TrŘ) učiněno pouze po přezkoumání podaného návrhu. Následně, po nařízení hlavního líčení, to již možné není. Nastanou-li tak důvody pro odmítnutí návrhu až později, bude samosoudce postupovat již dle obecných ustanovení upravujících rozhodování před senátem (§ 290 TrŘ).

To může mít potom význam například tehdy, bude-li až později zjištěno, že se zkrácené přípravné řízení nemělo vůbec konat, a to například proto, že je třeba skutek kvalifikovat jako závažnější trestný čin, o němž je příslušný rozhodovat krajský soud. V takovém případě nebude možné, aby samosoudce věc předložil k rozhodnutí o příslušnosti soudu (dle § 222 odst. 1 TrŘ), jelikož nebylo konáno vyšetřování a ani nebyla podána obžaloba. Jediným možným řešením je tak za této situace postup dle § 221 odst. 1 TrŘ, na jehož základě lze věc vrátit státnímu zástupci k došetření, k provedení vyšetřování a podání obžaloby k příslušnému soudu.¹⁴³

Ani to však neposkytuje úplné řešení, neboť se jedná o postup, jenž lze využít pouze tehdy, je-li věc třeba vrátit pro podstatnou změnu okolností případu, a to za předpokladu, že je k jejímu objasnění nutné provést další šetření. Jak uvádí Ježek, dané ustanovení tak nelze využít tehdy, pokud podmínky pro konání zkráceného přípravného řízení dány nebyly a bylo-li to seznatelné již z návrhu na potrestání, resp. z příslušného spisu. Dle konstantní judikatury totiž nelze dle tohoto ustanovení postupovat, pokud k podstatným změnám v důkazní situaci nedošlo v průběhu

¹⁴³ ŠÁMAL, P., SOLOTÁŘ, A. *Zjednodušené řízení*. Trestněprávní revue. Praha: C. H. Beck, 2002, roč. 1, č. 3, s 65.

hlavního líčení.¹⁴⁴ Měla-li tedy být v dané věci podána obžaloba, přičemž nedošlo k odmítnutí podání návrhu na potrestání, neposkytuje trestní řád samosoudci žádný nástroj, jak danou situaci napravit. Dosáhnout toho tudíž lze pouze opravným prostředkem, což může způsobovat komplikace například s ohledem na zásadu *reformatio in peius* (§ 259 odst. 4 TrŘ).¹⁴⁵ Do budoucna bych proto navrhol do předmětné úpravy doplnit ustanovení, které by za těchto okolností umožnilo věc vrátit do přípravného řízení i v rámci následného hlavního líčení.

3.4 Průběh zvláštního řízení před samosoudcem

3.4.1 Odlišnosti v procesním režimu

Neuvažuje-li po provedeném přezkumu samosoudce ani jednoho z výše popsaných úkonů, pokračuje v řízení dále v souladu s § 314b odst. 2 a 3 TrŘ, upravujícím jisté odlišnosti charakteristické pouze pro dané řízení. Především zde dochází k rozlišení dvou základních režimů s odlišným procesním postupem, odvíjejících se od toho, zda:

- a) je řízení zahajováno v situaci, kdy je podezřelý zadržen a návrh na jeho potrestání je spojen s jeho předáním soudu, přičemž je zpravidla podáván také návrh na případné vzetí do vazby, anebo
- b) se zjednodušené řízení koná od počátku za situace, kdy je podezřelý na svobodě.¹⁴⁶

Pokud jde o první situaci spojenou s předáním zadrženého podezřelého, je povinností samosoudce takovou osobu do 24 hodin vyslechnout jako obviněného, a to zejména k okolnostem zadržení a důvodům vazby a dále k tomu, aby se vyjádřil ohledně skutečností uvedených v návrhu na potrestání v rozsahu § 206a TrŘ. Současně zde musí být rozhodnuto také o vazbě obviněného, spolu se kterou dochází k naplnění jednoho z důvodů nutné obhajoby dle § 36 odst. 1 písm. a) TrŘ.

Po přezkumu návrhu na potrestání a provedeném výslechu se další průběh řízení odvíjí od povahy projednávané věci. Samosoudce může buď vydat jedno z rozhodnutí, jež lze učinit mimo hlavní líčení (tj. především podmíněné zastavení trestního stíhání, schválení narovnání či vydání trestního příkazu), anebo obviněnému doručí předvolání k hlavnímu líčení, které se může s jeho souhlasem konat ihned po výslechu. V takovém případě, provede-li samosoudce hlavní líčení do 24 hodin od předání zadrženého soudu, nemusí být obviněný ani vzat do vazby. Hlavní líčení tak

¹⁴⁴ Srov. rozhodnutí krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 3. ledna 1967 sp. zn. 1 To 377/66 (R 35/1967) anebo rozsudek Nejvyššího soudu SSR ze dne 2. února 1978 sp. zn. 7 Tz 2/78 (R 41/1979).

¹⁴⁵ JEŽEK, V. *Zkrácené přípravné řízení a zjednodušené řízení před soudem* [online]. Bulletin advokacie. Praha: Česká advokátní komora, 2001, roč. 8, č. 11-12, s. 91.

¹⁴⁶ ŠÁMAL, P., MUSIL, J. a KUČHTA, J. *Trestní právo procesní*. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 631.

probíhá pouze vůči zadržené osobě, která je stále omezena na svobodě, což je i zde (podobně jako v případě vzetí do vazby) důvodem nutné obhajoby [§ 36 odst. 4 písm. a) TrŘ]. Nezbytné u takto zrychleného procesu je ovšem to, aby zúčastněné osoby souhlasily se zkrácením lhůty k přípravě na hlavní líčení (§ 198 TrŘ). V opačném případě by byl totiž samosoudce nucen rozhodnout o vazbě obviněného a nařídit hlavní líčení tak, aby byla lhůta všem předvolaným i vyrozuměným osobám zachována.¹⁴⁷

Ve druhé situaci, pokud podezřelý nebyl ve zkráceném přípravném řízení zadržen, je průběh řízení odlišný. Samosoudce zde pouze zvažuje možnost předvolat obviněnou osobu k výslechu, přičemž tak činí pouze tehdy, shledá-li to na základě protokolu o výslechu podezřelého za potřebné. Vliv na to může mít zejména to, zda lze předpokládat, že by mohlo dojít ke shodě ohledně nesporných skutečností, které by tak nebylo nutné v hlavním líčení dokazovat, případně zdali je možné očekávat souhlas obviněného a státního zástupce s přečtením úředních záznamů o podaných vysvětleních a o provedení dalších úkonů, o nichž se sepisuje úřední záznam.¹⁴⁸

Jestli samosoudce nakonec přistoupí k výslechu, či nikoliv, má poté vliv i na jeho další rozhodování. Zvolí-li totiž první variantu, může za splnění zákonných předpokladů vydat veškerá rozhodnutí, která lze vydat jak v hlavním líčení, tak mimo něj. Přistoupí-li však samosoudce k druhé variantě, měl by v zásadě, pokud nevyužije některý z postupů dle § 314 odst. 1 TrŘ, hlavní líčení nařídit. Avšak i v tomto případě nelze zcela vyloučit možnost, že nastane potřeba rozhodnout mimo hlavní líčení, a to především, objeví-li se okolnosti předpokládané v § 231 TrŘ.¹⁴⁹

3.4.2 Hlavní líčení

Na případné hlavní líčení, resp. jeho přípravu i průběh, se poté aplikují obecná ustanovení, která jsou obsažena v § 196 a násl TrŘ. Odchylnou úpravu lze nalézt pouze v ustanovení § 314d odst. 2 TrŘ, podle něhož se na přečtení protokolu o výslechu podezřelého obdobně užije § 207 odst. 2 TrŘ. Výslovně je tu stanovena i možnost samosoudce rozhodnout o tom, že dojde k přečtení úředních záznamů o vysvětlení osob a o provedení dalších úkonů, souhlasí-li s tím státní zástupce a obviněný (§ 314d odst. 2 věta druhá TrŘ). Díky tomu je poté v praxi možné využívat trestního příkazu, neboť soudce s návrhem na potrestání dostává spis zpravidla tvořený právě úředními záznamy.¹⁵⁰

¹⁴⁷ ŠÁMAL, P., SOLOTÁŘ, A. *Zjednodušené řízení*. Trestněprávní revue. Praha: C. H. Beck, 2002, roč. 1, č. 3, s. 65.

¹⁴⁸ ŠÁMAL, P. a kol.: *Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 2355.

¹⁴⁹ ŠÁMAL, P., MUSIL, J. a KUČHTA, J. *Trestní právo procesní*. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 634.

¹⁵⁰ ZEMAN, P. *Právní úprava zkráceného řízení z perspektivy rekodifikace trestního procesu*. Trestněprávní revue. Praha: C. H. Beck, 2008, roč. 7, č. 10, s. 293.

Jak již bylo zmíněno, speciálně (jako jeden z prvků zjednodušeného řízení) zde byla navíc dříve upravena také možnost upustit od dokazování těch skutečností, které státní zástupce a obviněný označili za nesporné a s ohledem na ostatní zjištěné skutečnosti nebylo závažného důvodu o těchto prohlášeních pochybovat. Ta ovšem byla poměrně nedávno z § 314d odst. 2 TrŘ vypuštěna spolu s novelou č. 333/2020 Sb., která institut nesporných skutečností rozšířila i na standardní soudní řízení, přičemž jej nově upravila v obecných ustanoveních § 206a a 206d TrŘ. K tomu se přitom v důvodové zprávě uvádí pouze to, že není „zřejmé důvodu, aby obviněný mohl prohlásit některé skutečnosti za nesporné nejen ve zkráceném řízení, ale obecně i ve standardním řízení, tj. v rámci hlavního líčení.“¹⁵¹

Důležité je upozornit také na možnost konat hlavní líčení v nepřítomnosti obviněného (v souladu s § 202 odst. 2 až 5 TrŘ), která se uplatní i v tomto zvláštním řízení před samosoudcem. I zde se však do jisté míry projeví specifická úprava zkráceného přípravného řízení. Konkrétně ta skutečnost, že nemůže dojít ve smyslu § 166 TrŘ ke skončení vyšetřování, a tudíž ani k prostudování spisu a učinění návrhů na jeho doplnění. Dle Nejvyššího soudu proto nelze ani v navazujícím zvláštním řízení před samosoudcem vyžadovat splnění podmínky upravené v § 202 odst. 2 písm. b) TrŘ.¹⁵²

3.5 Vyřízení věci ve zvláštním řízení před samosoudcem

3.5.1 Rozhodnutí v hlavním líčení

Na rozhodování se poté uplatní obecná ustanovení o rozhodnutí soudu v hlavním líčení, která jsou obsažena v § 220 a násl TrŘ. V úvahu tak bude přicházet i v tomto řízení to, že samosoudce:

- a) vrátí věc státnímu zástupci k došetření (§ 221 TrŘ),
- b) věc postoupí (§ 222 TrŘ),
- c) zastaví trestní stíhání (§ 223 TrŘ),
- d) podmíněně zastaví trestní stíhání nebo schválí narovnání (§ 223a TrŘ),
- e) přeruší trestní stíhání (§ 224 TrŘ), anebo
- f) rozhodne rozsudkem (odsuzujícím či zprošťujícím) ve věci samé (§ 225 an. TrŘ).

V případě rozsudku lze navíc využít i jeho zjednodušené varianty upravené v ustanovení § 129 odst. 2 TrŘ, umožňující vyhotovit rozsudek bez odůvodnění. Ta byla dříve (až do přijetí

¹⁵¹ Důvodová zpráva k zákonu č. 333/2020 Sb., obecná část. *Psp.cz* [online]. [cit. 2022-09-13]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=8&CT=466&CT1=0>.

¹⁵² Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. června 2011, sp. zn. 4 Tdo 659/2011.

novely č. 459/2011 Sb.) jedním z prvků uplatňujících se výhradně v řízení před samosoudcem, navazujícím na zkrácené přípravné řízení. Od roku 2012 je však možné tohoto institutu využít také ve standardním řízení před soudem, což zákonodárce opodstatnil nadbytečností odůvodnění tam, kde se oprávněné osoby vzdaly odvolání, snížením zátěže pro soudce a také tím, že je tak předcházeno průtahům v řízení.¹⁵³

3.5.2 Trestní příkaz

Kromě výše uvedených rozhodnutí lze však v navazujícím řízení před samosoudcem rozhodnout i jiným způsobem, aniž by byla věc projednána ve formálním hlavním líčení. Jedná se o možnost rozhodnout za pomoci trestního příkazu, jenž bývá zařazován mezi odklony v tzv. širším slova smyslu, neboť je určitou odchylkou od standardního průběhu trestního řízení.¹⁵⁴ Jedná se o institut náležitě výlučně samosoudci, jehož účelem je umožnit urychlený průběh řízení u typově méně závažné trestné činnosti. Z toho důvodu se nabízí jeho použití právě v řízení konaném v návaznosti na zkrácené přípravné řízení. Tato možnost je navíc i výslovně upravena přímo v ustanovení § 314e odst. 1 in fine TrŘ.

Podstata trestního příkazu spočívá v tom, že se nerozhoduje na základě důkazu provedených v hlavním líčení, nýbrž pouze na základě spisového materiálu, jenž byl v tomto případě předložen spolu s návrhem na potrestání. Právě na jeho základě musí samosoudce dojít k předpokladu, jenž je pro vydání trestního příkazu nezbytný, a tedy, že je skutkový stav spolehlivě prokázán opatřenými důkazy. Těmi budou v tomto případě protokoly sepsané před zahájením trestního stíhání, zejména pak protokol o výslechu podezřelého provedený na základě § 179b odst. 3 TrŘ, případně pak úřední záznamy o vysvětlení osob a o provedení dalších úkonů, o nichž hovoří § 314d odst. 2 TrŘ.

Trestní příkaz přitom nelze považovat za plnohodnotný ekvivalent rozsudku, neboť slouží pouze k odsouzení obviněného. Nelze jím tedy zprostit obžaloby a ani návrhu na potrestání. Zároveň je jeho prostřednictvím možné uložit pouze určité druhy trestu, jež jsou vyjmenovány v ustanovení § 314e odst. 2 TrŘ. U některých z nich je navíc nezbytné dbát i speciálních podmínek pro jejich ukládání, upravených v § 314e odst. 3 až 5 TrŘ.

Podmínky, za kterých lze trestní příkaz vydat, poté doplňují i podmínky negativní, které jeho použití znemožňují. Blíže jsou upraveny v ustanovení § 314 odst. 7 TrŘ, přičemž se konkrétně jedná o případy, kdy:

¹⁵³ Důvodová zpráva k zákonu č. 459/2011 Sb., obecná část. *Psp.cz* [online]. [cit. 2022-09-19]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?o=6&ct=335&ct1=0>.

¹⁵⁴ JELÍNEK, J. a kol. *Trestní právo procesní*. 5. vydání. Praha: Leges, 2018, s. 736.

- a) je řízení konáno proti osobě, jejíž svéprávnost je omezena,
- b) má být rozhodováno o ochranném opatření, anebo
- c) má být uložen souhrnný trest nebo společný trest a předchozí trest byl uložen rozsudkem.

Další negativní podmínka je navíc obsažena i v ZSVM, kde je v § 63 odst. 1 stanoveno, že nelze trestní příkaz vydat, je-li řízení vedeno vůči mladistvému, který nedovrší osmnácti let věku.

Zvlášť důležitý význam má u trestního příkazu také opravný prostředek ve formě odporu, který se u něj uplatňuje namísto odvolání. Je-li totiž podán, dochází automaticky i ke zrušení trestního příkazu, načež je povinně nařizováno hlavní líčení (§ 314g TrŘ). Právě v odporu lze tak spatřovat záruku obviněného umožňující mu, aby se domohl svého práva na projednání věci v řádném procesu před soudem (čl. 38 odst. 2 LZPS). Právo na spravedlivý proces je tak zachováno i v tomto případě.¹⁵⁵

¹⁵⁵ ŠÁMAL, P. a kol.: *Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 3571.

4 Zkrácené přípravné řízení v návrhu nového trestního řádu

Poslední kapitola této práce je věnována aktuálnímu návrhu nového zákona o trestním řízení soudním (trestní řád), který byl v kompletním paragrafovém znění zveřejněn teprve nedávno, ve stavu k 14.10.2022.¹⁵⁶

Jedná se o návrh, který vychází z věcného záměru vypracovaného v roce 2008. Obsahuje však celou řadu odlišností, ke kterým bylo přistoupeno s cílem dosáhnout ještě větší přehlednosti a zjednodušení trestního procesu. Ke změnám dochází jak v uspořádání předpisu, tak i v jeho obsahu. Dle předmětného návrhu má být trestní řád nově členěn do devíti částí, namísto dosavadních pěti. K těm stavajícím mají být doplněny části týkající se výlučně opravných prostředků, vykonávacího řízení, vyhledávání, zjišťování a zajišťování osob a věcí a též část vyhrazená pouze zvláštním způsobům řízení. U zbylých částí, zahrnutých i v současné právní úpravě, potom dochází ke změnám obsahovým. Vzhledem k účelu této práce je přitom na místě poukázat především na změny v části třetí, věnující se přípravnému řízení a postupu před jeho zahájením. Zde je totiž zařazena i úprava zkráceného přípravného řízení, u kterého zákonodárce přichází se zcela novým pojetím. V následujícím textu bude proto pojednáno jak o nové podobě přípravného řízení, resp. jeho zkrácené formě, tak i o vlivu, jaký má taková úprava na vybrané problémy vymezené v předchozích kapitolách této diplomové práce.

4.1 Nová podoba přípravného řízení a jeho zkrácené formy

Cílem nové úpravy přípravného řízení je navázat na tzv. velkou novelou trestního řádu z roku 2001, a ještě více tak zdůraznit předběžnou povahu daného stadia ve vztahu k navazujícímu hlavnímu líčení. Uvedený návrh jde přitom cestou snížení zbytečného formalismu se záměrem přípravné řízení ještě více urychlit, a to ideálně tak, aby byly prováděny pouze takové úkony, u nichž je to vzhledem ke stadiu řízení před soudem opravdu nezbytné.¹⁵⁷

Dělení přípravného řízení zůstává částečně stejné. I nadále se počítá s jeho členěním na dvě různé formy – standardní a zkrácenou, které se uplatní v závislosti na závažnosti spáchaného činu a důkazní složitosti projednávané věci. Upuštěno má být pouze od dosavadní třetí formy – rozšířeného přípravného řízení, jehož zakotvení má být do budoucna nadbytečné z důvodu

¹⁵⁶ Pracovní verze paragrafového znění nového zákona o trestním řízení soudním (trestní řád), které je aktuální ke dni 14.10.2022. *Justice.cz* [online]. [cit. 2022-11-27]. Dostupné z: <https://www.justice.cz/web/msp/rekodifikace-trestniho-prava-procesniho>.

¹⁵⁷ Věcný záměr nového zákona o trestním řízení soudním (trestní řád) z roku 2008. *Portal.justice.cz* [online]. [cit. 2022-11-19]. Dostupné z: <http://portal.justice.cz/justice2/MS/ms.aspx?j=33&o=23&k=4980&d=281460>.

zavedení možnosti vyslychat svědky ve větším objemu v rámci klasického vyšetřování. De facto tím tedy dojde k setření jediného podstatného rozdílu mezi těmito dvěma formami.¹⁵⁸

Samotné úpravě přípravného řízení bude dle návrhu nově předcházet úprava věnována postupu před zahájením trestního řízení, v níž bude obsažen jak postup policejních orgánů a státních zástupců, tak i bližší popis trestního oznámení, včetně jeho definice i procesu přijímání. Přípravné řízení jako takové bude tedy upraveno až poté, přičemž má být i nadále rozděleno do dvou fází – prověřování a následného vyšetřování.

Prověřování má být, na rozdíl od stávající právní úpravy, nově zahajováno neformálně prvním úkonem trestního řízení. Důvodem je přílišný formalismus spojený s úředními záznamy, které v současnosti zbytečně zatěžují policejní orgány, a v důsledku toho i prodlužují trestní řízení.¹⁵⁹ O počátku trestního řízení bude dále nutné neprodleně informovat státního zástupce příslušného k výkonu dozoru nad zachováním zákonnosti. K doзору však již nebude přistupováno povinně v každém případě, ale pouze tehdy, bude-li se řízení konat o zločinu, anebo tehdy, pokud tak stanoví zvlášť zákon. V ostatních případech bude jeho výkon již pouze fakultativní. Průběh prověřování bude následně upraven podobným způsobem jako dnes, přičemž se uplatní i ty samé úkony, uvedené v demonstrativním výčtu § 158 odst. 3 TrŘ, avšak s tou výjimkou, že už nebude možné využít podání vysvětlení. Nově má být totiž i v této fázi přípravného řízení uplatňován výhradně výslech. Vyhotovován o něm bude standardní protokol, který však bude v řízení před soudem použitelný jako důkaz pouze v zákonem vymezených případech (např. bude-li výslech proveden jako neodkladný či neopakovatelný úkon anebo pokud daná osoba zemře či se stane nezvěstnou). U ostatních úkonů pak bude nutné vypracovat tzv. záznam o vlastních zjištěních, jenž poslouží jako podklad k úvaze, které prameny důkazů nebo důkazní prostředky mají být vyhledány anebo provedeny. Jeho použití za účelem získání důkazu bude ovšem v řízení před soudem vyloučeno. Skončení prověřování bude poté již v návrhu upraveno obdobně jako ve stávající právní úpravě. Podstatné změny dozná pouze délka lhůty pro skončení prověřování, která má v případě přečinů činit pouze jeden měsíc, namísto dosavadních dvou.

K zahájení trestního stíhání bude následně přistoupeno za stejných podmínek jako doposud. Pro určitý trestný čin spáchaný konkrétní osobou. Zahajováno již ovšem nebude za pomoci usnesení. Po vzoru dnešní úpravy zkráceného přípravného řízení dojde ke zjednodušení, přičemž postačí pouze neformální sdělení obvinění provedené na začátku prvního výslechu. Nutné ovšem bude učinit o tomto sdělení záznam do spisu, který bude obsahovat popis skutku, zákonné

¹⁵⁸ Věcný záměr nového zákona o trestním řízení soudním (trestní řád) z roku 2008. *Portal.justice.cz* [online]. [cit. 2022-11-19]. Dostupné z: <http://portal.justice.cz/justice2/MS/ms.aspx?j=33&o=23&k=4980&d=281460>.

¹⁵⁹ Tamtéž.

označení trestného činu a také údaje o osobě obviněného. Další průběh vyšetřování má být poté již velmi podobný dnešní úpravě, a to včetně dozoru, který bude v této fázi řízení pro státního zástupce obligatorní, bez ohledu na typovou závažnost trestného činu. Ve stejné podobě mají být zachovány navíc i způsoby, kterými je možné vyšetřování ukončit. Významnější změna nastane pouze u lhůty pro skončení vyšetřování, jejíž délka bude u přečinů zkrácena na jeden měsíc, stejně jako u prověřování.

Daleko výraznější zásah lze ovšem očekávat v úpravě druhé, zkrácené formy přípravného řízení. Ta má být totiž, navzdory původnímu věcnému záměru z roku 2008, který počítal se zachováním stavající koncepce (blíže popsané v oddíle 2.1.1), nově upravena jako postup po zahájení trestního stíhání, tedy jako zvláštní forma vyšetřování. V tomto směru se tak úprava tohoto institutu přiblíží např. té, která je obsažena ve slovenském trestním řádu, umožňující konat tzv. skrátené vyšetřovanie, ke kterému dochází též v rámci už zahájeného trestního stíhání.¹⁶⁰

Zkrácené přípravné řízení zůstane dle návrhu i nadále zakotveno v závěru části věnující se přípravnému řízení, a to v samostatné hlavě sedmé. Zachovány zůstanou i ty samé podmínky, předpoklady a zákonné překážky (blíže vymezené v podkapitole 2.2). Nově ovšem bude vymezena speciální lhůta pro trvání předcházejícího prověřování, a to v délce 14 dní. Počátek bude, stejně jako u standardním formy přípravného řízení, spojen se sdělením obvinění. V průběhu se následně aplikují obecná ustanovení o vyšetřování, díky čemuž dojde ke zjednodušení i zpřehlednění úpravy. Posíleno tím navíc bude i právo obviněného na obhajobu, a to např. o možnost prostudovat na konci řízení trestní spis. Řízení pak bude nutné ukončit ve stejné 14denní lhůtě jako doposud, přičemž dojde k zachování možnosti danou lhůtu prodloužit o dalších 10 dní. Po skončení již nebude nutné vypracovávat zprávu o výsledku řízení. Policejní orgán předá státnímu zástupci pouze trestní spis s návrhem, jak má v řízení dále pokračovat. Způsoby, jak řízení ukončit, přitom zůstanou stejné jako u vyšetřování. Již nebude potřeba zvláštních úkonů jako např. návrhu na potrestání či jeho podmíněného odložení. Využíváno bude tedy i zde standardní obžaloby zjednodušené o odůvodnění, a také podmíněného zastavení trestního stíhání.

Navazující soudní řízení bude poté probíhat před samosoudcem stejně jako doposud. Dozná však také určitých změn pramenících jak z výše uvedených skutečností, tak i z postupného sjednocení tohoto řízení s obecnou úpravou (popsaného v podkapitole 3.1). Upozornit lze přitom zejména na vyjmutí dané úpravy ze zvláštních způsobů řízení. V rámci nového trestního řádu má být totiž téměř celá včleněna mezi obecná ustanovení v části čtvrté, regulující řízení před soudem.

¹⁶⁰ § 203 zák. č. 301/2005 Z. z., trestný poriadok, ve znění pozdějších předpisů.

Samostatně zůstane upravená již pouze její část, nově označená jako tzv. řízení proti zadrženému obviněnému.

4.2 Reflexe aktuálních nedostatků v návrhované právní úpravě

Uvedené změny mají vést k celkovému zkvalitnění úpravy zkráceného přípravného řízení. Jejich cílem je tedy kromě zrychlení a zjednodušení procesu také řešení výše popsaných problémů, které vyplývají z nedostatků současného zákonného znění. Důležité je i proto upřesnit, jakým způsobem tyto nedostatky návrhovaná právní úprava reflektuje.

Jako první lze v tomto ohledu uvést problematiku spočívající ve zneužívání délky prověřování u zkráceného přípravného řízení (popsanou v rámci oddílu 2.3.2). Úzce totiž souvisí se současnou upravou lhůty pro skončení prověřování, kterou je možné použít pouze tehdy, má-li být konáno standardní (anebo rozšířené) vyšetřování [srov. znění § 159 odst. 1 písm. a) TrŘ]. V případě zkráceného přípravného řízení je tak dodnes možné vycházet pouze z výkladového stanoviska Nejvyššího soudu sp. zn. Tpjn 303/2014, k jehož přijetí došlo v důsledku zmíněné problematiky. Lhůta jako taková ovšem u daného institutu stále upravena není.

K jejímu stanovení má proto dojít v rámci rekodifikace. Dle předmětného návrhu nového trestního řádu má být zakotvena přímo do úpravy zkráceného přípravného řízení, a to do návěti § x36 odst. 1, které má mít následující znění:

*„Podle tohoto ustanovení se postupuje u přečinů, o nichž přísluší konat řízení v prvním stupni okresnímu soudu a na které zákon stanoví trest odnětí svobody, jehož horní hranice nepřevyšuje pět let, **pokud lhůta od zahájení prověřování do sdělení obvinění nepřekročila 14 dnů, ...**“¹⁶¹*

Prověřování bude tedy nezbytné ukončit nejpozději do dvou týdnů, a to bez možnosti jeho délku jakkoli prodloužit. Při každém překročení lhůty bude tudíž docházet k zahájení standardního vyšetřování, přičemž nebude brán ohled na to, z jakého důvodu se nepodařilo prověřování v požadovaném čase ukončit. Tím ovšem dojde k podstatné změně oproti současné praxi. Nebude již tak možné reagovat na případné objektivní překážky, a to navzdory výše uvedenému stanovisku Nejvyššího soudu, podle něhož by měly být brány v potaz (srov. oddíl 2.3.2). Navíc se lze také domnívat, že daná úprava přinese výrazné snížení počtu prováděných zkrácených přípravných řízení, a to i v případech, pro které je určeno. V důsledku toho by tak mohlo dojít nejen ke zvýšení celkových nákladů trestního řízení, ale také k (již v minulosti vytýkanému) přehlcení policejních

¹⁶¹ Pracovní verze paragrafového znění nového zákona o trestním řízení soudním (trestní řád), které je aktuální ke dni 14.10.2022. *Justice.cz* [online]. [cit. 2022-11-27]. Dostupné z: <https://www.justice.cz/web/msp/rekodifikace-trestniho-prava-procesniho>.

orgánů. Do budoucna by bylo proto vhodné zvážit, zdali neumožnit u této lhůty také její prodloužení. Vedle zachování kýžené právní jistoty by tím totiž bylo umožněno i lépe reagovat na specifika jednotlivých případů. Institutu zkráceného přípravného řízení by tím pádem mohlo být využíváno skutečně ve všech případech, pro které je určeno.

Dalším problémem, který lze vzhledem k chystané úpravě zmínit, je také úprava důvodu nutné obhajoby, která je obsažena v ustanovení § 36 TrŘ. Ta se totiž, jak již bylo uvedeno výše (v rámci oddílu 2.4.1), vztahuje pouze k obviněnému, a tudíž až k úseku po zahájení trestního stíhání. V současnosti je tak vyloučeno, aby se za těchto podmínek institut uplatnil ve zkráceném přípravném řízení. Vyskytne-li se tedy některý z daných důvodů, musí být zahájeno standardní vyšetřování [čl. 79 odst. 3 písm. e) POP č. 9/2019].

Navrhovaná právní úprava má nicméně přinést řešení i v tomto směru, a to v souvislosti s novým pojetím zkráceného přípravného řízení. Díky tomu, že bude konáno až po zahájení trestního stíhání, bude totiž možné uplatnit i v jeho průběhu veškerá práva, která se doposud týkala pouze vyšetřování. Právo na nutnou obhajobu, jež je v současnosti obsaženo v ustanovení § 36 TrŘ, proto nebude výjimkou [srov. § 56 (c32) nového trestního řádu]. Nejenže tedy dojde k posílení práv jednotlivce v rámci předmětného řízení, ale navíc bude možné k tomuto řízení přistupovat častěji.

Jako další lze uvést problém plynoucí ze současné úpravy § 179c odst. 1 TrŘ, ve kterém je stanoveno, jakými způsoby může po skončení zkráceného přípravného řízení věc vyřídit přímo policejní orgán. Odkazováno je zde na ta samá ustanovení jako v případě postupu před zahájením trestního stíhání (§ 159a odst. 1 až 3 nebo 5 TrŘ), avšak pouze v souvislosti s odložením věci. Bez bližšího důvodu je tak vynechána možnost spočívající v odevzdání věci jinému příslušnému orgánu (srov. oddíl 2.7.1).

I tato nejasnost je však řešena v rámci plánované změny v koncepci zkráceného přípravného řízení. Ta totiž umožní na dané řízení subsidiárně aplikovat ustanovení týkající se vyšetřování, čímž také odpadne potřeba další speciální zákonné úpravy v tomto směru (§ x37 odst. 1 nového trestního řádu). Taková úprava by pak navíc ani nedávala v rámci nového pojetí smysl, a to proto, že policejní orgán v rámci vyšetřování nijak nerozhoduje. Předkládá v této souvislosti pouze doporučení, na jehož základě rozhoduje výlučně státní zástupce (srov. § x24 a násl. nového trestního řádu).

Poslední problém, který návrh reflektuje, lze poté spatřovat v úpravě zvláštního řízení před samosoudcem, a to v souvislosti se situací, při níž dojde k projednání věci ve zkráceném přípravném řízení, aniž by pro to byly od začátku splněny podmínky. V současnosti je to totiž možné řešit pouze v rámci předběžného přezkoumání podaného návrhu na potrestání, a to

prostřednictvím jeho odmítnutí [§ 314c odst. 1 písm. c) TrŘ]. V navazujícím hlavním líčení nicméně takový nástroj upraven není, přičemž nelze, jak bylo stanoveno výše (v oddílu 3.3.2), využít ani obecné úpravy řízení před soudem (§ 220 a násl. TrŘ). Stane-li se tedy, že samosoudce nedostatky při předběžném přezkoumání přehlédne, nemá dle aktuální úpravy možnost, jak věc vrátit zpět k projednání ve standardním (či rozšířeném) přípravném řízení.

Tento nedostatek ovšem plánovaná úprava vyřeší taktéž změnou v koncepci řízení. Díky tomu, že nově půjde o určitou formou vyšetřování, na jejímž základě bude podávána obžaloba, bude totiž možné využít standardních způsobů, kterými lze na takovou situaci reagovat, a to, aniž by musela být věc vrácena k došetření. Dojde-li tedy samosoudce později k závěru, že je na místě skutek kvalifikovat jako závažnější trestný čin, o němž přísluší rozhodnout krajskému soudu, postačí již pouze to, aby byla věc předložena nadřízenému soudu k rozhodnutí o příslušnosti (§ 49 nového trestního řádu). Zkrácené přípravné řízení tudíž již nebude za uvedených podmínek překážkou tomu, aby mohlo být plynule pokračováno v řízení před soudem.

Na základě uvedeného lze tedy shrnout, že je v předmětném návrhu reagováno na všechny v této práci vymezené problémy, které plynou z nedostatků v úpravě, avšak pouze na jeden z nich konkrétní změnou. U ostatních řešení vyplývá z nové koncepce, podle níž má zkrácené přípravné řízení probíhat až po zahájení trestního stíhání. Je tomu tak proto, že je tím umožněno využít i v tomto případě ustanovení týkající se vyšetřování, a upustit tak od dnešní mnohdy překombinované a nekomplexní úpravy, jež je spojena se současným pojetím daného řízení a ze které většina problémů pramení. V důsledku toho se i navíc mění postavení osoby, vůči které je řízení vedeno. Nově půjde o obviněného, díky čemuž bude možné také u této formy řízení využít práva spojená s obhajobou ve stejné míře jako ve standardním vyšetřování, a to včetně zmíněného práva na nutnou obhajobu. V tomto ohledu tak koncepční změna přispěje i k posílení záruk na spravedlivý proces.

Navrhovanou úpravu zkráceného přípravného řízení lze tedy v důsledku zhodnotit jako velmi zdařilou, a to především z hlediska nově zvoleného pojetí. Pomocí této změny totiž dojde nejen k řešení současných méně či více závažných problémů, ale především k přehlednější a funkčnější úpravě institutu jako takového. Navíc díky tomu bude možné upustit od speciální úpravy řízení probíhajícího před samosoudcem, která má být téměř celá včleněna mezi obecná ustanovení týkající se řízení před soudem. Vytknout lze tak navrhovanému znění pouze výše uvedenou úpravu lhůty pro skončení prověřování, jež má být stanovena fixně, nehledě na uvedené stanovisko Nejvyššího soudu a dosavadní praxi, která z něho vychází.

Závěr

Cílem této diplomové práce, vytyčeným v úvodu, bylo poskytnout přehledný a ucelený pohled na procesní institut zkráceného přípravného řízení, a to v rámci čtyř výše uvedených kapitol.

V té první byla pozornost věnována nejprve předsoudnímu stadiu trestního řízení. Představeno zde bylo z hlediska svého vztahu k soudnímu stadiu a v návaznosti na to také v historickém kontextu. V něm bylo poukázáno na formování tohoto stadia, a to s důrazem na snahy o jeho zrychlení, které byly patrné v letech 1961 až 2001. V tomto ohledu byly uvedeny i nejvýznamnější novely, včetně tzv. velké novely trestního řádu, na jejímž základě byla vytvořena dnešní podoba přípravného řízení, která byla následně popsána v další podkapitole.

Dále se již práce věnovala samotnému zkrácenému přípravnému řízení. V rámci druhé kapitoly byla uvedena charakteristika institutu, popsány jeho podstatné znaky, subjekty, které v daném řízení zastávají nejdůležitější roli, a též i samotný průběh řízení. V příslušných pasážích přitom došlo také k vymezení určitých nejasností či problémů, které jsou s úpravou daného řízení spojeny.

Jako první byla v této souvislosti rozebrána otázka týkající se obligatornosti konání zkráceného přípravného řízení, u které bylo dospěno k závěru, že řízení sice čistě formálně povinné je, nicméně je nutné tuto povinnost vnímat spíše jako apel vůči orgánům konajícím řízení, aby důkladně zvažovaly, zdali řízení konat lze a v takovém případě ho i aplikovaly.

V podkapitole zabývající se lhůtou pro konání řízení poté byla popsána problematika spojená s trváním předcházejícího prověřování. Především pak stanovisko Nejvyššího soudu a na něj navazující praxe, která se v současné době ustálila na délce prověřování okolo jednoho měsíce. Lhůta jako taková nicméně v trestním řádu stále chybí, a to paradoxně pouze u zkráceného přípravného řízení. Uveden byl proto i návrh na její zařazení do zákonné úpravy.

Dále bylo upozorněno na nemožnost uplatnit ve zkráceném přípravném řízení právo na nutnou obhajobu, a to z důvodů obsažených v ustanovení § 36 TrŘ, které se vztahují výlučně na obviněného, a tedy na postup po zahájení trestního stíhání. V současnosti je tak v tomto ohledu vytvořena další překážka, která konání řízení brání, a to navzdory tomu, že má mít podezřelý k dispozici stejná práva na obhajobu jako obviněný. Zcela zbytečně tak dochází k vyloučení daného řízení i v případech, při nichž by ho bylo vhodné využít. Také zde proto došlo k návrhu na změnu v zákoné úpravě, a to takové, která by umožnila uvedené ustanovení vztáhnout i na zkrácené přípravné řízení.

Poukázáno bylo také na poměrně nedávnou problematiku spočívající v uplatňování psychiatrických znaleckých posudků v případě, je-li motorového vozidlo řízeno pod vlivem jiné návykové látky než alkoholu. Právě ta se totiž významně dotkla aplikace zkráceného přípravného řízení. V souvislosti s tím byl navíc vyjádřen kritický názor ohledně uplatňování těchto posudků i nadále, a to tehdy, je-li zjišťována trestní odpovědnost u řidiče s hladinou návykové látky v krvi nižší, než je v současnosti nezbytné pro objektivní vyloučení způsobilosti.

Nedostatek v úpravě zkráceného přípravného řízení byl dále uveden ve spojení s vyřízením věci policejním orgánem. Umožněno je v jeho rámci totiž pouze to, aby věc sám odložil, a to přesto, že v případě prověřování může věc též odevzdat příslušnému orgánu k projednání přestupku anebo ke kázeňskému či kárnému projednání. Činit by tak měl tento úkon ve zkráceném přípravném řízení pouze státní zástupce, což ovšem v kontextu úpravy nedává příliš smysl. Považovat to tak lze spíše za legislativní chybu, která by měla vést ke změně úpravy.

Z důvodu rozporující si judikatury bylo poté zvláště upozorněno i na otázku navazující trestní odpovědnosti ve vztahu k podmíněnému odložení podání návrhu na potrestání, a to za situace, při níž dojde k porušení zakázané činnosti v průběhu zkušební doby. V této spojitosti bylo poukázáno na aktuální trend v judikatuře svědčící spíše pro upuštění od trestněprávních následků.

V návaznosti na zkrácené přípravné řízení byla třetí kapitola věnována zvláštnímu řízení před samosoudcem, které bylo ještě donedávna v zákoně označeno jako řízení zjednodušené. I zde byla představena jeho charakteristika, předpoklady pro jeho konání i průběh řízení, u kterého byly uvedeny dva procesní režimy, jež mohou v řízení nastat. V souvislosti s vyřízením věci byla navíc nastíněna i úprava trestního příkazu, který je právě u tohoto typu řízení hojně využíván.

Jako na nedostačující bylo ve spojitosti s tímto řízením poukázáno na úpravu přezkumu návrhu na potrestání, a to konkrétně na úkon spočívající v jeho odmítnutí, který, jak se ukázalo, nemá alternativu v pozdějším hlavním líčení. Opomene-li tak samosoudce návrh odmítnout, přestože nemělo být zkrácené přípravné řízení konáno, nemá následně možnost, jak věc vrátit k projednání ve standardním přípravném řízení. V této souvislosti proto bylo navrženo úpravu doplnit tak, aby mohlo být postupováno obdobným způsobem i v pozdější fázi procesu.

Poslední čtvrtá kapitola se týkala plánované rekonstrukce trestního procesu, přičemž byla zaměřena na přípravné řízení, zvláště pak na jeho zkrácenou formu. Východiskem zde byl aktuální návrh nového trestního řádu, na jehož základě došlo ke shrnutí předsoudního procesního stadia a zčásti i zvláštního řízení před samosoudcem. U zkráceného přípravného řízení přitom byla zdůrazněna jeho nová koncepce, podle níž má být pojato jako postup po zahájení trestního stíhání. Vzhledem k významným změnám u daného institutu bylo poté upřesněno i to, zdali a jak reaguje na nedostatky v současné úpravě. Bylo zde uzavřeno, že většina z nich je řešena právě novou

konceptí. Pouze u prověřování má dojít ke konkrétní změně spočívající ve stanovení nové lhůty pro skončení prověřování. Ta však byla shledána jako poměrně krátká a nevyhovující jak přijatému stanovisku Nejvyššího soudu, tak i ustálené praxi, která se od něho odvíjí. Navrženo bylo proto zvážit, zdali neumožnit i u této lhůty její případné prodloužení, a to s ohledem na objektivní překážky, které se mohou v průběhu řízení objevit.

Na závěr lze dle mého názoru konstatovat, že v úvodu vytyčený cíl se podařilo v této práci naplnit. Jako autor proto doufám, že práce svým čtenářům pomůže nahlédnout na institut zkráceného přípravného řízení ve všech jeho souvislostech, a zároveň tak i přiblíží jeho význam při zrychlení celého trestního procesu.

Seznam zkratek

EÚLP	Evropská úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod
JŘStZast	vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 23/1994, o jednacím řádu státního zastupitelství, zřízení poboček některých státních zastupitelství a podrobnostech o úkonech prováděných právními čekateli, ve znění pozdějších předpisů
LZPS	usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky, ve znění pozdějších předpisů
POP č. 5/2019	pokyn obecné povahy nejvyššího státního zástupce ze dne 29. dubna 2019, o stanovení hodnot jiných návykových látek než alkoholu, při jejichž dosažení se osoba nachází ve stavu vylučujícím způsobilost vykonávat zaměstnání nebo jinou činnost ve smyslu § 274 odst. 1 trestního zákoníku
POP č. 9/2019	pokyn obecné povahy nejvyššího státního zástupce ze dne 3. září 2019, o postupu státních zástupců v trestním řízení, č. 9/2019
Stanovisko poř. č. 1/2022	výkladové stanovisko Nejvyššího státního zastupitelství ze dne 23.11.2022, k ukládání povinnosti obviněnému podle § 307 odst. 2 písm. b) trestního řádu, poř. č. 1/2022
Stanovisko poř. č. 3/2002	výkladové stanovisko Nejvyššího státního zastupitelství ze dne 5.2.2002, k otázce, zda lze zkrácené přípravné řízení konat i ve věcech v nichž dojde ke zjištění pachatele až po uplynutí delší doby, poř. č. 3/2002
Stanovisko poř. č. 4/2002	výkladové stanovisko Nejvyššího státního zastupitelství ze dne 12.2.2002, k přípustnosti zadržení osoby podezřelé ze spáchání trestného činu ve zkráceném přípravném řízení, poř. č. 4/2002
Stanovisko poř. č. 9/2002	výkladové stanovisko Nejvyššího státního zastupitelství ze dne 3.4.2002, ke sjednocení výkladu zákonů a jiných právních předpisů k otázce zajištění obhájce ve zkráceném přípravném řízení mladistvému, osobě, která byla zbavena způsobilosti

k právním úkonům nebo její způsobilost k právním úkonům byla omezena nebo osobě ve vazbě nebo výkonu trestu odněti svobody, poř. č. 9/2002

StZast	zákon č. 283/1993 Sb. o státním zastupitelství, ve znění pozdějších předpisů
TrŘ/trestní řád	zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů
TrZ/trestní zákoník	zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
Ústava	ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů
ZPPP č. 103/2013	závazný pokyn policejního prezidenta ze dne 28. května 2013, o plnění některých úkolů policejních orgánů Policie České republiky v trestním řízení, č. 103/2013
ZSVM	zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže), ve znění pozdějších předpisů
ZTOPO	zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, ve znění pozdějších předpisů

Seznam použitých zdrojů

Literatura a články

BAXA, J. *Reforma trestního řízení – geneze jejího vzniku a její cíle*. Bulletin advokacie. Praha: Česká advokátní komora, 2001, roč. 8, č. 11-12, s. 12-22. ISSN 1210-6348.

FENYK, J., CÍSAŘOVÁ, D., GRÍVNA, T. a kol. *Trestní právo procesní*. 7. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019, 952 s. ISBN 978-80-7598-306-0.

FENYK, J. *Veřejná žaloba. Díl první, historie, současnost a možný vývoj veřejné žaloby*. Praha: Institut Ministerstva spravedlnosti České republiky pro další vzdělávání soudců a státních zástupců, 2001, 215 s.

FRYŠTÁK, M. *Dokazování v přípravném řízení*. 2. vydání. Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2015, 392 s. ISBN 978-80-210-7687-7.

FRYŠTÁK, M., PROVAZNÍK, J., SEDLÁČKOVÁ, J. a BRUCKNEROVÁ, E. *Trestní právo procesní*. 1. vydání. Ostrava: Key Publishing, 2015, 338 s. ISBN 978-80-7418-246-4.

FRYŠTÁK, M. *Smysl a význam zkráceného přípravného řízení z hlediska jeho rychlosti*. Trestněprávní revue, 2012, roč. 11, č. 10, s. 235-238. ISSN 1213-5313.

JELÍNEK, J. a kol. *Trestní právo procesní*. 5. vydání. Praha: Leges, 2018, 864 s. ISBN 978-80-7502-278-3.

JEŽEK, V. *Zkrácené přípravné řízení a zjednodušené řízení před soudem*. Bulletin advokacie. Praha: Česká advokátní komora, 2001, roč. 8, č. 11-12, s. 78-92. ISSN 1210-6348.

KRÁL, V., SOVÁK Z. *Trestní zákony*. Praha: C. H. Beck: Statistické a evidenční vydavatelství tiskopisů, 1994, 232 s. ISBN 3-406-37764-5.

NOVOTNÝ, F. a kol. *Trestní právo procesní*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2017, 458 s. ISBN 978-80-7380-677-4.

RŮŽEK, A. a kol. *Trestní řád. Komentář*. Praha: Orbis, 1975, 908 s.

RŮŽEK, A. *Československé trestní řízení*. 1. vydání. Praha: Panorama, 1982, 387 s.

RŮŽIČKA, M. *Přípravné řízení a stádium projednání trestní věci v řízení před soudem: (velká novela a připravovaná rekodifikace trestního řádu)*. 1. vydání. Praha: LexisNexis CZ, 2005, 158 s. ISBN 80-86199-93-2.

RŮŽIČKA, M. *Veřejná žaloba a orgány konající přípravné řízení v ČR*. Praha: C. H. Beck, 2005, 769 s. ISBN 80-7179-929-7.

SCHELLE, K. *Vývoj trestního řízení*. Ostrava: Key Publishing, 2012, 100 s. ISBN 978-80-7418-139-9.

STRÍŽ, I., HORKÁ, K. *Problematika řízení motorového vozidla pod vlivem jiné návykové látky než alkoholu*. Státní zastupitelství. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2021, roč. 19, č. 3, s. 18-27. ISSN 1214-3758.

SVATOŠ, R. *Je možné zneužívat novelizovaný institut zkráceného přípravného řízení*. Státní zastupitelství. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012, roč. 10, č. 2, s. 55-57. ISSN 1214-3758.

ŠÁMAL, P. a kol.: *Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, 4654 s. ISBN 978-80-7400-465-0.

ŠÁMAL, P., MUSIL, J. a KUCHTA, J. *Trestní právo procesní*. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, 1053 s. ISBN 978-80-7400-496-4.

ŠÁMAL, P., NOVOTNÝ, F., RŮŽIČKA, M., VONDRUŠKA, F. a NOVOTNÁ J. *Přípravné řízení trestní*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2003, 1471 s. ISBN 80-7179-741-3.

ŠÁMAL, P., SOLOTÁŘ, A. *Zjednodušené řízení*. Trestněprávní revue. Praha: C. H. Beck, 2002, roč. 1, č. 3, s. 65. ISSN 1213-5313.

ŠÁMAL P., *Základní zásady trestního řízení v demokratickém procesu*. 1. vydání. Praha: Codex Bohemia, 1999, 403 s. ISBN 80-85963-89-2.

ŠÁMAL, P. *Zkrácené přípravné řízení*. Trestněprávní revue. Praha: C. H. Beck, 2002, roč. 1, č. 1, s. 5. ISSN 1213-5313.

ŠČERBA, F. *K odklonům uplatňovaným ve zkráceném přípravném řízení*. Bulletin advokacie. Praha: Česká advokátní komora, 2006, roč. 13, č. 5, s. 22-24. ISSN 1210-6348.

ŠPUNDOVÁ, J. *Diferenciace přípravného řízení pohledem právní úpravy podmínek konání zkráceného přípravného řízení*. Trestní právo. Praha: LexisNexis CZ, 2004, roč. 8, č. 1, s. 14-21. ISSN 1211-2860.

TUZAR, V. *Jak krátké je zkrácené přípravné řízení?* Trestní právo. Praha: Novatrix, 2011, roč. 15, č. 4, s. 13-14. ISSN 1211-2860.

VONDRUŠKA, F. *K počítání lhůt ve zkráceném přípravném řízení*. Trestněprávní revue. Praha: C. H. Beck, 2002, roč. 1, č. 2. str. 50-53. ISSN 1213-5313.

ZEMAN, P. *Právní úprava zkráceného řízení z perspektivy rekodifikace trestního procesu*. Trestněprávní revue. Praha: C. H. Beck, 2008, roč. 7, č. 10, s. 293-300. ISSN 1213-5313.

Internetové zdroje

Důvodová zpráva k zákonu č. 265/2001 Sb., zvláštní první část, k bodu 129 (§ 157 až 179f). *Psp.cz* [online]. [cit. 2022-05-19]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?o=3&ct=785&ct1=0>

Důvodová zpráva k zákonu č. 274/2008 Sb., zvláštní dvacátá třetí část, k bodu 18 (§179b odst. 4). *Psp.cz* [online]. [cit. 2022-05-29]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=5&CT=440&CT1=0>

Důvodová zpráva k sněmovnímu tisku č. 466/0, předloženému v 8. volebním období sněmovny, zvláštní druhá část, k bodům 4, 22, 25 a 27 [§ 36 odst. 4 písm. a), § 314b odst. 1, § 314c odst. 1 písm. c) a § 314e odst. 1]. *Psp.cz* [online]. [cit. 2022-09-29]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=161038>

Důvodová zpráva k zákonu č. 333/2020 Sb., obecná část. *Psp.cz* [online]. [cit. 2022-09-13]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=8&CT=466&CT1=0>

Důvodová zpráva k zákonu č. 459/2011 Sb., obecná část. *Psp.cz* [online]. [cit. 2022-09-19]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?o=6&ct=335&ct1=0>

MULÁK, J. Zásada kontradiktornosti v trestním řízení – evropské souvislosti a česká reflexe. *Bulletin advokacie.cz* [online]. 20.3.2019 [cit. 2022-06-20]. Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/zasada-kontradiktornosti-v-trestnim-rizeni-evropske-souvislosti-a-ceska-reflexe>

NEČADA, V. Přehled novel trestních kodexů v období od listopadu 1989 do konce roku 1999. *Ok.cz* [online]. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2000 [cit. 2022-03-17]. ISBN 80-86008-79-7. Dostupné z: <http://www.ok.cz/iksp/docs/251.pdf>

NOVOPACKÝ, D. K novele, která dá od 1.1.2022 konečně smysl přijetí závazku podezřelého/obviněného, že se zdrží řízení motorových vozidel na kratší dobu, než je stanovená zkušební doba. *Epravo.cz* [online]. 16.12.2021 [cit. 2022-08-16]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/k-novele-ktera-da-od-1-1-2022-konecne-smysl-prijeti-zavazku-podezrelehoobvineneho-ze-se-zdrzi-rizeni-motorovych-vozidel-na-kratsi-dobu-nez-je-stanovena-zkusebni-doba-113969.html?mail>

Pracovní verze paragrafového znění nového zákona o trestním řízení soudním (trestní řád), které je aktuální ke dni 14.10.2022. *Justice.cz* [online]. [cit. 2022-11-27]. Dostupné z: <https://www.justice.cz/web/msp/rekodifikace-trestniho-prava-procesniho>

Věcný záměr nového zákona o trestním řízení soudním (trestní řád) z roku 2008. *Portal.justice.cz* [online]. [cit. 2022-11-19]. Dostupné z: <http://portal.justice.cz/justice2/MS/ms.aspx?j=33&o=23&k=4980&d=281460>

Zkrácené přípravné řízení a zjednodušené řízení před soudem. *Trestni-rizeni.com* [online]. [cit. 2022-07-19]. Dostupné z: <http://www.trestni-rizeni.com/dokumenty/zkracene-pripravne-rizeni-a-zjednodusene-rizeni-pred-soudem>

Zpráva o činnosti státního zastupitelství za rok 2008 – Tabulková část I [7 NZN 602/2009]. *Verejnazaloba.cz* [online]. [cit. 2022-07-12]. Dostupné z: https://verejnazaloba.cz/wp-content/uploads/2020/03/Zprava-o-cinnosti_2008_tabulky.pdf

Zpráva o činnosti státního zastupitelství za rok 2009 – Textová část [7 NZN 601/2010]. *Verejnazaloba.cz* [online]. [cit. 2022-07-12]. Dostupné z: https://verejnazaloba.cz/wp-content/uploads/2020/03/Zprava-o-cinnosti_2009.pdf

Zpráva o činnosti státního zastupitelství za rok 2017 – Textová část [4 NZN 601/2018]. *Verejnazaloba.cz* [online]. [cit. 2022-08-10]. Dostupné z: https://verejnazaloba.cz/wp-content/uploads/2020/03/Zprava_o_cinnosti_za_rok_2017.pdf

Zpráva o činnosti státního zastupitelství za rok 2019 – Textová část [4 NZN 501/2020]. *Verejnazaloba.cz* [online]. [cit. 2022-07-13]. Dostupné z: <https://verejnazaloba.cz/wp-content/uploads/2020/06/Zprava-o-cinnosti-SZ-za-rok-2019-textova-cast.pdf>

Zpráva o činnosti státního zastupitelství za rok 2021 – Tabulková část I [4 NZN 501/2022]. *Verejnazaloba.cz* [online]. [cit. 2022-08-27]. Dostupné z: https://verejnazaloba.cz/wp-content/uploads/2022/07/ZoČ_2021_tabulková_část_I.pdf

Zpráva o činnosti státního zastupitelství za rok 2021– Textová část [4 NZN 501/2022]. *Verejnazaloba.cz* [online]. [cit. 2022-12-16]. Dostupné z: https://verejnazaloba.cz/wp-content/uploads/2022/07/ZoČ_2021-textová_část.pdf

Právní předpisy

Usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky

Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů

Vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 23/1994, o jednacím řádu státního zastupitelství, zřízení poboček některých státních zastupitelství a podrobnostech o úkonech prováděných právními čekateli, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 283/1993 Sb. o státním zastupitelství, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 361/2000 Sb., o silničním provozu, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže), ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 301/2005 Z. z., trestný poriadok, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 104/2013 Sb., o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních, ve znění pozdějších předpisů

Judikatura

Nález Ústavního soudu ze dne 31. srpna 2004, sp. zn. II. ÚS 317/04

Nález Ústavního soudu ze dne 26. října 2015, sp. zn. I. ÚS 2878/14

Rozhodnutí krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 3. ledna 1967, sp. zn. 1 To 377/66 (R 35/1967)

Rozhodnutí Vrchního soudu v Praze ze dne 8. ledna 1998, sp. zn. 9 To 152/97

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 20. července 2016, sp. zn. 8 Tz 44/2016

Rozsudek Nejvyššího soudu SSR ze dne 2. února 1978, sp. zn. 7 Tz 2/78 (R 41/1979 tr.)

Rozsudek krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 3. dubna 2002, sp. zn. 14 To 49/2002

Stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 5. února 2004, sp. zn. Tpjn 300/2003

Stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 25. září 2014, sp. zn. Tpjn 303/2014

Stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 21. října 2020, sp. zn. Tpjn 300/2020

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. května 2002, sp. zn. 4 Tz 21/2002

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. srpna 2007, sp. zn. 5 Tdo 874/2007

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12. května 2010, sp. zn. 8 Tdo 449/2010

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. června 2011, sp. zn. 4 Tdo 659/2011

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 5. září 2012, sp. zn. 5 Tdo 859/2012

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 13. srpna 2014, sp. zn. 7 Tdo 906/2014

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 1. října 2014, sp. zn. 8 Tdo 1007/2014

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. prosince 2014, sp. zn. 5 Tdo 1542/2014

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. dubna 2015, sp. zn. 5 Tdo 106/2015

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. srpna 2016, sp. zn. 4 Tdo 1093/2016

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. října 2017, sp. zn. 7 Tdo 1221/2017

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. května 2022, sp. zn. 4 Tdo 1196/2021

Ostatní zdroje

Evropská úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod

Pokyn obecné povahy nejvyššího státního zástupce ze dne 29. dubna 2019, o stanovení hodnot jiných návykových látek než alkoholu, při jejichž dosažení se osoba nachází ve stavu vylučujícím způsobilost vykonávat zaměstnání nebo jinou činnost ve smyslu § 274 odst. 1 trestního zákoníku

Pokyn obecné povahy nejvyššího státního zástupce ze dne 3. září 2019, o postupu státních zástupců v trestním řízení, č. 9/2019

Výkladové stanovisko Nejvyššího státního zastupitelství ze dne 5.2.2002, k otázce, zda lze zkrácené přípravné řízení konat i ve věcech v nichž dojde ke zjištění pachatele až po uplynutí delší doby, poř. č. 3/2002

Výkladové stanovisko Nejvyššího státního zastupitelství ze dne 12.2.2002, k přípustnosti zadržení osoby podezřelé ze spáchání trestného činu ve zkráceném přípravném řízení, poř. č. 4/2002

Výkladové stanovisko Nejvyššího státního zastupitelství ze dne 3.4.2002, ke sjednocení výkladu zákonů a jiných právních předpisů k otázce zajištění obhájce ve zkráceném přípravném řízení mladistvému, osobě, která byla zbavena způsobilosti k právním úkonům nebo její způsobilost k právním úkonům byla omezena nebo osobě ve vazbě nebo výkonu trestu odnětí svobody, poř. č. 9/2002

Výkladové stanovisko Nejvyššího státního zastupitelství ze dne 23.11.2022, k ukládání povinnosti obviněnému podle § 307 odst. 2 písm. b) trestního řádu, poř. č. 1/2022

Závazný pokyn policejního prezidenta ze dne 28. května 2013, o plnění některých úkolů policejních orgánů Policie České republiky v trestním řízení, č. 103/2013

Zkrácené přípravné řízení

Abstrakt v českém jazyce

Diplomová práce se zabývá tématem zkráceného přípravného řízení, které představuje jeden z nejvýznamnějších institutů z hlediska zrychlení trestního procesu. Jedná se o jednu ze tří forem přípravného řízení, jejíž podstatou je umožnit zjednodušení průběhu řízení u té nejméně závažné trestné činnosti, a to tak, aby mohl být pachatel takového trestného činu co nejrychleji odsouzen a potrestán. Nejen z důvodu zefektivnění řízení po ekonomické stránce, ale též s ohledem na to, aby byl zajištěn co největší vliv procesu z hlediska individuální i generální prevence.

Cílem práce není pojednat o uvedeném institutu pouze izolovaně, ale také v jeho širších souvislostech. Představena je proto jak jeho charakteristika, tak i historický kontext, problémy s řízením spojené, včetně návrhu jejich řešení, a také bližší rozbor plánované úpravy. Navíc práce přibližuje i navazující zvláštní řízení před samosoudcem, které společně se zkráceným přípravným řízením utváří určitou zrychlenou formu celého trestního procesu.

V tomto ohledu je práce také strukturována. Sestává ze čtyř kapitol, kdy nejprve představuje předsoudní stadium trestního procesu s ohledem na jeho vztah k hlavnímu líčení, z pohledu jeho historického vývoje s důrazem na tendence směřující k jeho zrychlení a též ve světle současné právní úpravy obsažené v trestním řádu. Ve druhé kapitole se práce zaměřuje už na samotné téma. Zkrácené přípravné řízení v jejím rámci charakterizuje, uvádí jeho důležité aspekty a popisuje celý jeho průběh. Poukazuje přitom na nedostatky v úpravě, na problémy, které z nich pramení, a také na návrhy, pomocí nichž by bylo možné úpravu institutu vylepšit. Podobným způsobem je poté přistoupeno i k navazujícímu zvláštnímu řízení před samosoudcem, o kterém pojednává kapitola třetí. Poslední čtvrtá kapitola je věnována plánované rekodifikaci trestního procesu, a to z pohledu aktuálního návrhu nového trestního řádu. Uvedena je zde jak chystaná úprava přípravného řízení včetně jeho zkrácené formy, tak i popis způsobů, jakými návrh reflektuje nedostatky spojené se současnou úpravou zkráceného přípravného řízení. V závěru práce je obsaženo její shrnutí, jakož i jednotlivá zjištění, kritika a navržené změny, které mohou v budoucnu přispět k častějšímu a efektivnějšímu využití předmětného institutu.

Klíčová slova: trestní řízení, zkrácené přípravné řízení, řízení před samosoudcem

Summary Preliminary Proceedings

Abstract in English

The diploma thesis deals with the topic of Summary Preliminary Proceedings, which is one of the most important institutes in terms of accelerate the criminal proceedings. It is one of the three forms of preliminary proceedings, the essence of which is to enable simplification of the process for the least serious crime, so that the perpetrator of such a crime can be convicted and punished as quickly as possible. This is not only in order to make the proceedings more efficient in economic terms, but also to ensure that it has the greatest possible impact in terms of individual and general prevention.

The aim of this thesis is not to discuss the above mentioned institute only in isolation, but also in its broader context. It therefore presents its characteristics, historical context, the problems associated with the proceedings, including a solution proposal, as well as a more detailed analysis of the planned modification. In addition, the thesis also presents the subsequent special Proceedings before a Single Judge, which, together with the Summary Preliminary Proceedings, form a kind of accelerated form of the entire criminal proceedings.

The thesis is also structured in this respect. It consists of four chapters, firstly presenting the preliminary stage of the criminal proceedings with regard to its relationship to the trial, in terms of its historical development, with emphasis on the tendencies towards its acceleration, and also in the light of the current legal regulation contained in the Criminal Procedure Code. In the second chapter, the thesis focuses on the topic itself. It characterises the Summary Preliminary Proceedings, lists its important aspects and describes its entire course. It points out the shortcomings of the regulation, the problems arising from them and the suggestions that could be used to improve the regulation of the institute. A similar approach is then taken to the subsequent special Proceedings before a Single Judge, which is dealt with in Chapter 3. The fourth and final chapter is devoted to the planned recodification of the criminal proceedings in the light of the current draft of the new Criminal Procedure Code. The forthcoming regulation of preparatory proceedings, including their abbreviated form, is presented, as well as a description of the ways in which the proposal reflects the shortcomings associated with the current regulation of Summary Preliminary Proceedings. The thesis concludes with a summary, as well as individual findings, criticism and proposed changes that may contribute to a more frequent and effective use of this institute in the future.

Key words: Criminal Proceedings, Summary Preliminary Proceedings, Proceedings before a Single Judge